

การมีส่วนร่วมของนักจัดรายการวิทยุชุมชนกับงานวัฒนธรรม
ในจังหวัดอุดรธานี
Participation of community disc jockey with cultural working
in Udon Thani province

โดย

นางสุดารัตน์ ศรีจันทร์
นายสุพัฒน์ สุระदनัย
นางสมพร นิลคัมภีร์

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
กระทรวงวัฒนธรรม
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๓

สารบัญ

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของนักจัดรายการวิทยุชุมชนกับงานวัฒนธรรมในจังหวัดอุดรธานี เป็นการศึกษาระเบิดสำรวจ (Survey research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของนักจัดรายการวิทยุ กับงานวัฒนธรรม และศึกษาปัญหาอุปสรรคและความต้องการของนักจัดรายการวิทยุตรวจสอบข้อมูลเพื่อยืนยันความถูกต้องโดยจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) กับผู้แทนเครือข่ายวิทยุชุมชน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ จำนวน และร้อยละ วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในประเด็นปัญหาอุปสรรค ความต้องการได้รับการสนับสนุน และข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ผลการศึกษา พบว่า

การมีส่วนร่วมของนักจัดรายการวิทยุ ด้านเนื้อหาและระยะเวลาการจัดรายการ ส่วนใหญ่จะมีการจัดรายการวิทยุทุกวัน ช่วงเวลาที่จัดบ่อยที่สุด คือ ๐๙.๐๐-๑๒.๐๐ น. รายการที่จัดบ่อยที่สุด คือ รายการเกี่ยวกับบันเทิง แหล่งสื่อที่ได้รับและนำไปจัดรายการส่วนใหญ่จะจากสื่ออินเทอร์เน็ต และสื่อหนังสือพิมพ์ สำหรับรูปแบบการจัดรายการวิทยุ มีลักษณะเป็นการพูดคุยกับผู้ฟัง และใช้ภาษาไทย (กลาง) จัดรายการมากที่สุด สำหรับการมีส่วนร่วมการจัดรายการเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรม พบว่าส่วนใหญ่จะจัดรายการบ่อยครั้ง ทั้งในด้านการเผยแพร่งานด้านวัฒนธรรม และวิธีการจัดรายการที่ได้กระตุ้นให้ตระหนักและเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมในชุมชนท้องถิ่นของตน และในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชน พบว่าได้เปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมคิดและร่วมวางแผน บ่อยครั้ง แต่ไม่ค่อยได้มีส่วนร่วมในการประเมินผล สำหรับการสนับสนุนงบประมาณ ส่วนใหญ่จะได้รับการสนับสนุนจากบริษัท ห้างร้าน ในท้องถิ่นในเชิงธุรกิจการโฆษณาขายสินค้าและบริการมากกว่า

สำหรับปัญหาอุปสรรคในการจัดรายการวิทยุ พบว่า ขาดการติดต่อประสานงานกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด รองลงมาได้แก่การขาดงบประมาณ หรือผู้สนับสนุนหลัก ปัญหาที่เกิดจากนักจัดรายการวิทยุ ส่วนหนึ่งที่พูดจาโดยใช้ภาษาไม่เหมาะสม เนื่องจากไม่มีข้อบังคับ ไม่มีการผ่านการอบรมและได้รับประกาศนียบัตร ผู้ผ่านการอบรมของกรมประชาสัมพันธ์ ทำให้นักจัดรายการไม่มีจรรยาวิชาชีพในการเป็นนักจัดรายการวิทยุ โดยปัจจุบันวิทยุชุมชนแพร่หลายอย่างรวดเร็ว และมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น แต่ยังไม่มีกฎหมายที่จะเข้าไปกำกับดูแล ในส่วนของความต้องการได้รับการสนับสนุน ส่วนใหญ่มีความต้องการให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดส่งข้อมูลข่าวสารให้สถานีวิทยุอย่างต่อเนื่อง เช่น สปอตวิทยุ CD เอกสารแผ่นพับ เรื่องสั้น และสารคดีต่าง ๆ รวมทั้งความต้องการจัดทำ website เพื่อหาข้อมูลได้ง่ายขึ้น การสนับสนุนงบประมาณ การจัดอบรมอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ

การศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัยหลายประการ ได้แก่ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี ควรมีการประสานความร่วมมือกับนักจัดรายการวิทยุทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างต่อเนื่อง และควรส่งเสริมให้เด็กและเยาวชน เข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น สำหรับด้านสื่อประชาสัมพันธ์ ควรจัดทำสื่อต่าง ๆ เช่น สปอตวิทยุ ซีดี สารคดีหรือเรื่องสั้น รวมทั้งเอกสารแผ่นพับ และจัดส่งให้กับนักจัดรายการวิทยุเป็นประจำ นอกจากนี้ควรจัดทำเว็บไซต์ของหน่วยงาน และมีการปรับข้อมูลให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อความสะดวกต่อการเข้าไปสืบค้นหาข้อมูล สำหรับการแก้ปัญหาที่เกิดจากจรรยาวิชาชีพ

ของนักจัดรายการวิทยุ ควรมีการจัดอบรมหรือมีการจัดสอบเพื่อรับใบอนุญาตการเป็นนักจัดรายการวิทยุ และในระดับนโยบายควรจัดหาหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อกำกับดูแลวิทยุชุมชน หรือพิจารณาออกกฎหมายหรือ ข้อบังคับ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบ เชิงลบต่อผู้ฟังและสังคมส่วนรวม

Abstract

The research on Participation of Community Disc Jockeys with Cultural Working in Udon Thani Province is a survey research which purposes to research the participation of community disc jockeys with cultural working and to research the problems and needs of disc jockeys. The data has been checked for certification by organizing a meeting of focus group and representatives of community radio network. Statistics used in data analysis are number and percentage, content analysis in problems and needs for support as well as opinions and suggestions. Results of the research are as follows:

Regarding the participation of disc jockeys on content and duration of the program, it is found that the radio programs are produced everyday mostly during 09.00-12.00 hours. Most of the programs are about entertainment. The sources of information mostly come from internet and newspapers. Styles of presentation are mostly in the means of conversing with listeners in (Central) Thai language. Regarding participation in publication of cultural working, it is found that there are quite frequent both to publicize cultural events and to encourage awareness and importance of culture in own community. Regarding the participation of community and people, it is found that listeners have opportunity to give opinions, share thinking and plans but do not share in evaluation. Regarding fund support, it is found that most of the programs are sponsored by local businesses which purpose to advertise their products and services.

Regarding problem of program presentation, it is found that the disc jockeys lose contact and coordination with the Provincial Culture Office and lack of budget or main sponsors. One problem of some disc jockeys is improper speech because there is no regulations, no training and no certification from the Government Public Relations Department; therefore, some disc jockeys may have no professional ethics. Presently, community radio stations are spreading rapidly and the number is increasing but there is no law to control. Regarding the needs for support, mostly, the disc jockeys want the Provincial Culture Office to send news or information to the stations continually such as in form of radio spots, CDs, brochures, short stories and documentaries including website so that all information are easy to be accessed; moreover, the stations also need budget to support and continual training program respectively.

The research suggests various aspects such as: Udon Thani Provincial Culture Office should cooperate continually with disc jockeys both belonging to government grand private stations, and should encourage children and youths to take more

participation in activities. Regarding public relations media, the Provincial Culture Office should produce various media such as radio spots, CDs, documentary or short stories and brochures, and should send such media to the disc jockeys regularly. Moreover, there should be a website of the Culture Office which is always be updated so that information will be accessed conveniently. Regarding professional ethics, there should be training program and test in order to obtain a license for being a professional disc jockey. At policy level, there should be a certain organization to be responsible for supervision of community radio stations or there should be consideration to legislate law or regulations so that there will not be negative effect to listeners and society as a whole.

กิตติกรรมประกาศ

การมีส่วนร่วมของนักจัดรายการวิทยุชุมชนกับงานวัฒนธรรมในจังหวัดอุดรธานี เกิดจากแรงบันดาลใจที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี ได้ดำเนินโครงการจัดอบรมนักจัดรายการวิทยุมาแล้วรวมถึง ๓ ครั้ง และในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ โครงการจัดอบรมนักจัดรายการวิทยุ ได้รับคัดเลือกเป็นโครงการดีเด่นของกระทรวงวัฒนธรรม เพื่อเป็นการต่อยอดและประเมินผลโครงการจัดอบรมนักจัดรายการวิทยุดังกล่าว จึงต้องการที่จะศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของนักจัดรายการวิทยุชุมชนกับงานวัฒนธรรมในจังหวัดอุดรธานีขึ้น ซึ่งเป็นอีกหนึ่งความพยายามของการร่วมมือแรงร่วมใจของคณะวิจัย และความร่วมมือของนักจัดรายการวิทยุทั้งที่จัดรายการในสถานีวิทยุประจำจังหวัดและสถานีวิทยุชุมชนที่อยู่ทั่วทุกอำเภอในจังหวัดอุดรธานี

ขอขอบคุณ นายทองพูน รอดชั้นเมือง ประธานนักจัดรายการวิทยุชุมชนเครือข่ายวัฒนธรรม คุณปรัชญานันท์ เวียงนนท์ ที่ปรึกษาสถานีวิทยุชุมชนจังหวัดอุดรธานี ที่ให้ข้อมูลและเป็นกำลังสำคัญตลอดจนพาลงพื้นที่ในการจัดเก็บข้อมูล พร้อมทั้งตัวแทนนักจัดรายการวิทยุที่เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) จนได้ข้อมูลเพิ่มเติมและทำให้งานวิจัยในครั้งนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้ คณะผู้วิจัยขอมอบแด่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่ได้ให้ทุนในการวิจัย และ รองศาสตราจารย์สมศักดิ์ ศรีสันติสุข ผศ.ธีรศักดิ์ อุ่นอารมณเลิศ และนางสาวกรรณิกา ประสิทธิ์นราพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่คอยดูแลให้นำแนะนำด้วยดีตลอดมา ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

คณะผู้วิจัย

บทที่ ๑ บทนำ	
- ความเป็นมาของการวิจัย	๑
- วัตถุประสงค์	๒
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๓
- คำถามหลักในการวิจัย	๓
- กรอบแนวคิด	๓
- นิยามศัพท์	๔
บทที่ ๒ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
- ความหมายและขอบข่ายงานวัฒนธรรม	๖
- นโยบายและแผนแม่บทวัฒนธรรมแห่งชาติ	๑๑
- แนวคิดวิถุชุมชน	๑๒
- แนวคิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม	๑๙
- รูปแบบการดำเนินงานของสื่อวิทยุส่งเสริมงานวัฒนธรรม	๒๕
- บริบทพื้นที่วิจัย ข้อมูลสถานีวิทยุในเขตจังหวัดอุดรธานี	๒๗
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๒๙
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	
- ประชากรที่ใช้ในการศึกษา	๓๖
- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๓๖
- วิธีการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูล	๓๗
- การวิเคราะห์ข้อมูล	๓๗
บทที่ ๔ ผลการศึกษาวิจัย	
- คุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	๓๘
- การมีส่วนร่วมของนักจัดรายการวิทยุ	๔๑
- ปัญหาอุปสรรคในการจัดรายการวิทยุ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรม	๔๙
- ความต้องการได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานวัฒนธรรม หรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง	๕๐
- การตรวจสอบข้อมูล และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการประชุมกลุ่มย่อย	๕๑
บทที่ ๕ ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	
- สรุปผลการศึกษา	๕๕
- อภิปรายผลการศึกษา	๕๗
- ข้อเสนอแนะ	๖๐
บรรณานุกรม	

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ภาคผนวก	
- ภาคผนวก ๑ ตารางข้อมูลสถานีวิทยุกระจายเสียง ประจำจังหวัดอุดรธานี	
- ภาคผนวก ๒ ตารางข้อมูลสถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดอุดรธานี	
- ภาคผนวก ๓ เครื่องมือที่ใช้จัดเก็บข้อมูล	
- แบบสอบถาม	

- ประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม
- ภาคผนวก ๔ ภาพกิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) / ภาพกิจกรรมลงพื้นที่สถานีวิทย์
- ภาคผนวก ๕ กำหนดการจัดอบรมนักจัดวิทยุ/ภาพกิจกรรม ปี พ.ศ. ๒๕๕๐
- ภาคผนวก ๖ กำหนดการจัดอบรมนักจัดวิทยุ/ภาพกิจกรรม ปี พ.ศ. ๒๕๕๑
- ภาคผนวก ๗ กำหนดการจัดอบรมนักจัดวิทยุ/ภาพกิจกรรม ปี พ.ศ. ๒๕๕๓

สารบัญภาพ

เรื่อง

หน้า

ภาคผนวก ๔

- ภาพกิจกรรมประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) / ภาพกิจกรรมลงพื้นที่

ภาคผนวก ๕

- ภาพกิจกรรมการจัดอบรมนักจัดรายการวิทยุ ปี พ.ศ. ๒๕๕๐

ภาคผนวก ๖

- ภาพกิจกรรมการจัดอบรมนักจัดรายการวิทยุ ปี พ.ศ. ๒๕๕๑

ภาคผนวก ๗

- ภาพกิจกรรมการจัดอบรมนักจัดรายการวิทยุ ปี พ.ศ. ๒๕๕๓

สารบัญตาราง

เรื่อง	หน้า	
ตารางที่ ๔.๑	คุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	๓๙
ตารางที่ ๔.๒	พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักจัดรายการ ด้านเนื้อหา และระยะเวลาการจัดรายการ	๔๒
ตารางที่ ๔.๓	การมีส่วนร่วมการจัดรายการเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์	๔๕
ตารางที่ ๔.๔	การมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชน	๔๗
ตารางที่ ๔.๕	สรุปปัญหาอุปสรรคในการจัดรายการวิทยุ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ งานด้านวัฒนธรรม	๕๐
ตารางที่ ๔.๖	ตารางความต้องการได้รับการสนับสนุนในการจัดรายการวิทยุ เพื่อเผยแพร่ งานด้านวัฒนธรรม	๕๑
ตาราง ก	ภาคผนวก ๑ ข้อมูลสถานีวิทยุกระจายเสียงประจำจังหวัดอุดรธานี	
ตาราง ข	ภาคผนวก ๒ ข้อมูลสถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดอุดรธานี	

ที่ อด ๐๐๓๑/

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี

ถนนโพศรี อด ๔๑๐๐๐

กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

เรื่อง ส่งรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ จำนวน ๓ เล่ม

ตามที่ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี โดยนางสุดารัตน์ ศรีจันทร์ ผู้อำนวยการ
กลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม พร้อมคณะ ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยด้านวัฒนธรรม
ประจำปี ๒๕๕๓ นั้น

บัดนี้ ถึงกำหนดเวลาส่งงานวิจัยฉบับสมบูรณ์แล้ว จึงขอส่งรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
จำนวน ๓ เล่ม เพื่อให้คณะกรรมการตรวจรับและประเมินผลงาน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

กลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม

โทร. ๐ ๔๒๒๔ ๗๘๐๒

โทรสาร ๐ ๔๒๒๑ ๒๕๓๘

<http://www.Province.m-culture.go.th/udonthani>

ประวัติคณะผู้วิจัย

๑. ชื่อผู้วิจัย นางสาวดารัตน์ ศรีจันทร์

- คุณวุฒิ** - ปริญญาตรี ครุศาสตร์บัณฑิต (ค.บ.) สาขา การประถมศึกษา สถาบัน วิทยาลัยครู
อุดรธานี และ ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) สาขา บริหารการศึกษา สถาบัน
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ปริญญาโท ปริญญามหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาวัฒนธรรมศาสตร์ สถาบัน
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ประสบการณ์ในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม

- เรื่อง ผลกระทบทางสังคมหญิงไทยที่แต่งงานกับชาวต่างชาติ
ปีที่ทำวิจัย พ.ศ. ๒๕๔๘
- การอนุรักษ์ศิลปะการแสดงหนังตะลุงและการใช้สื่อหนังตะลุงเพื่อจัดเป็นหลักสูตร
ท้องถิ่นของชุมชนบ้านดงบากโนนสวรรค์ ตำบลหนองไผ่ อำเภอนองหาน
จังหวัดอุดรธานี

อาชีพ รับราชการ ตำแหน่ง นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่
ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม สังกัด สำนักงานวัฒนธรรม
จังหวัดอุดรธานี

หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๔๒๒๔ ๗๘๐๒ โทรสาร ๐ ๔๒๒๑ ๒๑๓๘

โทรศัพท์มือถือ ๐๘ ๑๗๘๐ ๙๙๗๒ โทรศัพท์บ้าน ๐ ๔๒๒๐ ๐๓๐๕

E – mail sudaratudon@gmail.com

สถานที่ติดต่อสะดวก เลขที่ ๗/๗ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี ถนนโพศรี
ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี รหัสไปรษณีย์ ๔๑๐๐๐

๒. ผู้ร่วมโครงการวิจัย

๒.๑ ชื่อ –สกุล นายสุพัฒน์ สุระदनัย

คุณวุฒิ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาการพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อาชีพ รับราชการ สังกัด บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดกาฬสินธุ์ กรมพัฒนาสังคมและ
สวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๔๓๘๑ ๒๔๕๖ , ๐๘ ๔๔๓๙ ๔๙๖๘

ประสบการณ์วิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรม

- เรื่อง เครื่องชีวิตความผูกพันของครอบครัวชนบทในจังหวัดขอนแก่น
- เรื่อง การสร้างความตระหนักรู้กับสตรีและครอบครัวที่สมรสกับชาวต่างชาติ
- เรื่อง ผลการดำเนินงาน ๑ ปี พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

พ.ศ. ๒๕๕๑

๒.๒ ผู้ร่วมโครงการวิจัย

ชื่อ-สกุล นางสมพร นิลคัมภีร์ อายุ ๔๘ ปี

คุณวุฒิ ปริญญาตรี สาขาวิชา บริหารการศึกษา สถาบัน วิทยาลัยครูอุดรธานี

อาชีพ ราชการ สังกัด สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี

หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๔๒๒๔ ๗๘๐๒ โทรสาร ๐ ๔๒๒๑ ๒๑๓๘

โทรศัพท์มือถือ ๐๘ ๙๘๖๓ ๕๐๒๘ โทรศัพท์บ้าน ๐ ๔๒๓๙ ๘๒๓๖

สถานที่ติดต่อสะดวก เลขที่ ๗/๗ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี ถนนโพศรี

ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี รหัสไปรษณีย์ ๔๑๐๐๐

๑. ความเป็นมาของการวิจัย

การพัฒนาประเทศในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา ได้มุ่งเน้นการสร้างความสำเร็จเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยละเลยมิติทางด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งครอบครัว ชุมชน และสิ่งแวดล้อม ได้ส่งผลให้สังคมไทย ขาดความเอื้ออาทรต่อกัน และทำให้วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่ดีงามและความเรียบง่ายของสังคมไทย เปลี่ยนไปพร้อมๆกับความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและ ความไม่มั่นคงของครอบครัว ชุมชน และสังคม นอกจากนั้นยังก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมาอีกมากมาย เช่น ปัญหาความยากจน การอพยพย้ายถิ่น ปัญหาอาชญากรรม ครอบครัวแตกแยก การหย่าร้าง ปัญหายาเสพติด และปัญหาโรคเอดส์ การถูกล่อลวง ปัญหาเด็กติดเกมส์ เป็นต้น กล่าวโดยสรุปได้ว่าการพัฒนาที่มุ่งเน้นทางด้านเศรษฐกิจเพียงด้านเดียวโดยการละเลยมิติทางวัฒนธรรมได้ส่งผลให้เกิดความไม่มั่นคงในทุกๆด้านอันเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของชีวิตมนุษย์

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ซึ่งมีขอบข่ายงานที่กว้างไม่ว่าจะเป็นงานวิจัย งานพัฒนา งานฟื้นฟู งานอนุรักษ์ งานถ่ายทอด งานส่งเสริม งานเสริมสร้างความเป็นเลิศ และงานแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย (สำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ. ๒๕๓๕ : ๗) รวมไปถึงการเสริมสร้างอัตลักษณ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรมและได้ตระหนักถึงความสำคัญตามขอบข่ายงานทั้งหมด เพราะการละเลยมิติทางด้านวัฒนธรรมที่ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม จึงได้กำหนดให้มีการพัฒนาและเสริมสร้างสมรรถนะเครือข่ายทางวัฒนธรรมและองค์กรประกอบกับจังหวัดอุดรธานีมีทุนทางสังคมวัฒนธรรมที่สามารถจะนำมามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงานด้านวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดีคือสื่อวิทยุกระจายเสียง

สื่อวิทยุชุมชนจัดได้ว่าเป็นสื่อที่เข้าถึงและมีอิทธิพลมากที่สุดต่อชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบท ดังนั้นหน่วยงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชนต่างก็พยายามใช้วิทยุเป็นเครื่องมือหรือช่องทางที่จะสื่อสารข้อมูลความรู้ไปถึงกลุ่มเป้าหมาย แต่ปัจจุบันภาคธุรกิจได้เข้ามาใช้ช่องทางวิทยุในการดำเนินธุรกิจมากขึ้น จะเห็นได้ว่าคลื่นความถี่วิทยุที่นิยมฟังจะถูกจับโดยภาคธุรกิจทั้งหมดทำให้หน่วยงานพัฒนาไม่สามารถเข้าถึงได้ หรือได้แต่ผู้ฟังน้อยจึงเป็นประเด็น ที่หน่วยงานและองค์กรต้องนำมาพิจารณาความพร้อมและความเหมาะสมที่จะนำสื่อวิทยุกระจายเสียงมาใช้เป็นช่องทางสื่อสารถึงกลุ่มคนเป้าหมายของโครงการต่าง ๆ เพื่อเป็นการช่วยให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการที่จะกระตุ้นให้เกิดโอกาสในการรับรู้ข่าวสารข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพที่จดจำ ได้ง่ายกระตุ้นให้เกิดการตอบโต้และมีความเป็นอิสระต่อกัน สู่การปรับเปลี่ยนทัศนคติ เพิ่มพูนความรู้ให้กับคนและชุมชนที่ผ่านมาวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อมวลชนที่เข้าถึงประชาชนได้มากที่สุด และเป็นเครื่องมือเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ของตนและเพื่ออยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม การสื่อสารเป็นพื้นฐานของการติดต่อของมนุษย์และเป็นเครื่องมือสำคัญของกระบวนการสังคม ยิ่งสังคมมีความสลับซับซ้อนมากเพียงใด และประกอบด้วยคนจำนวนมากเท่าใด การสื่อสารก็ยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นเท่านั้น การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอุตสาหกรรม และสังคมที่นำมาซึ่งความสับสน ก่อให้เกิดความไม่เข้าใจและความไม่แน่ใจแก่สมาชิกของสังคม ย่อมต้องการอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือ ซึ่งการสื่อสารชุมชนได้มีแง่มุมกำหนดเป้าหมายต่าง ๆ เช่น การใช้ระดับผู้เกี่ยวข้องเป็นเกณฑ์ โดยในระดับชุมชนเพื่อยกระดับและพัฒนาคุณภาพชีวิตและในระดับนอกชุมชนเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงองค์กรในระดับสังคมและส่วนรวม เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสังคมในระดับที่กว้างขึ้น ทั้งนี้การถ่ายทอดข่าวสารและโน้มน้าวชักจูงใจ เพื่อจะเป็น

ช่องทางการแสดงออกซึ่งตัวตนของชุมชน (Community Self-Expression) อันอาจหมายถึงแสดงออกความต้องการของชุมชน ไปจนกระทั่งแสดงออก ซึ่งสิทธิ คัดค้าน และภูมิปัญญาของชุมชนอีกทางหนึ่งเป็นเวทีแห่งการเรียนรู้ช่วยให้ศักยภาพของปัจเจกบุคคลได้พัฒนาสร้างสรรค์ได้อย่างเต็มที่ (กาญจนา แก้วเทพ. ๒๕๕๓ ค : ๔๘) ดังนั้นการสื่อสารกับสาธารณะผ่านช่องทางสื่อต่างๆ จึงเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความสนใจในการแสวงหาความรู้ ความเข้าใจ เป็นการสร้างสังคมที่มีความรู้มีพลังอำนาจและเป็นยุทธศาสตร์แห่งการพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้ให้พลเมืองได้มีความสามารถหรือทักษะในการแสวงหาความรู้ และการพัฒนาตนเองสามารถปรับตัวในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งจำเป็นต้องผลักดันให้สื่อเป็นเครื่องมือของกระบวนการเรียนรู้อย่างมีพลัง (อนุชาติ พวงสาลี และวีระบุรณ วิสารทสกุล. ๒๕๔๐:๒๐-๒๑) วิทยุชุมชนเป็นรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรสื่อกระจายเสียงในระดับท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เป็นศูนย์กลางของข้อมูลข่าวสาร สนองต่อความต้องการอันหลากหลายของปัจเจกบุคคล ที่รวมตัวกันเป็นชุมชน รวมทั้งเชื่อมโยงสมาชิกของชุมชนผ่านการแลกเปลี่ยนความรู้และทัศนคติ การสร้างความเข้าใจ ตลอดจนการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาให้ชุมชนเข้มแข็งยิ่งขึ้น โดยมีนักจัดรายการวิทยุ เป็นผู้มีบทบาทในการสื่อสารดำเนินรายการวิทยุกระจายเสียง เพื่อส่งสารข่าวสารความบันเทิงให้กับกลุ่มผู้ฟังวิทยุได้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องราวต่างๆ จนทำให้ผู้ฟังเกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาในการดำเนินรายการวิทยุ และให้ความร่วมมือสามารถทำให้การดำเนินงานในด้านต่างๆ ได้รับความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของงานนั้น ๆ ได้

จังหวัดอุดรธานี มีสถานีวิทยุกระจายเสียงครอบคลุมในพื้นที่รวมถึง ๑๓๒ แห่ง (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดอุดรธานี, ๒๕๕๓) เพื่อเป็นแนวร่วมในการดำเนินงานที่มีพลังขับเคลื่อนและสามารถผลักดันให้เกิดการพัฒนางานวัฒนธรรมในทุก ๆ ด้านให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม เป็นการเสริมสร้างสนับสนุนให้ประชาชนมีค่านิยมที่เหมาะสม มีความภาคภูมิใจและสืบทอดวัฒนธรรมอันเป็นอัตลักษณ์ของตนเองและชุมชน สามารถประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต และเป็นเครือข่ายในการประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรม ให้ประชาชนเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของศิลปะและวัฒนธรรมของชุมชนของตน รวมทั้งได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ชุมชนท้องถิ่นจัดขึ้น เช่น งานบุญประเพณีที่สำคัญของชุมชนเช่นงานประเพณีบุญ บั้งไฟ บุญเดือนสาม บุญผาเวส (ฮีต ๑๒ คองสิบสี่) ของชาวอีสาน วันสำคัญทางศาสนา งานบวชนาค บุญกฐิน ผ้าป่า เป็นต้น จะทำให้ชาวบ้านได้เข้าร่วมกิจกรรมกันอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานีจึงได้ดำเนินการจัดอบรมนักจัดรายการวิทยุให้แก่ผู้มีบทบาทในการดำเนินงานด้านวิทยุกระจายเสียงให้เกิดเป็นเครือข่ายและพลังขับเคลื่อนในการนำมิติทางวัฒนธรรมไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นและสังคม จำนวน ๓ ครั้ง ในปีงบประมาณ ๒๕๕๐ , ๒๕๕๑ และ ปี ๒๕๕๓ พร้อมทั้งได้จัดทำเอกสารแผ่นพับ ซีดี ความรู้ด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี วันสำคัญของชาติ และวันสำคัญทางศาสนา รวมไปถึงการร่วมกิจกรรมทำความดีกิจกรรมต่างๆ ที่สำนักงานวัฒนธรรมจัดขึ้นให้นักจัดรายการสถานีวิทยุชุมชนเครือข่ายได้ใช้ในการประชาสัมพันธ์ ดังนั้นเพื่อเป็นการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านการส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ของผู้จัดรายการวิทยุชุมชนในจังหวัดอุดรธานี ว่ามีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานวัฒนธรรมต่อประชาชนอย่างไรบ้าง รวมทั้งเพื่อทราบถึงปัญหา อุปสรรค และความต้องการแนวทางการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่งานด้านศิลปวัฒนธรรมในจังหวัดอุดรธานี ของนักจัดรายการวิทยุในจังหวัดอุดรธานี จึงได้เสนางานวิจัยในครั้งนี้

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของนักจัดรายการวิทยุชุมชนในการเผยแพร่งานด้านวัฒนธรรม

๒.๒ เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของนักจัดรายการวิทยุชุมชนจังหวัดอุดรธานีในการเผยแพร่งานด้านวัฒนธรรม

๓. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๓.๑ ได้รับทราบถึงการมีส่วนร่วมของนักจัดรายการวิทยุชุมชนในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ หรือการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ประเภทของศิลปวัฒนธรรม ที่เข้าถึงประชาชน

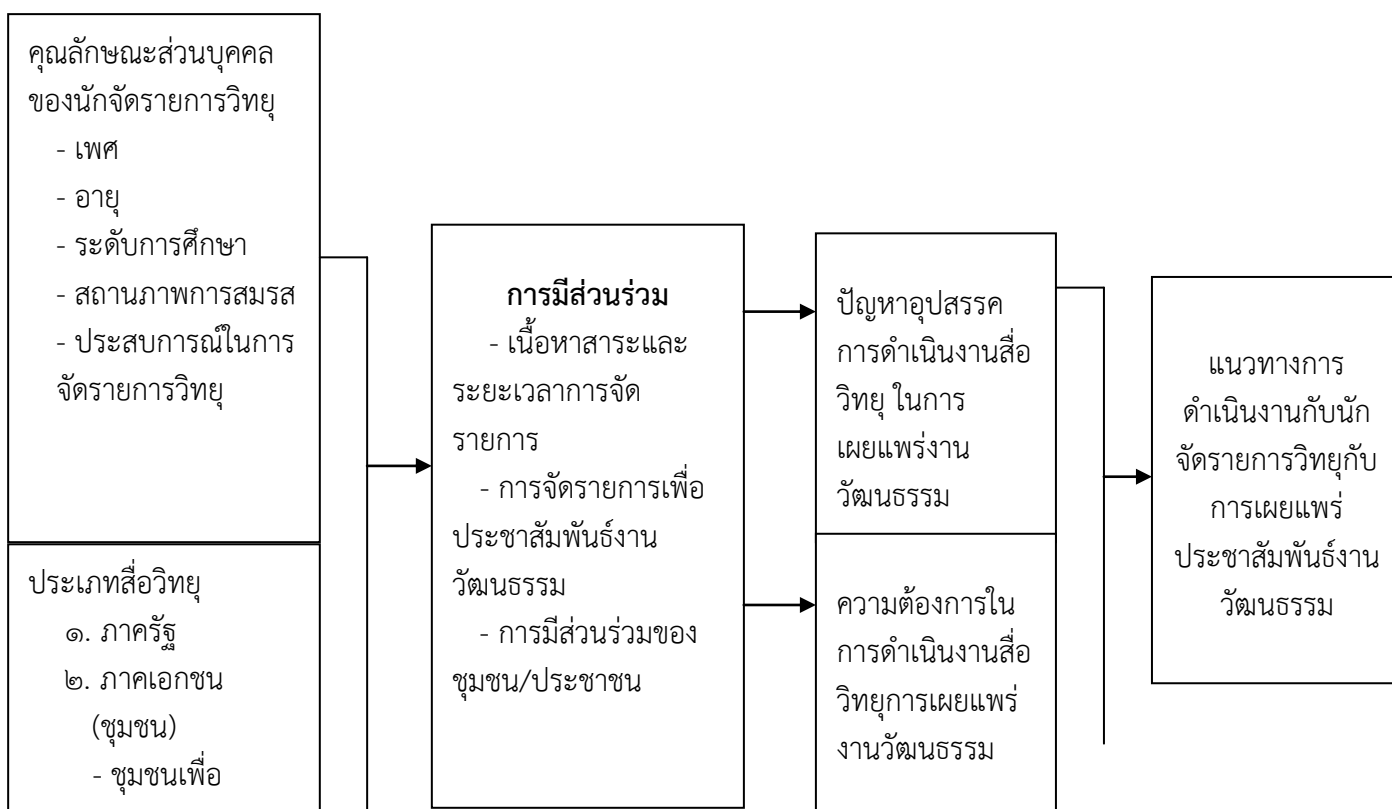
๓.๒ รับทราบปัญหาและความต้องการ ของนักจัดรายการวิทยุ เพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุง แก้ไข รูปแบบ แนวทาง ในการมีส่วนร่วมของนักจัดรายการวิทยุชุมชนและชุมชน เพื่อการมีส่วนร่วมต่อการ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรม

๓.๓ นำเสนอผลการวิจัยต่อกระทรวงวัฒนธรรม ทั้งด้านการมีส่วนร่วม ปัญหาอุปสรรค และ ความต้องการของนักจัดรายการวิทยุ เพื่อกำหนดนโยบาย แนวปฏิบัติ แนวทางการสนับสนุน เพื่อให้การ เผยแพร่งานด้านวัฒนธรรม เป็นไปอย่างต่อเนื่องและเข้าถึงชุมชนท้องถิ่นให้มากขึ้น

๔. คำถามหลักในการวิจัย

นักจัดรายการวิทยุชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนางานวัฒนธรรม และมีปัญหา อุปสรรค และ ความต้องการอย่างไร ในการพัฒนางานด้านการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ อย่างไร

๕. กรอบแนวความคิดของการวิจัย

๖. นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การเผยแพร่วัฒนธรรม หมายถึง นักจัดรายการวิทยุได้ดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้งานด้านวัฒนธรรม ตามขอบข่ายงานวัฒนธรรมที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้กำหนดไว้เป็นแนวในการดำเนินงาน ๘ ลักษณะ โดยการวิจัยครั้งนี้ ได้นำขอบข่ายที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ได้ขอความร่วมมือนักจัดรายการวิทยุได้ดำเนินการเผยแพร่ รวม ๕ ด้าน ดังนี้

๑. งานอนุรักษ์วัฒนธรรม หมายถึง การพิทักษ์รักษาและธำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เพื่อก่อให้เกิดความรัก ความหวงแหนความเข้าใจและความภาคภูมิใจความเป็นชาติ ตลอดจนเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของคนรุ่นหลัง

๒. งานถ่ายทอดวัฒนธรรม หมายถึง การนำวัฒนธรรมที่ผ่านการเลือกสรร กลั่นกรองแล้วไปใช้ในกระบวนการให้การศึกษา อันจะยังผลให้สมาชิกในสังคมเกิดความเข้าใจตระหนักในคุณค่า และนำไปปฏิบัติอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับยุคสมัย

๓. งานส่งเสริมกิจกรรมวัฒนธรรม หมายถึง การสนับสนุนให้บุคคลหรือหน่วยงานสามารถจัดกิจกรรมวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๔. งานเสริมสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถพิเศษทางวัฒนธรรมได้มีโอกาสแสดงออก และพัฒนาความรู้ ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ รวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลและหน่วยงาน ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ได้ทำกิจกรรม ทางวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมผู้ที่มีความรู้ ความสามารถพิเศษทางวัฒนธรรมอันจะนำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในอนาคต

๕. งานแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม เพื่อสร้างเสริมความเข้าใจอันดีต่อกัน อันจะนำไปสู่สันติภาพ และสันติสุขแห่งการอยู่ร่วมกันของมนุษยชาติ

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่นักจัดรายการวิทยุ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี ในด้านเนื้อหา และระยะเวลาการจัดรายการด้านการจัดรายการเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนหรือประชาชน

ปัญหาอุปสรรค หมายถึง ปัญหาอุปสรรคของนักจัดรายการวิทยุในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรม

ความต้องการ หมายถึง ความต้องการของนักจัดรายการวิทยุ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดรายการวิทยุ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรม

บทที่ ๒

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสำหรับใช้เป็นแนวทาง ในการศึกษา ดังนี้

๑. ความหมายและขอบข่ายงานวัฒนธรรม
๒. นโยบายและแผนแม่บทวัฒนธรรมแห่งชาติ
๓. แนวคิดวิทยุชุมชน
๔. แนวคิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม
๕. รูปแบบการดำเนินงานของสื่อวิทยุส่งเสริมงานวัฒนธรรม
๖. บริบทพื้นที่วิจัย และข้อมูลสถานีวิทยุชุมชนในเขตจังหวัดอุดรธานี
๗. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑. ความหมายและขอบข่ายงานวัฒนธรรม

๑.๑ ความหมายของวัฒนธรรม

ในอดีตวัฒนธรรมมีความหมายกว้างขวางมากมาย ปัจจุบันองค์การศึกษาศาสตร์แห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ประชุมที่กรุงเม็กซิโก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๕ เห็นยุติกันว่า “วัฒนธรรม” คือวิถีชีวิตของคนที่เกิดจากกระบวนการอันซับซ้อนทางสังคมหรือกลุ่มชน โดยรวมเอามิติทางด้านจิตใจ วัตถุ ภูมิปัญญาและอารมณ์เข้าไว้ด้วยกันจนเป็นเอกลักษณ์ของสังคมนั้นๆ มิใช่เพียงแต่ศิลปะและวรรณกรรม หากหมายรวมถึงรูปแบบวิถีชีวิตที่หลากหลายเช่น สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ระบบค่านิยม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อต่างๆ (นิคม มุสิกคามะ, ๒๕๔๕ : ๓๓)

ความสำคัญของวัฒนธรรม

แผนแม่บทวัฒนธรรมแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๙ : ๔) ได้เขียนความสำคัญของวัฒนธรรมไว้ดังนี้ วัฒนธรรมเป็นเครื่องกำหนดวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมทั้งยังเป็นเครื่องวัดและกำหนดความเจริญ ความเสื่อมของสังคมวัฒนธรรม จึงมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของประชาชนและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ หากสังคมใดมีวัฒนธรรมที่เหมาะสมมีความดีงาม สังคมนั้นย่อมเจริญก้าวหน้า ฉะนั้นการทำความเข้าใจในกระบวนการวัฒนธรรมจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดกรอบ หรือแบบแผนการดำเนินชีวิตของสังคมวัฒนธรรมมีคุณประโยชน์หลายประการคือ ช่วยให้มีมนุษย์สะดวกสบายขึ้น ช่วยแก้ปัญหาและสนองความต้องการต่างๆของมนุษย์ ช่วยเหนี่ยวรั้งสมาชิกในสังคมให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นเครื่องแสดงเอกลักษณ์ของชาติ เป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขช่วยให้ประเทศมีความเจริญรุ่งเรือง (สุธีร์ ธีระปัญญาพงศ์, ๒๕๔๐)

นอกจากนี้วัฒนธรรมสามารถทำหน้าที่ได้หลายระดับ คือ

๑. เพื่อสนองความต้องการพื้นฐาน ได้แก่ ปัจจัย ๔ ในการครองชีพ
๒. เพื่อความเรียบร้อยของสังคม ได้แก่ การปกครอง
๓. เพื่อผลทางจิตใจ ได้แก่ ศาสนา
๔. เพื่อความสดชื่นในชีวิต ได้แก่ สุนทรียภาพ
๕. เพื่อการสื่อสารความรู้ ได้แก่ การศึกษา

วัฒนธรรมจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ช่วยให้มีมนุษย์รู้จักทำมาหากินร่วมกัน อยู่ร่วมกัน และ มีความเจริญเหนือสัตว์ประเภทอื่น วัฒนธรรมช่วยให้มนุษย์และสังคมพัฒนาขึ้นโดยลำดับ

วัฒนธรรมจะแสดงออกในรูปของค่านิยม (value) โดยมีบรรทัดฐาน (norms) เป็นกลไกในการควบคุมการประพฤติปฏิบัติ ผลของการประพฤติปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐานของสังคม จะก่อให้เกิดกลไกประการหนึ่ง ที่เรียกว่า การแข่งขันของสังคม (social sanction) เพื่อรักษาบรรทัดฐานทางสังคมไว้ ซึ่งการแข่งขันจะผันแปรตามบรรทัดฐานของสังคม บรรทัดฐานที่สามารถรักษาสังคมได้อย่างชัดเจนคือ กฎระเบียบ (laws) ภายใต้ระบบสถาบันที่เป็นโครงสร้างของสังคม อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีผลทำให้ค่านิยม บรรทัดฐานเปลี่ยนไป

๑.๒ ขอบข่ายงานวัฒนธรรม

การเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรมจากอดีตจนถึงปัจจุบันพบว่า วัฒนธรรมต้องมีการริเริ่มสร้างสรรค์มีการสั่งสมและสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จึงทำให้เกิดการสร้างสรรคงานวัฒนธรรมอย่างน้อย ๓ งานคือ งานถ่ายทอด งานส่งเสริม และงานสร้างเอตทัคคะ และการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมหลายยุคหลายสมัย ประกอบกับสภาพปัญหาครอบครัวและสังคมของมนุษย์ ในแต่ละช่วงเวลา ทำให้มีการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมไปตามกาลเวลา เป็นเหตุให้วัฒนธรรมบางอย่างสูญหายหรือเสื่อมคลาย ความสำคัญลงและวัฒนธรรมบางอย่างเหมาะสมกับยุคสมัย จึงเกิดงานวัฒนธรรมอีก ๓ งานคือ งานอนุรักษ์ งานฟื้นฟู และงานพัฒนา

ปัจจุบันโลกย่อส่วนให้เล็กลง ในยุคโลกาภิวัตน์การไหลบ่าของวัฒนธรรมระหว่างภูมิภาคและวัฒนธรรมประเทศมีผลเป็นไปอย่างรวดเร็วเช่นกัน ซึ่งในสภาวะการณ์ดังกล่าวอาจเกิดความขัดแย้งหรือเกิดการครอบงำทางวัฒนธรรมขึ้นได้ ดังนั้นจึงจำเป็นที่ทุกคนควรที่จะได้เรียนรู้วัฒนธรรมของกันและกัน อันจะมีผลทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน เกิดความเคารพในวัฒนธรรมของกันและกัน อีกทั้งยังช่วยให้เลือกสรรเอาสิ่งที่ดีมีประโยชน์จากวัฒนธรรมอื่นมาปรับใช้อย่างเหมาะสม เกิดคุณค่า มีประโยชน์ต่อชีวิตและสังคม จึงจำเป็นต้องมีงานแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมอีกงานหนึ่ง การจะทำงานวัฒนธรรมให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริงจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาค้นคว้า รวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมอย่างรอบด้านและเป็นระบบ จึงต้องมีงานวิจัยวัฒนธรรม ดังนั้น เพื่อให้เข้าใจชัดเจน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (๑๘-๒๔) ได้ให้ความหมายและขอบข่ายของงานวัฒนธรรมไว้ ๘ งาน ดังนี้

๑. งานวิจัยวัฒนธรรม หมายถึง การสำรวจ ศึกษา สังเคราะห์ และวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนา ถ่ายทอด ส่งเสริม เสริมสร้างเอตทัคคะ และแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม โดยมีกิจกรรมหลัก ดังต่อไปนี้

- ๑.๑ การสำรวจและรวบรวมผลงานวิจัยทางวัฒนธรรม
- ๑.๒ การจัด Symposium
- ๑.๓ การเลือกสรร กำหนดหัวข้อและดำเนินงานวิจัย
- ๑.๔ การจัดหางบประมาณและการใช้ทุนอุดหนุนการวิจัย
- ๑.๕ การพัฒนานักวิจัย
- ๑.๖ การยกย่องเชิดชูเกียรตินักวิจัยดีเด่น
- ๑.๗ การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลเพื่องานวิจัยทางวัฒนธรรม
- ๑.๘ การประชาสัมพันธ์ และการนำผลการวิจัยไปใช้
- ๑.๙ การสร้างเครือข่ายงานวิจัยวัฒนธรรม
- ๑.๑๐ การติดตามและประเมินผล

๒. งานอนุรักษ์วัฒนธรรม หมายถึง การพิทักษ์รักษาและธำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เพื่อก่อให้เกิดความรัก ความหวงแหนความเข้าใจและความภาคภูมิใจความเป็นชาติ ตลอดจนเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของคนรุ่นหลัง โดยมีกิจกรรมหลัก ดังต่อไปนี้

๒.๑ การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับงานอนุรักษ์วัฒนธรรมทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

๒.๒ การจัดทำทะเบียนผลิตผลทางวัฒนธรรมเพื่องานอนุรักษ์

๒.๓ การจัดทำงบประมาณสนับสนุนงานอนุรักษ์วัฒนธรรม

๒.๔ การรณรงค์ให้เกิดความตื่นตัว ตระหนักในคุณค่า และให้ความร่วมมือในงานอนุรักษ์วัฒนธรรม

๒.๕ การปรับปรุงหรือออกกฎระเบียบให้เอื้อต่องานอนุรักษ์วัฒนธรรม

๒.๖ การจัดสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนงานอนุรักษ์วัฒนธรรม

๒.๗ การประชาสัมพันธ์งานอนุรักษ์วัฒนธรรม

๒.๘ การยกย่องและเชิดชูเกียรติบุคคลหรือหน่วยงานที่ประสบความสำเร็จในงานอนุรักษ์วัฒนธรรม

๒.๙ การติดตามและประเมินผล

๓. งานฟื้นฟูวัฒนธรรม หมายถึง การเลือกสรรวัฒนธรรมที่สูญหายหรือกำลังเสื่อมสลายมาทำให้มีความหมายและความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนในชาติ โดยมีกิจกรรมหลัก ดังต่อไปนี้

๓.๑ การศึกษาสภาพปัจจุบันของผลิตผลทางวัฒนธรรมที่สูญหายหรือกำลังจะเสื่อมสลายไปจากสังคมไทย

๓.๒ การจัดทำทะเบียนผลิตผลทางวัฒนธรรมที่ควรค่าแก่การฟื้นฟู

๓.๓ การรณรงค์เพื่อฟื้นฟูวัฒนธรรม

๓.๔ การสนับสนุนให้บุคคลและหน่วยงานได้ดำเนินกิจกรรมฟื้นฟูวัฒนธรรม

๓.๕ การจัดทำงบประมาณเพื่อสนับสนุนงานฟื้นฟูวัฒนธรรม

๓.๖ การประชาสัมพันธ์งานฟื้นฟูวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้วยกระบวนการทางการศึกษาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

๓.๗ การสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนงานฟื้นฟูวัฒนธรรม

๓.๘ การยกย่องและเชิดชูเกียรติบุคคลและหน่วยงานที่ประสบผลสำเร็จในงานฟื้นฟูวัฒนธรรม

๓.๙ การติดตามและประเมินผล

๔. งานพัฒนาวัฒนธรรม หมายถึง การริเริ่มสร้างสรรค์ และการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมให้เหมาะสมกับยุคสมัยบังเกิดคุณประโยชน์แก่ชีวิต สังคม และธรรมชาติ โดยที่ยังคงรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์แห่งความเป็นไทย มีกิจกรรมหลักดังต่อไปนี้

๔.๑ การศึกษาสภาพความเหมาะสมของวัฒนธรรมและงานวัฒนธรรมในปัจจุบัน

๔.๒ การเลือกสรรวัฒนธรรมที่ควรได้รับการพัฒนา

๔.๓ การสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนพัฒนาวัฒนธรรม

๔.๔ จัดทำงบประมาณสนับสนุนงานพัฒนาวัฒนธรรม

๔.๕ การปรับปรุงหรือออกกฎหมายระเบียบข้อบังคับให้เอื้อต่องานพัฒนาวัฒนธรรม

๔.๖ การประชาสัมพันธ์งานพัฒนาวัฒนธรรม

๔.๗ การถ่ายทอดวัฒนธรรมที่พัฒนาแล้วเข้าไปในกระบวนการให้การศึกษาทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ตลอดจนเผยแพร่ทางสื่อมวลชน

๔.๘ การยกย่องและเชิดชูบุคคลและหน่วยงานที่ประสบความสำเร็จในงานพัฒนาวัฒนธรรม

๔.๙ การจัดประชุมสัมมนาทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติ เพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนาวัฒนธรรม

๔.๑๐ การติดตามและประเมินผล

๕. งานถ่ายทอดวัฒนธรรม หมายถึง การนำวัฒนธรรมที่ผ่านการเลือกสรร กลั่นกรองแล้วไปใช้ในกระบวนการให้การศึกษา อันจะยังผลให้สมาชิกในสังคมเกิดความเข้าใจตระหนักในคุณค่า และนำไปปฏิบัติอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับยุคสมัย โดยมีกิจกรรมดังต่อไปนี้

๕.๑ การศึกษาและกำหนดเนื้อหาสาระของวัฒนธรรมที่มีคุณค่าควรแก่การถ่ายทอด

๕.๒ การพัฒนาวิธีการถ่ายทอดและสื่อเพื่อการถ่ายทอด

๕.๓ การรณรงค์ให้เกิดความตระหนักและความร่วมมือในการถ่ายทอดวัฒนธรรม

๕.๔ การสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนงานถ่ายทอดวัฒนธรรม

๕.๕ การฝึกอบรมครูและบุคลากรผู้เกี่ยวข้องในการถ่ายทอดวัฒนธรรม

๕.๖ การจัดหางบประมาณสนับสนุนงานถ่ายทอดวัฒนธรรม

๕.๗ การยกย่องและเชิดชูเกียรติบุคคลและหน่วยงานที่ประสบผลสำเร็จในด้านการถ่ายทอดวัฒนธรรม

๕.๘ การประชาสัมพันธ์งานถ่ายทอดวัฒนธรรม

๕.๙ การติดตามและประเมินผล

๖. งานส่งเสริมกิจกรรมวัฒนธรรม หมายถึง การสนับสนุนให้บุคคลหรือหน่วยงานสามารถจัดกิจกรรมวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีกิจกรรมหลักๆ ดังนี้

๖.๑ การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของบุคคลหรือหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

๖.๒ การสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนงานส่งเสริมกิจกรรมวัฒนธรรม

๖.๓ การปรับปรุงหรือออกระเบียบข้อบังคับให้เอื้อต่องานส่งเสริมกิจกรรมวัฒนธรรม

๖.๔ การจัดทำแผนงานสนับสนุนการจัดกิจกรรมวัฒนธรรมสำหรับบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

๖.๕ การจัดหางบประมาณสนับสนุนงานส่งเสริมกิจกรรมวัฒนธรรม

๖.๖ การยกย่องและเชิดชูเกียรติบุคคลและหน่วยงานที่ประสบผลสำเร็จในการจัดกิจกรรมวัฒนธรรม

๖.๗ การประชาสัมพันธ์งานส่งเสริมกิจกรรมวัฒนธรรม

๖.๘ การติดตามและประเมินผล

๗. งานส่งเสริมเอตทัคคะทางวัฒนธรรม หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถพิเศษทางวัฒนธรรมได้มีโอกาสแสดงออก และพัฒนาความรู้ ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ ถึงขั้นที่สมควรได้รับการยกย่องว่าเป็นเอตทัคคะทางวัฒนธรรมของชาติในด้านนั้น ๆ รวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลและหน่วยงาน ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ได้ทำกิจกรรมทางวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมผู้ที่มีความรู้ ความสามารถพิเศษทางวัฒนธรรมอันจะนำไปสู่การสร้างเอตทัคคะทางวัฒนธรรมในอนาคต โดยมีกิจกรรมหลักดังต่อไปนี้

- ๗.๑ การสำรวจ เลือกรกร และจัดทำทำเนียบผู้ที่มีความรู้ความสามารถพิเศษทางวัฒนธรรม ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ
- ๗.๒ การสนับสนุนให้ผู้มีความรู้ความสามารถพิเศษทางวัฒนธรรมได้แสดงออก พัฒนาและถ่ายทอดความรู้ ความสามารถอย่างเต็มตามศักยภาพ
- ๗.๓ การเชิดชูเกียรติผู้มีความรู้ความสามารถขึ้นเป็นเอตทัคคะทางวัฒนธรรม
- ๗.๔ การบันทึกความรู้ความสามารถและผลงานของเอตทัคคะทางวัฒนธรรมเพื่อการเผยแพร่และถ่ายทอด
- ๗.๕ การสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนงานเสริมสร้างเอตทัคคะทางวัฒนธรรม
- ๗.๖ การจัดทำงบประมาณเพื่อสนับสนุนงานเสริมสร้างเอตทัคคะทางวัฒนธรรม
- ๗.๗ การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้สื่อที่บันทึกความรู้ความสามารถและผลงานของเอตทัคคะทางวัฒนธรรม
- ๗.๘ การประชาสัมพันธ์งานเสริมสร้างเอตทัคคะทางวัฒนธรรม
๘. งานแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม เพื่อสร้างเสริมความเข้าใจอันดีต่อกัน อันจะนำไปสู่สันติภาพ และสันติสุขแห่งการอยู่ร่วมกันของมนุษยชาติ โดยมีกิจกรรมดังนี้
- ๘.๑ การสำรวจและเลือกรกรกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ควรค่าแก่การแลกเปลี่ยนทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ
- ๘.๒ การจัดทำงบประมาณเพื่อสนับสนุนงานแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม
- ๘.๓ การปรับปรุงหรือออกกฎระเบียบ ให้เอื้อต่องานแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม
- ๘.๔ การประชาสัมพันธ์งานแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม
- ๘.๕ การติดตามประเมินผล
- โดยสรุป ขอบข่ายงานวัฒนธรรมตามที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กำหนดไว้ ๘ ลักษณะ อันได้แก่ งานวิจัยวัฒนธรรม งานอนุรักษ์วัฒนธรรม การฟื้นฟูวัฒนธรรม งานพัฒนาวัฒนธรรม งานถ่ายทอดวัฒนธรรม งานส่งเสริมกิจกรรมวัฒนธรรม งานเสริมสร้างเอตทัคคะ ทางวัฒนธรรม และงานแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม โดยในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการดำเนินการที่สืบเนื่องจากการอบรมนักจัดรายการวิทยุชุมชน จำนวน ๓ ครั้ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักจัดรายการได้นำความรู้ ที่ได้รับกลับไปเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ซึ่งเกี่ยวพันกับขอบข่ายของงานด้านวัฒนธรรม ตามนัยดังกล่าวรวม ๕ ด้าน และในงานวิจัยครั้งนี้ จึงได้นำขอบข่ายเพียง ๕ ด้านมาใช้ในการกำหนดขอบข่ายในแบบสอบถาม ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม ด้านการถ่ายทอดวัฒนธรรม ด้านการส่งเสริมกิจกรรมวัฒนธรรม ด้านการเสริมสร้างเอตทัคคะทางวัฒนธรรม ด้านการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม

๒. นโยบายและแผนแม่บทวัฒนธรรมแห่งชาติ

แผนแม่บทวัฒนธรรมแห่งชาติ (๒๕๕๐- ๒๕๕๙) ได้กำหนดรายละเอียดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ พอสรุป ได้ดังนี้

วิสัยทัศน์

ใช้มิติทางศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมในการขับเคลื่อนและประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วน เพื่อสร้างสังคมคุณธรรม

พันธกิจ

๑. อุปถัมภ์ คຸ້มครองและส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ และความหลากหลายทางวัฒนธรรมให้คงอยู่อย่างมั่นคง

๒. สนองงานสำคัญของสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ให้สืบทอด และพัฒนาอย่างยั่งยืน

๔. ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนสนับสนุน และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทางวัฒนธรรมเพื่อเชิดชูคุณค่า และจิตวิญญาณของความเป็นไทย

๕. สร้างคุณค่าทางสังคม และส่งเสริมมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจด้วยทุนทางวัฒนธรรม

ในพันธกิจ ที่ ๑ อุปถัมภ์ คຸ້มครองและส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ และความหลากหลายทางวัฒนธรรมให้คงอยู่อย่างมั่นคง ประกอบด้วย ๒ ยุทธศาสตร์ ๕ กลยุทธ์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาระบบบริหารจัดการงาน ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ประกอบด้วย ๓ กลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาการความรู้ทาง ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ประกอบด้วย ๒ ยุทธศาสตร์ ๕ กลยุทธ์ ดังนี้

วัตถุประสงค์

๑. ศึกษา และรวบรวมองค์ความรู้ทางศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม
๒. จัดการองค์ความรู้ทางศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมให้เป็นระบบ
๓. พัฒนาระบบฐานข้อมูลงานวิจัย และองค์ความรู้ทางศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม
๔. สร้างต้นทุนทางความรู้ด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ

วัตถุประสงค์

๑. พัฒนาระบบคุณภาพในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล
๒. พัฒนาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนงานศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม
๓. พัฒนาระบบการประเมินผลการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพในการทำงาน
๔. ประสานหน่วยงานสังกัดกระทรวงวัฒนธรรมและเครือข่ายร่วมขับเคลื่อนงานศาสนา

ศิลปะ และวัฒนธรรมอย่างมีเอกภาพ

กลยุทธ์ที่ ๓ ประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และความหลากหลายทางวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์

๑. ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และความหลากหลายทางวัฒนธรรมของชาติไทย

๒. สร้างความตระหนักจากการรับรู้และเข้าใจในคุณค่าทางศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมของชาติ

๓. สร้างความรู้สึภาคภูมิใจในการเป็นเจ้าของศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

๓. แนวคิดวิถุชุมชน

๓.๑ ความเป็นมาของวิถุชุมชน

แนวคิดวิถุชุมชนเริ่มต้นในสหรัฐอเมริกา เมื่อปี ค.ศ.๑๙๔๘ โดยกลุ่มผู้รักสันติและกลุ่มผู้ไม่ชอบอยู่ในกฎระเบียบ ได้รับการจัดตั้งสถานีวิถุกระจายเสียงเพื่อท้องถิ่น ในรูปแบบที่ไม่มุ่งแสวงหา

ผลกำไรเป็นครั้งแรกที่ในเมืองเบิร์กลีย์ รัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีกลุ่มผู้ดำเนินงานเป็นกลุ่มที่เรียกตัวเองว่าผู้แสวงสันติและรักอิสระ ลักษณะสำคัญของวิทยุท้องถิ่นนี้แตกต่างจากวิทยุ ๒ รูปแบบ คือ วิทยุสาธารณะ (Public Radio) และวิทยุธุรกิจ (Commercial Radio) ในหลายลักษณะ เช่น ส่งกระจายเสียงด้วยกำลังส่งต่ำ (ประมาณ ๑ กิโลวัตต์) ครอบคลุมในพื้นที่จำกัดประมาณ ๖-๑๐ กิโลเมตร ซึ่งทำให้แตกต่างจากวิทยุสาธารณะระดับชาติและดำเนินงานโดยไม่แสวงหากำไร (Non-Commercial) ซึ่งทำให้แตกต่างไปจากวิทยุธุรกิจเงินที่ใช้ดำเนินการส่วนใหญ่ได้มาจากสมาชิกในชุมชนหรือมาจากการบริจาคของมูลนิธิ องค์กรการกุศล (จุมพล รอดคำดี. ๒๕๔๒ : ๒๒) และการระดมทุนของกลุ่มผู้ดำเนินงานนอกเหนือจากเรื่องกำลังส่ง/พื้นที่ครอบคลุม/และการไม่แสวงหาผลกำไรแล้ว ลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่งของสถานีวิทยุท้องถิ่น ยึดหลักว่ากรรมสิทธิ์และการควบคุมวิทยุเป็นของประชาชน รวมทั้งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการและการดำเนินการโดยใช้อาสาสมัครที่เป็นตัวแทนของชุมชนเป็นหลัก โดยมีเจ้าหน้าที่ประจำสถานีเป็นผู้ช่วยเหลือด้านเทคนิค จนกระทั่งในปี ค.ศ. ๑๙๗๕ ได้มีการจัดตั้งสหพันธ์นักวิทยุกระจายเสียงชุมชนแห่งชาติ มีสมาชิกถึง ๖๐ สถานี เอกลักษณ์ของสถานีวิทยุกลุ่มนี้ คือ ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสถานีวิทยุอย่างแท้จริงในรูปแบบอาสาสมัคร และดำเนินงานภายใต้นโยบายของกรรมการวิทยุชุมชน สถานีได้เปิดโอกาสให้คนในชุมชนใช้สิทธิ ในการแสดงความคิดเห็นตามที่รัฐธรรมนูญให้หลักประกันไว้

กาจนา แก้วเทพ (เว็บไซต์, ๒๕๕๓.) กล่าวว่า ต้นกำเนิดของวิทยุชุมชนมาจากต่างประเทศ วิทยุชุมชนหรือที่อาจมีอีกชื่อหนึ่งว่า “วิทยุท้องถิ่น” ถือกำเนิดขึ้นมาเป็นครั้งแรกโดยสถานี KPFA ในเมืองเบิร์กลีย์ รัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๑ (อายุ ๕๐ กว่าปีแล้ว) โดยมีกลุ่มผู้ดำเนินงานเป็นกลุ่มที่เรียกตัวเองว่าผู้แสวงสันติและรักอิสระ ลักษณะสำคัญของวิทยุท้องถิ่นนี้แตกต่างจากวิทยุ ๒ รูปแบบที่มีอยู่ คือ วิทยุสาธารณะ (Public radio) และวิทยุธุรกิจ (Commercial radio) ในหลายลักษณะ เช่น ส่งกระจายเสียงด้วยกำลังส่งต่ำ (ประมาณ ๑ กิโลวัตต์) ครอบคลุมในพื้นที่จำกัดประมาณ (๖-๑๐ กิโลเมตร ซึ่งทำให้แตกต่างจากวิทยุสาธารณะระดับชาติ และดำเนินงานโดยไม่แสวงหากำไร (Non-commercial) ซึ่งทำให้แตกต่างไปจากวิทยุธุรกิจ เงินที่ใช้ดำเนินการส่วนใหญ่ได้มาจากสมาชิกในชุมชนหรือมาจากการบริจาคของมูลนิธิ องค์กรการกุศล และการระดมทุนของกลุ่ม ผู้ดำเนินงาน

นอกเหนือจากเรื่องกำลังส่ง/พื้นที่ครอบคลุม/และการไม่แสวงหาผลกำไรแล้วลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่งของสถานีวิทยุท้องถิ่น KPFA ก็คือ ยึดหลักว่ากรรมสิทธิ์และการควบคุมวิทยุเป็นของประชาชนรวมทั้งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการและการดำเนินการ KPFA จะทำงานโดยใช้อาสาสมัครที่เป็นตัวแทนของชุมชนเป็นหลัก โดยมีเจ้าหน้าที่ประจำสถานีเป็นผู้ช่วยเหลือด้านเทคนิค

อีกรูปแบบหนึ่งของ “วิทยุท้องถิ่น” ในระยะเริ่มแรกของไทยคือ “วิทยุประจำถิ่น” (วปล) ของกรมการทหารสื่อสาร กองทัพบกและ “สถานีวิทยุพชส.” (เปลี่ยนเป็น สวท.ในเวลาต่อมา) ของกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งมีกำลังส่งคลื่นครอบคลุมเฉพาะภูมิภาค หรือเฉพาะพื้นที่ไม่กี่จังหวัด แต่ทุกสถานีก็ยังมีหน่วยงานราชการเป็นเจ้าของและดำเนินงานโดยเจ้าหน้าที่รัฐ ถึงแม้จะพยายามให้บริการข่าวสารหรือจัดรายการ “เพื่อ” ประชาชนในท้องถิ่นก็ตามแต่ก็ยังไม่ถือว่าเป็นวิทยุชุมชนตามหลักสากลเนื่องจากกระบวนการคัดเลือกเนื้อหาและความเป็นเจ้าของยังไม่ได้เกิดจากความคิดริเริ่มและการบริหารจัดการของประชาชนในชุมชนโดยตรง

จากรูปแบบวิทยุของรัฐที่เรียกได้ว่าเป็น “วิทยุสาธารณะ” ในระยะต่อมาก็ได้เกิดมีวิทยุของภาคธุรกิจที่มีเป้าหมายหลักในการดำเนินงานทางวิทยุเพื่อแสวงหากำไรเป็นหลัก เช่น สถานีวิทยุขนาดเล็กในท้องถิ่นที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งขึ้นหลังปี พ.ศ. ๒๕๔๗ นั้น ส่วนใหญ่มีบริษัทธุรกิจด้านบันเทิงหรือ

โฆษณาเข้ามาดำเนินการกิจการตั้งแต่การลงทุนปลูกสร้างอาคาร จัดหาเครื่องส่งอุปกรณ์ บำรุงรักษา อุปกรณ์ ขยายเวลา หาโฆษณา และจัดทำรายการ หรือซื้อเวลาจากสถานีของรัฐแล้วมาขยายเวลาต่อใน ลักษณะของโบรกเกอร์คนกลางตามระยะเวลาที่กำหนดเอาไว้

ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๓๘ เกิดกระแสปฏิรูปการเมืองการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย ทำให้องค์กรภาครัฐ นักวิชาการ และภาคประชาชน ศึกษาและจัดทำข้อเสนอการปฏิรูป ระบบวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ที่เน้นสิทธิด้านข้อมูล และสิทธิด้านการสื่อสารเพื่อสนองต่อ สภาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ (ปีฉนวน พิบูลย์วัฒนกิจ.๒๕๔๙ : ๑-๘) สามารถ ผลักดันให้บรรจุลงในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๙, ๔๐ และ ๔๑ ได้จึง กล่าวได้ว่าเป็นการปฏิรูปสื่อครั้งแรกในประเทศไทย ที่มีลักษณะส่งเสริมประชาธิปไตยแก่ประชาชนอย่าง มากในส่วนที่เกี่ยวกับสื่อมวลชน โดยเฉพาะสื่อประเภทที่ใช้คลื่นความถี่แม่เหล็กไฟฟ้า เช่น วิทยุอันสมาธิก สภาร่างรัฐธรรมนูญ ได้เล็งเห็นความจำเป็นที่จะให้มีการจัดสรรคลื่นความถี่อย่างเป็นธรรมให้แก่หน่วยงาน ทั้งของรัฐองค์กรเอกชน ไปจนถึงประชาชนในตำบลหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลออกไปในทุกที่ ของประเทศ ไทย โดยมีความหวังว่าคลื่นความถี่เหล่านี้จะไม่เพียงถูกใช้ เพื่อส่งข่าวสารจากรัฐไปสู่ประชาชนทางเดียว เช่นที่เคยเป็นมา แต่จะถูกนำมาใช้เพื่อให้ประชาชนส่งข่าวสารกลับมายังรัฐ และให้ประชาชนได้ส่งข่าวสาร ถึงกันเองในแนวระนาบ เพื่อให้ข่าวสารที่แพร่กระจายหลากหลายนี้ มีบทบาท ในการช่วยสร้างความ เข้มแข็งให้กับชุมชน

๓.๒ การก่อตั้งวิทยุชุมชนในประเทศไทย

การเกิดขึ้นของวิทยุชุมชนเริ่มต้นจากองค์กรพัฒนาเอกชนและนักวิชาการหัวก้าวหน้าด้าน สื่อสารมวลชนที่เห็นว่าวิทยุชุมชนเป็นเครื่องมือหนึ่งในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชนและเป็น ช่องทางการสื่อสารภาคประชาชน ดังนั้นหลังรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ประกาศใช้ องค์กรพัฒนาเอกชนและนักวิชาการเหล่านี้ ได้ขยายความรู้ด้านสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และดำเนินการฝึกอบรมเกี่ยวกับการดำเนินการวิทยุชุมชนให้แก่ชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศอย่างต่อเนื่อง ภายใต้อุปกรณ์ว่า “วิทยุชุมชนเป็นของชุมชน เพื่อชุมชนและโดยชุมชน” นอกจากนี้การดำเนินงานของ วิทยุชุมชนยังใช้รูปแบบอาสาสมัครไม่แสวงหากำไรทางธุรกิจและไม่ถูกแทรกแซง/ครอบงำจากรัฐทุนและ นักการเมือง (กาญจนา แก้วเทพ. ๒๕๔๖ : ๑๐)หลังประกาศใช้รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ กว่า ๓ ปี วิทยุชุมชนเสียงชุมชนจังหวัดกาญจนบุรี ถูกระบุว่าเป็นวิทยุชุมชนแห่งแรกที่ได้ ทำการทดลองออกอากาศเป็นครั้งแรกในประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๔ ในช่วงปลายปี พ.ศ. ๒๕๔๔ มูลนิธิการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม (Civic-Net Foundation) คณะติดตามมาตรา๔๐ ต่อมาได้เปลี่ยนมาเป็นคณะกรรมการรณรงค์การปฏิรูปสื่อ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม (มอส.) และตัวแทนภาคประชาชนได้ประชุมร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อสร้างความตื่นตัวและการมีส่วนร่วม ได้ก่อให้เกิด “เครือข่ายวิทยุชุมชน” ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย (มธุรส ศิริสถิตกุล. ๒๕๔๘ : ๖-๘) ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เกิดการดำเนินการในหลายชุมชน และขยายตัวต่อเนื่องอย่างกว้างขวางถือว่าเป็น กระบวนการเรียนรู้ของประชาชน ซึ่งจัดและดำเนินการด้วยการร่วมมือกัน ของภาคประชาสังคม และองค์กรสนับสนุนที่ไม่ใช่ภาครัฐคือกระบวนการเตรียมการภาคประชาชน เพื่อพร้อมรับและใช้สิทธิ อย่างมีประสิทธิภาพ

ช่วงระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๒ - ๒๕๔๔ ได้มีกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในเรื่องเกี่ยวกับ วิทยุชุมชนโดยสถาบันการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม มูลนิธิการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคมร่วมกับ องค์กรสนับสนุนทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ได้ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ตัวแทนชุมชน ที่ สนใจเข้าร่วมโครงการ ซึ่งมีในทุกภูมิภาคของประเทศได้ทราบถึงสิทธิตามที่ระบุในมาตรา๔๐ ของ

รัฐธรรมนูญและนำเสนอแนวคิดการดำเนินการวิเทศชุมชนตามแนวทางของยูเนสโก (UNESCO) คือ เพื่อให้เป็นสื่อที่ประชาชนร่วมกันเป็นเจ้าของ ร่วมใช้ ร่วมรับผิดชอบ เพื่อประโยชน์สาธารณะ เพื่อให้เป็นเครื่องมือการสื่อสารของชุมชน โดยศักยภาพและความเป็นตัวตนของชุมชนต่อมา เมื่อรัฐบาลอนุญาตให้วิเทศชุมชนสามารถมีโฆษณาได้ และปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ทำให้วิเทศชุมชนได้เพิ่มจำนวนขึ้น อย่างไรก็ตามระเบียบและขาดกระบวนการเรียนรู้และทำความเข้าใจในหลักการของวิเทศชุมชนจึงทำให้เกิด “สงครามแย่งชิงคลื่นความถี่” ขึ้น นอกจากนี้กลุ่มการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นรวมถึงกลุ่มทุนขนาดใหญ่ โดยเฉพาะกลุ่มธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเพลง ได้เข้ามาจัดตั้ง “สถานีวิเทศชุมชน” ด้วย สิ่งเหล่านี้ทำให้หลักการวิเทศชุมชนถูกคุกคาม และถูกรวบงำจากภาครัฐและภาคธุรกิจ เนื่องจากต่างฝ่ายต่างอ้างว่าสถานีวิเทศของตนเอง คือ “วิเทศชุมชน” ในช่วงระยะแรกของการตั้งวิเทศชุมชน ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) มีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการรณรงค์ปฏิรูปสื่อฝึกอบรมเตรียมความพร้อมให้กับชุมชน เรื่องสิทธิในการใช้สื่อตามที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ (มธุรส ศิริสถิตกุล. ๒๕๔๘ : ๙-๑) การสนับสนุนขององค์กรดังกล่าวทำให้เกิด “จุดปฏิบัติการวิเทศชุมชน” และหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานปฏิรูปสุขภาพแห่งชาติ (สปรช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สถาบันพระปกเกล้า สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา (LDI) ได้สนับสนุนวิเทศชุมชนในแง่ของกิจกรรม และการผลิตสื่อตามประเด็นที่ตนเองทำงานเป็นระยะๆ จนปัจจุบันโดยมิได้สนับสนุนช่วยเหลือการจัดการบริหารงาน หรือดำเนินการตามหลักการวิเทศชุมชนโดยตรงช่วงปลายปี พ.ศ. ๒๕๔๔ มีการทดลองออกอากาศวิเทศชุมชนครั้งแรกในประเทศไทย โดยวิเทศชุมชนเสียงชุมชนจังหวัดกาญจนบุรี นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นต้นมา วิเทศชุมชนประสบกับปัญหาหลายด้าน ปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาคลื่นทับ/คลื่นแทรก ปัญหาบุคลากร ปัญหาอุปกรณ์ในห้องส่ง

นอกจากนี้การดำเนินการวิเทศชุมชนก็มีข้อจำกัดหลายประการ กล่าวคือ หลักการของการเป็นสื่อที่ไม่แสวงหากำไร ทำให้วิเทศชุมชนดำเนินการได้อย่างยากลำบากภายใต้ระบบทุนนิยมปัจจุบัน ส่วนการมีส่วนร่วมและจิตวิญญาณอาสาสมัครนั้นนับเป็นโจทย์ที่ท้าทายต่อความยั่งยืนของวิเทศชุมชน ซึ่งสามารถดูได้จากความร่วมมือร่วมใจของอาสาสมัครสมาชิกในชุมชน และความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วม ของคนในชุมชน นอกจากนี้ความเป็นอิสระของวิเทศชุมชนสามารถดูได้จากแหล่งที่มาของเงินสนับสนุน ว่ามาจากแหล่งใดหลากหลายกลุ่มหรือไม่วิเทศชุมชนจึงตอบสนองแง่มุมที่สำคัญที่บ่งบอกถึงการเป็นวิเทศชุมชนได้ มีอยู่ ๔ แง่มุมด้วยกัน คือ

๑. วิเทศชุมชนเป็นสื่อทางเลือก (Alternative Media) ในแง่มุมนี้วิเทศชุมชนเป็นวิเทศที่ประชาชนเป็นเจ้าของไม่ใช่บริษัทขนาดใหญ่ การดำเนินงานไม่หวังผลกำไร และไม่ขายผู้รับสารให้กับบริษัทเพื่อเป็นรายได้ นอกจากนี้ยังเป็นอิสระจากรัฐและองค์กรทางสังคมอื่น ๆ และไม่สนใจการทำงานแบบมืออาชีพ แต่พึ่งพาอาสาสมัคร ส่วนการผลิตรายการ ผู้รับสารทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารโดยนำเสนอเนื้อหาจากเกณฑ์การเลือกที่แตกต่างจากสื่อกระแสหลักเช่นเรื่องต้องห้ามหรือไม่ได้เสนอในสื่อกระแสหลัก เรื่องชีวิตประจำวัน หรือเรื่องของคนสามัญ เป็นต้น

๒. วิเทศชุมชนเป็นสื่อชุมชน (Community Media) วิเทศชุมชนถูกมองว่าเป็นการออกแบบขึ้นมาเพื่อกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนทุกกลุ่มที่อยู่ในชุมชนไม่ว่าจะอยู่ในระดับสังคม เศรษฐกิจใด องค์กรใด หรือคนกลุ่มน้อย/กลุ่มวัฒนธรรมย่อยใด นอกจากนี้วิเทศชุมชนเป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way Communication) และมีทิศทางไหลของข่าวสารทั้งจากบนลงล่าง (Top-down) จากล่างขึ้นบน (Bottom-up) และในระนาบเดียวกัน (Horizon) โดยการดำเนินงานมีเป้าหมายที่หลากหลายตามระดับของผู้เกี่ยวข้อง การเป็นสื่อชุมชนคือการมุ่งตอบสนองความต้องการของ

ประชาชน โดยทำหน้าที่ให้ข้อมูลข่าวสาร สร้างความรู้สึกร่วมในชุมชนเป็นเวทีแลกเปลี่ยนข่าวสาร/ความคิด และเป็นช่องทางในการแก้ไขปัญหา นอกจากนี้ คนในชุมชนสามารถเข้าถึงได้ไม่ว่าจะเป็นผู้วางแผนการใช้สื่อผู้ใช้ ผู้ผลิต ผู้แสดง ฯลฯ

๓. วิถุชุมชนเป็นสื่อภาคประชาชน (Civic Media) เป็นมุมมองในแง่ที่ว่าวิถุชุมชนไม่เป็นทั้งของภาครัฐและเอกชนไม่มุ่งกำไรสูงสุดและมีพันธกิจเพื่อสนองประโยชน์ของสาธารณะ นอกจากนี้รายการยังมีเนื้อหาที่หลากหลายกว่าสื่อภาครัฐและเอกชน กล่าวคือ สื่อภาคประชาชนนอกจากจะมุ่งเน้นที่ข่าวและสาระมากกว่าบันเทิงแล้ว ยังมุ่งหวังการมีส่วนร่วมจากประชาสังคมอีกด้วย

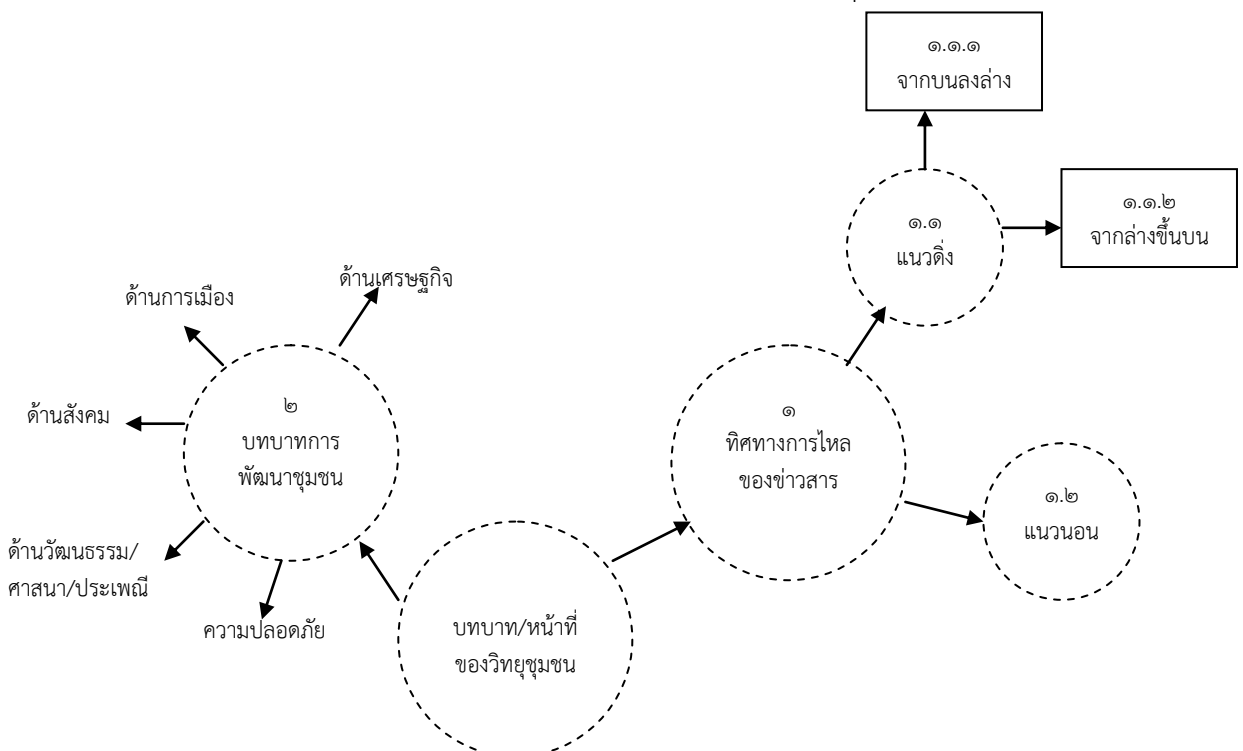
๔. วิถุชุมชนเป็นสื่อสาธารณะ (Public Service Broadcasting) ความเป็นสาธารณะทำให้วิถุชุมชนต้องยึดถือประโยชน์ของประชาชนทุกคน โดยมีอิสระจากอิทธิพลของรัฐและกลุ่มทุน และมีความหลากหลายและความแตกต่างจากสื่อเชิงพาณิชย์ ส่วนเนื้อหาที่นำเสนอต้องเป็นกลางสอดคล้อง กับความต้องการและความสนใจของประชาชนทุกกลุ่ม รวมถึงการให้ความสำคัญกับคุณภาพมากกว่าปริมาณ และรายได้หลักควรมาจากประชาชนในรูปแบบของ“ค่าธรรมเนียม” เป็นหลัก (ฐิตินันท์ พงษ์สุทธิรักษ์ และวีระยุทธ กาญจน์ชูฉัตร. ๒๕๕๖ : ๗-๘)

แนวคิดที่กล่าวไปข้างต้นที่สำคัญ เพื่อให้เป็นเครื่องมือการสื่อสารของชุมชนอย่างสร้างสรรค์แห่งอำนาจการสื่อสารผ่านคลื่นกับอีก ๒ กลุ่มผู้ประกอบการคือภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนของประชาชนในชุมชนอีกด้วยทั้งในเรื่องของการเป็นเจ้าของการกำหนดทิศทางของเนื้อหาการผลิตการแสดงความคิดเห็น การสนับสนุนด้านการเงิน การรวบรวมกำลังคนและทรัพยากร และการประเมินผล

๓.๓ บทบาทหน้าที่ของวิถุชุมชน

จากผลงานวิจัยวิถุชุมชนที่เป็นโครงการนำร่องของกรมประชาสัมพันธ์ในเขตจังหวัดนครราชสีมาและบุรีรัมย์ (วีรพงษ์ พลนิกรกิจและคณะ ๒๕๕๕) ได้วิเคราะห์ตัวเนื้อหารายการ และได้พบว่าวิถุชุมชน ที่มีสถานภาพเพียงแต่ระดับรายการ (ระดับที่ ๓) เท่านั้น ก็ยังสามารถแสดงบทบาทหน้าที่ต่างๆ ได้อย่างมากมาย โดยสามารถเล่นทั้งบทบาทเดิม ๆ ที่วิถุทั่วไปเคยแสดง และการเพิ่มเติมบทบาทใหม่ ๆ ที่วิถุทั่วไปไม่สามารถจะแสดงได้

จากบทบาทที่หลากหลาย ในที่นี้จะแบ่งประเภทบทบาทโดยใช้เกณฑ์ ๒ เกณฑ์คือ ทิศทางของการไหลของข่าวสาร (Information Flow) และบทบาทในการพัฒนาชุมชน ดังแผนผังนี้

๓.๔ การแสดงบทบาทของวิถุชุมชนตามทิศทางการไหลของข่าวสาร แบ่งได้เป็น ๒ ทิศทางคือ

๓.๔.๑ ในแนวดิ่ง

๓.๔.๑.๑ การไหลของข่าวสารจากบนลงล่าง (top-down flow) มักเป็นบทบาทเดิมที่วิถุสาธารณะ/วิถุส่วนกลาง/วิถุแห่งชาติแสดงอยู่ คือ

- บทบาทเป็นเครื่องมือถ่ายทอดข่าวสารของหน่วยงานราชการไม่ว่าจะเป็นส่วนกลางหรือหน่วยงานท้องถิ่นสู่ประชาชน

- บทบาทในการแจ้งข้อมูลข่าวสารทั่วไป เช่น ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการเมือง ข่าวสังคม

- บทบาทในการให้การศึกษา/ให้ความรู้จากหน่วยงาน - สถาบันการศึกษา

- บทบาทในการเป็นเครื่องมือทางการเมืองระดับชาติ เช่น การให้ความรู้เรื่องการเมืองเลือกตั้ง

- บทบาทในการธำรงรักษาวัฒนธรรมหลักของสังคม เช่น ความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ

ศาสนา พระมหากษัตริย์

๓.๔.๑.๒ การไหลของข่าวสารจากล่างขึ้นบน (bottom-up flow) เป็นทิศทางการไหลที่ตรงกันข้ามกับบทบาทเดิมที่วิถุเคยแสดงอยู่ เช่น

- บทบาทในการเป็นช่องทางการร้องเรียนและสอบถามข้อมูล เช่น ที่เราอาจคุ้นเคยในรายการ “ร้องทุกข์ชาวบ้าน” ของสถานีโทรทัศน์

- บทบาทในการเป็นช่องทางติดตามตรวจสอบปัญหาของประชาชน ในขณะที่บทบาทแรกที่กำลังถึงนั้นเป็นเพียงครึ่งทางเท่านั้น ซึ่งหากมีปรากฏการณ์ว่า “ร้องเรียนแล้ว แต่ก็เงียบหายไปหรือไม่เห็นมีอะไรเกิดขึ้น” การร้องเรียนที่เป็นหมิ่นยอมทำให้ประชาชนเบื่อหน่ายต่อการส่งข่าวสารจากล่างขึ้นบน เพื่อให้แก้ปัญหาที่มีลักษณะครบวงจร วิถุชุมชนจะต้องแสดงบทบาทในการติดตามตรวจสอบการแก้ปัญหาไปจนสุดเส้นทาง

- การนำเสนออัตลักษณ์ คัดค้านและควบคุมใจของชุมชนออกสู่โลกภายนอก เช่น บรรดารายการ “ของดีบ้านเฮา” หรือ “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” ทั้งหลาย

๓.๔.๒ ในแนวนอน การเล่นบทบาทเป็นช่องทางให้มีการติดต่อสื่อสารในแนวนอน ระหว่างชาวบ้านกับชาวบ้านด้วยกันเองนั้น ถือได้ว่าเป็นมิติใหม่ของวิถุชุมชนทีเดียว การแสดงบทบาทในเชิงแนวนอนมีกระทำได้หลายรูปแบบ เช่น

- การเป็นสื่อกลางระหว่างประชาชนกับประชาชนกันเอง เช่น เป็นจุดนัดพบระหว่างชาวบ้านที่เป็นวิทยากรกับเป็นผู้ฟังที่สนใจ

- บทบาทในการเป็นเวทีแสดงความคิดเห็น ทั้งความคิดเห็นต่อเรื่องราวทั่ว ๆ ไป (เช่น เพศที่สามรักในวัยเรียน ฯลฯ) และความคิดเห็นต่อปัญหาของชุมชนรวมทั้งเป็นพื้นที่รวบรวมข้อเสนอแนะต่อการแก้ปัญหาอันเป็นไปตามหลักการที่ว่า “หลายหัวดีกว่าหัวเดียว”

- เป็นจุดประสานความช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างชุมชน ในประเพณีดั้งเดิมของไทยมีคำว่า “พริกอยู่บ้านเหนือ” เกลืออยู่บ้านใต้ หัวตะไคร้อยู่บ้านเพื่อน” อันหมายถึงความถึงการช่วยเหลือเอื้ออาทรระหว่างชุมชนเมื่อเกิดเหตุเภทภัยกับชุมชนใกล้เคียง ซึ่งในปัจจุบันนี้วิถุชุมชนจะสามารถแสดงบทบาทเป็นตัวต่อสายความช่วยเหลือให้ได้ถึงกันได้

๓.๕ การแสดงบทบาทในการพัฒนาชุมชน

ในกระแสการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ในปัจจุบันนี้วิถุชุมชนสามารถจะเป็นพลังสำคัญพลังหนึ่งในการเข้าร่วมกับการพัฒนาชุมชนในมิติต่าง ๆ ดังนี้

- บทบาทในการเสริมพลังทางเศรษฐกิจ เช่น การเผยแพร่สินค้าของชุมชน การแนะนำอาชีพ
 - บทบาทในการติดตาม/จับตามอง/วิพากษ์วิจารณ์การเมืองระดับท้องถิ่นเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบแนวทาง/นโยบาย/การปฏิบัติงานของการเมืองในชุมชน เช่น กองทุนหมู่บ้าน ฯลฯ
 - บทบาทในการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การแสดงโคราช ลิเก ประเพณีแข่งเรือ ฯลฯ
 - บทบาทในการขัดเกลาทางสังคม เช่น การส่งเสริมค่านิยมเรื่องความขยันขันแข็ง รักถิ่นกำเนิด รักษาสิ่งแวดล้อม ฯลฯ
 - บทบาทในการระดมความร่วมมือ (Mobilization) เช่น ในช่วงเวลาที่ต้องการการร่วมมือร่วมแรงร่วมใจทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การรณรงค์ป้องกันพิษสุนัขบ้า โรคนกหวัด ฯลฯ
 - บทบาทในการเตือนภัย วิถีชุมชนสามารถทำหน้าที่เป็นยามป้องกันชุมชนให้รู้ตัวล่วงหน้าจากภัยอันตรายต่าง ๆ การที่วิถีชุมชนจะแสดงบทบาทนี้ได้ ก็ต้องหมายความว่า แม้ว่าเนื้อหาของวิถีชุมชนจะเป็นเรื่องราวในชุมชน แต่ผู้รับผิดชอบวิถีชุมชนก็ต้องเปิดตัวเปิดรับข่าวสารจากโลกภายนอก เพื่อจะได้เป็น “แถวหน้าของการรับรู้ข่าวสาร” และนำมาบอกต่อให้แก่ชุมชน เช่น ภัยจาก น้ำท่วม ไฟป่า โรคระบาด ฯลฯ
 - บทบาทในการประสานความสามัคคี (integration) หรือเป็นสื่อกลางในการจัดการกับความขัดแย้ง แน่นอนว่า ในทุกชุมชนย่อมไม่อาจหลีกเลี่ยงความขัดแย้งทั้งที่มาจากภายในชุมชนเอง หรือความขัดแย้งที่เกิดมาจากภายนอก ในท่ามกลางความขัดแย้งดังกล่าว วิถีชุมชนอาจจะเล่นบทเป็น “พื้นที่เจรจา” ให้ทุกฝ่ายได้เข้ามาเจรจาตกลงต่อรองกัน
 - บทบาทในการสร้างบุคลิกภาพแบบใหม่ให้แก่คนในชุมชน เมื่อวิถีชุมชนได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ได้เข้ามามีปากมีเสียงในพื้นที่สาธารณะ ก็เท่ากับว่าวิถีชุมชนได้เป็นเวทีสำหรับฝึกซ้อมให้ประชาชนรู้จักแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะ
- สำหรับบทบาทที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะสามารถใช้เป็นกรอบเพื่อประเมินความก้าวหน้าของวิถีชุมชน กล่าวคือ ยิ่งนับวันสัดส่วนของการแสดงบทบาทเพื่อเชื่อมต่อการสื่อสารในแนวนอนควรจะมากขึ้นในขณะที่สัดส่วนของการสื่อสารจากบนลงล่างควรจะลดลงจึงจะหมายความว่า วิถีชุมชน ได้ทำหน้าที่เข้าใกล้กับโฉมหน้าที่แท้จริงของวิถีชุมชนมากยิ่งขึ้น
- ๓.๖ กลไกการเสริมสร้างพลังของวิถีชุมชน
- การก่อตั้งวิถีชุมชนขึ้นมาให้ได้นั้น อาจจะเป็นภารกิจที่ไม่ยากลำบากเท่าใดนักแต่การจะทำให้วิถีชุมชนที่ถือกำเนิดขึ้นมาแล้วมีการเจริญเติบโตและมีสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรงนั้น อาจจะยากยิ่งกว่ารวมทั้งการจะทำให้วิถีชุมชนนั้นมีอายุยืนยาวนานต่อไปได้ก็ดูเหมือนจะเป็นภารกิจที่ยากเย็นแสนเข็ญเลยทีเดียว
- ดังนั้น เมื่อมีการก่อตั้งวิถีชุมชนขึ้นมาแล้ว ภารกิจที่ทำหายทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับวิถีชุมชน ก็เห็นจะเป็นการแสวงหาและติดตั้งกลไกการเสริมพลังของวิถีชุมชน
- ผลจากการวิจัยเรื่องวิถีชุมชนที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า ข้อที่อ่อนที่สุดของวิถีชุมชนก็คือ การขาดแคลนทรัพยากรที่เป็นเสมือนท่อน้ำที่ให้นำมาใส่ในวิถีชุมชนให้ลูกโซนต่อไปทรัพยากร ที่สำคัญคือ ทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรงบประมาณ ซึ่งทรัพยากรทั้งสองอย่างนี้ น่าจะแก้ไขได้ด้วยการเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชน และจุดอ่อนอีกประการหนึ่งก็คือ การขาดการติดตามประเมินผล

๔. แนวคิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม

แนวคิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ได้มีนักวิชาการกล่าวถึง และสรุปไว้หลายท่าน ดังนี้

พูนสมบัติ นามหล้า (๒๕๕๓ : เว็บไซต์) ได้กล่าวสรุปถึง ความเป็นมาของวิทยุและบริบทที่เกี่ยวข้อง : จากโลกสากลถึงประเทศไทย ไว้ดังนี้

วิทยุเป็นเครื่องมือการสื่อสารมวลชนชนิดแรกที่มีบทบาทต่อผู้ฟังและสามารถสร้างการมีส่วนร่วมได้ ดังที่ กาญจนา แก้วเทพ ได้บรรยายไว้ในหนังสือ ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมการศึกษา (๒๕๔๔) ว่า สถานะพิเศษของวิทยุ คือ อาจถือได้ว่าเป็นการสื่อสารมวลชนด้านข่าวสารและความบันเทิงชนิดแรกที่น่ามาติดตั้งไว้ในบ้าน “เนื้อหาวิทยุอันมีความหลากหลาย เช่น รายการ News & Talk Show ซึ่งจะมีพิธีกรและแขกรับเชิญมาสนทนา พูดคุยอภิปรายโต้แย้งได้ทุก ๆ เรื่องทั้งการเมือง ศาสนา ศิลปะ กีฬา ปัญหาสังคม เพศ ฯลฯ ซึ่งรายการประเภทนี้มีผู้ฟังที่มีความสนใจอย่างแท้จริง ดังนั้นในแง่นี้วิทยุจึงเป็นสื่อที่มีบทบาทในการดึงหรือเชื่อมโยงประชาชนให้มีส่วนร่วมในชีวิตสาธารณะของสังคม”

วิทยุถือว่าเป็น “สื่อสาธารณะ” หรือ “สื่อมวลชน” แขนงหนึ่ง ที่ปัจจุบันได้กลายเป็นธุรกิจแสวงหากำไร “สื่อมวลชน ถูกยึดครองโดยอาณาจักรทุน คำว่าอาณาจักรทุน หมายถึง กลุ่มทุนที่มีธุรกิจหลากหลายนับเป็นสิบเป็นร้อยธุรกิจในบรรดาธุรกิจของอาณาจักรทุน ตัวธุรกิจได้สร้างมลพิษ มลภาวะ เอาเปรียบแรงงาน ทางธุรกิจก็เอาเปรียบผู้บริโภค (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, ๒๕๔๕) ที่ผ่านมา คลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ตกเป็นของ “สงวน” ไว้สำหรับกับกลุ่มหน่วยงานราชการหรือองค์กรภาครัฐ เช่น กรมประชาสัมพันธ์ องค์กรสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อ.ส.ม.ท.) หน่วยงานในกองทัพ หน่วยงานตำรวจ เป็นต้น ซึ่งยังไม่ได้เป็นของกลุ่ม องค์กรภาคประชาชนหรือปัจเจกชน

ในประเทศไทย วิทยุชุมชนเกิดขึ้นภายใต้การรับรองของกฎหมาย ๒ ฉบับ คือ ๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๔๐ ที่กำหนดให้คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง เป็นสมบัติสาธารณะของชาติแก่ประชาชนในประเทศ และให้มีการใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง เป็นไปเพื่อการศึกษา วัฒนธรรมและความมั่นคง และประโยชน์อื่น ๆ อย่างเป็นธรรม ทั้งนี้ได้กำหนดรูปธรรมในการปฏิรูปสื่อ คือ ได้จัดตั้งองค์กรอิสระขึ้นมาดูแลการใช้คลื่นความถี่ของประเทศแทนหน่วยงานต่าง ๆ ตามระบบการใช้คลื่นความถี่เดิม และ ๒) พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๔๓ มาตรา ๒๖ วรรค ๓ ซึ่งระบุให้ภาคประชาชนเข้าถึงและเข้าไปใช้คลื่นความถี่วิทยุโทรทัศน์ได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๒๐ รวมทั้งสนับสนุนให้ภาคประชาชนมีโอกาสใช้คลื่นความถี่ตามสัดส่วนดังกล่าวหากชุมชนมีความพร้อม (กุลวดี หวังดีศิริสกุล, ๒๕๔๖)

อย่างไรก็ดีรัฐก็พยายามเข้ามาควบคุมการดำเนินงานวิทยุชุมชนผ่านช่องทางกฎหมายและการอ้างความมั่นคงของภาครัฐ ยกตัวอย่าง ในกรณีที่คณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ (กทช.) ได้พิจารณากรอบการเข้าร่วมโครงการเตรียมความพร้อมวิทยุชุมชน และมีมติรับสมัครวิทยุชุมชนเข้าร่วมโครงการ ในเดือนตุลาคม พ.ศ.๒๕๔๗ โดยกรมประชาสัมพันธ์เปิดรับสมัครวิทยุชุมชนเข้าร่วมโครงการ ภายใต้เงื่อนไขให้มีโฆษณาในวิทยุชุมชนได้ไม่เกิน ๖ นาทีต่อชั่วโมง ซึ่งขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มีเจตนาแทรกแซงปิดเบือนกระบวนการเรียนรู้ของภาคประชาชน โดยเฉพาะฝ่ายที่เกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ พยายามที่จะดึงสิทธิและอำนาจคืนจากประชาชน เช่น ในช่วงหลังจากคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (คปค.) ได้ทำการรัฐประหารในเดือนกันยายน ๒๕๔๙ ได้มีการออกข้อตกลงและสั่งการ สถานีวิทยุชุมชน ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ ให้สถานีวิทยุชุมชนถ่ายทอดเสียงคำสั่ง แลกเปลี่ยนของ คปค.ทุกครั้งที่มีการประกาศเปิดสายหน้าไมค์และให้สถานีวิทยุที่ยังไม่ได้ลงทะเบียนหรือส่งข้อมูลกับสำนักประชาสัมพันธ์เขตให้ดำเนินการโดยเร็ว (เครือข่ายวิทยุชุมชนภาคตะวันตกและคณะ, ๒๕๕๑) รวมทั้งการออกกฎหมาย พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑ ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่

๔ มีนาคม พ.ศ.๒๕๕๑ (เครือข่ายวิทยุชุมชนภาคตะวันตกและคณะ, ๒๕๕๑) ที่มีผลให้วิทยุชุมชนไม่ได้รับการคุ้มครองโดยตรง ต้องเข้าสู่กระบวนการขอใบอนุญาตชั่วคราวภายใต้การดำเนินการของ คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) และคณะกรรมการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ กฎหมายนี้ยังให้อำนาจรัฐในการสั่งเซ็นเซอร์หรือสั่งถอดรายการได้ด้วยวาจา โดยมีบทลงโทษทางอาญาสูง หากเห็นว่าการวิทยุและโทรทัศน์นั้น ๆ อาจก่อให้เกิดการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขหรือที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งคำนึงถึงขนาดความชัดเจน เปิดช่องให้เกิดการตีความของรัฐ อันนำไปสู่การเลือกปฏิบัติและการละเมิดสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนและประชาชนได้

๔.๑ การมีส่วนร่วมของชุมชน (People Participation)

ความหมายของคำว่า “การมีส่วนร่วมในวิถีทางประชาธิปไตย” ไม่ได้ชี้วัดกันเพียงแค่การมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด หรือมีการเลือกตั้งเท่านั้น หากแต่ต้องทำให้นิยามความหมายของคำว่าประชาธิปไตยหรือรัฐธรรมนูญเป็นสิ่งกินได้หรือเป็นเรื่องปากเรื่องท้องของประชาชน (อนุสรณ์ ไชยพาน, ๒๕๔๕) ฉะนั้นการรวมกลุ่มของชาวบ้านชาวไร่ เกษตรกรที่ใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญเพื่อเป็นพลังต่อรองทางสังคมเศรษฐกิจและการเมือง ถือว่าเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีลักษณะประการสำคัญ คือจะต้องมีพื้นที่ทางการเมืองให้กับภาคประชาชนทุกส่วนทุกภาคของสังคม ซึ่งในบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๔๐ ย่อมถือว่าเป็นการกระจายคลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียงให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดผลต่อการขับเคลื่อนองค์กรหรือเครือข่าย เพราะมีผลในทางจิตวิทยาเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารความคิดเห็นถูกรับฟังและนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาเครือข่าย และที่สำคัญผู้ที่มีส่วนร่วมจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของเครือข่าย ความรู้สึกเป็นเจ้าของจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนเครือข่ายที่ดีที่สุด (วันชัย วัฒนศัพท์, ๒๕๔๖)

การสรุปบทเรียนขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานร่วมกับชุมชน มีหลักปฏิบัติการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมที่สำคัญที่ได้นำไปเป็นแนวทางในการศึกษา มีดังนี้ ๑) การมีส่วนร่วมของทุกกลุ่มในสังคม หมายถึง ในชุมชนหนึ่ง ๆ ย่อมประกอบด้วยความแตกต่างหลากหลายทั้งด้านฐานะ เพศ วัย สถานะทางสังคม ฯลฯ การสร้างโอกาสเปิดพื้นที่ทางสังคมอย่างเท่าเทียมในการให้ทุกส่วนได้มีส่วนร่วมในการแสดงออกทางความคิด ศักยภาพ และความรู้และร่วมมีบทบาทดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ๒) การมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนหมายถึง ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมตั้งแต่การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การกำหนดเป้าหมาย การตัดสินใจ การปฏิบัติ การตรวจสอบ การติดตามประเมินผล การสรุปบทเรียน การขยายผลและเผยแพร่สู่สาธารณะ (บัณฑิต อ่อนคำ, ๒๕๔๔)

กาญจนา แก้วเทพ (๒๕๔๓ : ๕๒-๖๑) ได้กล่าวถึงการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในระดับชุมชน เป้าหมายของการสื่อสารว่า น่าจะมีเป้าหมายดังนี้

๑. เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนมองเห็นคุณค่าของตนเอง เช่น การนำเอาภูมิปัญญาของชาวบ้านมาเผยแพร่ในวงกว้าง
๒. เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับชาวบ้านที่เข้ามามีส่วนร่วมและเพื่อให้เห็นคุณค่าของความคิดและความเชื่อของชาวบ้าน
๓. เพื่อพิสูจน์ความเชื่อของชุมชนที่เคยคิดว่าตนเองไม่สามารถใช้เทคโนโลยีใหม่ที่ซับซ้อนได้ การเข้ามาร่วมฝึกฝนอบรมการผลิตสื่อจะพิสูจน์ให้ชาวบ้านเห็นว่า พวกเขาสามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้หากพวกเขามีโอกาส

๔. เพื่อสร้างทักษะในการสร้างสื่อให้กับชุมชนเพื่อเป็นช่องทางที่ชุมชนจะส่งข่าวสารออกไปจากจุดยืน มุมมองและทัศนะของตนเอง

๕. เพื่อให้ชุมชนได้แสดงความรู้สึก ปัญหา วิธีการวิเคราะห์ปัญหา รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหาจากทัศนะของชุมชน

๖. ผลจากการสื่อสารของชุมชนที่อาจจะเกิดการริเริ่มของบางส่วนเลี้ยวของชุมชนหรือจากชุมชนใดชุมชนหนึ่ง จะช่วยยกระดับความมีสติและความรับผิดชอบ ให้กับทั้งชุมชนหรือชุมชนอื่นๆ เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

๗. เนื่องจากเนื้อหาการสื่อสารของชุมชนจะเน้นเรื่องราวที่มีสาระประโยชน์ต่อวิถีชีวิตชุมชนเอง ดังนั้นสื่อประเภทนี้จึงช่วยเพิ่มสัดส่วนของการสร้างสื่อที่มีสาระให้แก่ชุมชนให้มีปริมาณเพิ่มขึ้น เพื่อถ่วงดุลกับการสื่อสารที่เน้นแต่ความบันเทิงและการหลีกหนีปัญหา (Escapist) ที่สื่อจากภายนอกอัดฉีดเข้าไปในชุมชน

๔.๒ การมีส่วนร่วมในองค์ประกอบของการสื่อสาร

ปัจจัยที่จะมีส่วนกำหนดความมากน้อยของการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับองค์ประกอบของการสื่อสาร มีดังนี้

๑. เป้าหมายของการสื่อสาร ได้กำหนดให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับใด เช่น ในระดับเข้าร่วมแสดง ระดับเป็นผู้รับสารที่คอยป้อนปฏิกริยาย้อนกลับ (Feedback) ระดับวางนโยบาย เป็นต้น

๒. ลักษณะการสื่อสารแบบสองทาง หรือการสื่อสารที่เอื้ออำนวยให้สามารถโต้ตอบกันอยู่ตลอดเวลามากขึ้นมากขึ้นเท่าใด โอกาสที่ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมก็มากขึ้นเท่านั้น

๓. ใครคือผู้ส่งสารในชุมชนเอง โอกาสที่คนส่วนใหญ่จะเข้ามาเป็นผู้ส่งสารมีมากน้อยและทั่วถึงหรือไม่เมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างนักสื่อสารมวลชนอาชีพ เจ้าหน้าที่รัฐและชาวบ้าน สัดส่วนของการที่จะได้เป็นผู้ส่งสารเป็นอย่างไรบ้าง

๔. ประเภทของเนื้อหา เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นจริงของชุมชนหรือไม่ ตัวอย่างเช่น แจกจ่ายนี้ แม้ในโทรทัศน์จะรายการประเพณีวิเคราะห์ข่าวและสถานการณ์ปัจจุบัน แต่ทว่าเนื้อหาทั้งหมดยังเป็น “วาระแห่งชาติ” เป็นส่วนใหญ่โอกาสที่ประเด็นท้องถิ่นจะมาเป็นเนื้อหาในสื่อมวลชนยังมีอยู่น้อย นอกจากนั้น วิธีการนำเสนอเนื้อหา หากมีลักษณะการสนทนาแลกเปลี่ยนทัศนคติซึ่งกันและกัน (Dialogue) แสวงหาความร่วมมือจากหลายฝ่าย (Collaboration) และก่อให้เกิดการตัดสินใจโดยกลุ่ม (Group Decision-Making) ก็จะทำให้การมีส่วนร่วมมีโอกาสมากขึ้น

๕. ประเภทของช่องทาง / สื่อ โดยหลักการทั่วไปแล้วสื่อขนาดเล็ก เช่น สื่อเฉพาะกิจ จะเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมได้มากกว่าสื่อมวลชน สื่อที่ชาวบ้านคุ้นเคย เช่น สื่อประเพณี ก็จะเอื้ออำนวยให้ชาวบ้านเข้าร่วมได้ง่ายกว่าสื่อสมัยใหม่ที่แปลกหน้า อย่างไรก็ตาม นี้ก็ได้หมายความว่าปิดโอกาสโดยสิ้นเชิงสำหรับสื่อสมัยใหม่หรือสื่อที่มีขนาดใหญ่ เช่น สื่อมวลชน เพียงแต่มีข้อพิงตรงหนักถึงความยากง่ายในการเข้ามีส่วนร่วมของสื่อประเภทต่างๆ และการคิดค้นสร้างสรรค์กิจกรรมและช่องทางแบบใหม่ที่จะเอื้ออำนวยความสะดวกในการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชน

๖. ผู้รับสารและผู้มีปฏิกริยาป้อนกลับ ((Feedback) สำหรับการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม นั้น จะมีความเชื่อพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสารที่แตกต่างไปจากการสื่อสารเพื่อการพัฒนากระแสหลักโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ กระบวนทัศน์ใหม่นี้จะเชื่อว่า ผู้รับสารมิใช่ผู้ที่ว่าเปล่าและไม่รู้อะไรเลยเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่จะสื่อไป หากแต่ความรู้ที่ผู้รับสารมีนั้น อาจจะเป็นความรู้คนละชุดที่แตกต่างจากที่ผู้ส่งสารคิดเอาไว้ไม่ว่าชุมชนจะเข้ามีส่วนร่วมกับการสื่อสารระดับใดก็ตาม การจัดช่องทางสำหรับปฏิกริยาป้อนกลับก็เป็นปัจจัยที่ขาดไม่ได้ของสื่อสารแบบมีส่วนร่วม

๔.๓ ระดับการมีส่วนร่วม

กาจนา แก้วเทพ (เว็บไซต์) ได้กล่าวถึงแนวคิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมนั้น ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมในการสื่อสารของประชาชนเอาไว้ ๓ ระดับ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับกรณีของวิทยุชุมชนดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมในระดับผู้ฟัง
๒. การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ร่วมผลิตรายการ
๓. การมีส่วนร่วมในฐานะผู้บริหาร/ผู้วางแผน/นโยบาย

ในแต่ละระดับนั้น ยังคงเปิดกว้างต่อการริเริ่มสร้างสรรค์ของวิทยุชุมชนในแต่ละแห่งว่า จะพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในแต่ละระดับได้อย่างไรบ้าง ดังตัวอย่างที่เกิดขึ้นแล้วที่จะนำมาเสนอในที่นี้

๑. การมีส่วนร่วมในระดับผู้ฟัง

ผู้ฟังวิทยุชุมชนจะไม่เป็นเพียง “ผู้ฟังเฉยๆ” แต่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างหลากหลาย ตั้งแต่

- รับฟังอย่างสม่ำเสมอ
- รายงานผลการฟังให้ทางผู้จัดรายการทราบ
- ดิชม/เสนอแนะ/ประเมินผลรายการ
- โทรศัพท์เข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็นในรายการ
- จดหมายมาเสนอแนะหัวข้อ/ประเด็นเนื้อหา/ประเด็นปัญหา
- เป็นตัวแทนส่งข่าวสาร/ร่วมแจ้งข่าวสาร/ตรวจสอบข่าวสารกับพื้นที่
- ร้องทุกข์/ร้องเรียนปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน
- ร่วมงานเวทีสัญจร/กิจกรรมต่าง ๆ ของวิทยุชุมชน / ช่วยจัดหาทุนสนับสนุน
- เสนอแนะรูปแบบรายการ
- ช่วยประชาสัมพันธ์วิทยุชุมชน ฯลฯ

๒. การมีส่วนร่วมในระดับผู้ผลิตรายการ/ผู้ดำเนินรายการ

เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่สูงขึ้นมา ซึ่งมีได้หลายรูปแบบตามความสนใจและโอกาสเงื่อนไขที่เอื้ออำนวยของประชาชน เช่น

- เป็นอาสาสมัครทำหน้าที่เป็นผู้สื่อข่าวท้องถิ่น ส่งข่าวสาร (แบบวิทยุ จส.๑๐๐) โดยคัดเลือกเนื้อหาข่าวสารที่น่าสนใจมาให้

- ช่วยเป็นแหล่งข้อมูลประจำสำหรับการแนะนำวิทยากร/แขกรับเชิญในพื้นที่
- ทำหน้าที่เป็นแขกรับเชิญ/วิทยากร/ผู้ให้สัมภาษณ์แบบบางโอกาสหรือแบบประจำ
- เข้ามาเป็นผู้ร่วมผลิตรายการ ในแง่ของการช่วยเลือกประเด็น เลือกแง่มุมช่วยรวบรวม

ข้อเท็จจริง ซึ่งจะมีบทบาททั้งในขั้นต้นก่อน/ระหว่าง/หลังการผลิต ซึ่งอาจอยู่ในฐานะอนุกรรมการ/คณะกรรมการผลิตเนื้อหารายการ

- หากมีความถนัด/มีความสนใจ/มีประสบการณ์และมีเวลาเอื้ออำนวยก็อาจจะเข้ามาเป็นผู้ดำเนินรายการได้เลย ฯลฯ

๒. การมีส่วนร่วมในระดับบริหารงาน

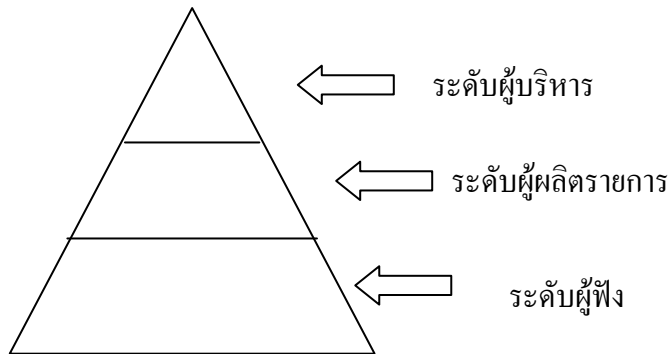
การมีส่วนร่วมในระดับนี้ถือเป็นขั้นสูงสุดของการมีส่วนร่วม ตัวอย่างเช่นการเข้ามาเป็นคณะกรรมการบริหารวิทยุชุมชน ซึ่งจะมีบทบาทหลากหลายอย่างที่ได้อธิบายมาแล้วข้างต้น เช่น

- เป็นผู้วางแผนและนโยบายเกี่ยวกับวิทยุชุมชน

- เป็นผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับการแต่งตั้งคณะทำงานฝ่ายต่าง ๆ
- เป็นผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับการเพิ่ม/ลดช่วงเวลาออกอากาศ/เนื้อหา
- เป็นผู้วางแผนกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาวิทยุชุมชน ฯลฯ

มีข้อเสนอที่น่าสังเกตเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมทั้ง ๓ ระดับนี้ดังนี้

๑. รูปแบบของการเข้ามามีส่วนร่วมในแต่ละระดับชั้นจะมีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยมปิรามิด กล่าวคือ จำนวนคนที่เข้าไปร่วมในระดับผู้ฟังจะมีได้มาก ในระดับผู้ผลิตรายการจะมีได้น้อยลง และในระดับผู้บริหารจะมีคนกลุ่มเล็ก ๆ เท่านั้น

จากผลการวิจัยเรื่องวิทยุชุมชนที่ผ่านมา มีความเข้าใจผิดว่า ถ้าจะเข้าไปมีส่วนร่วมในวิทยุชุมชนก็ต้องเข้าไปร่วมเป็น “ผู้จัดรายการ” เท่านั้น ซึ่งการเข้าร่วมในระดับดังกล่าวมีเงื่อนไขและข้อจำกัดมากมาย ดังนั้น จึงควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบหลากหลายของการมีส่วนร่วมในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะระดับผู้ฟังที่ได้กล่าวมาแล้ว

๕. รูปแบบการดำเนินงานของสื่อวิทยุส่งเสริมงานวัฒนธรรม

การกระจายการใช้คลื่นความถี่แก่ประชาชนเพื่อประโยชน์สาธารณะในระดับท้องถิ่นนั้น เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นและมีการปฏิบัติจริงในหลายประเทศที่ยุคหลัก “ความเป็นท้องถิ่น” (Localism) และการรวมตัวกันเป็นชุมชน (Community) ให้เกิดการขับเคลื่อนกระแสการไหลเวียนข้อมูลข่าวสารและวัฒนธรรมที่มีผลมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารและการพัฒนาของสื่อกระจายเสียง สื่อกระจายเสียงในระดับท้องถิ่น นอกจากจะเป็นสื่อที่ผลิตโดยหน่วยงานของรัฐและภาคธุรกิจแล้ว ยังมีสื่ออีกประเภทหนึ่งที่เกิดจากความต้องการของบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กรในชุมชนระดับท้องถิ่น เพื่อเป็นประโยชน์แก่ชุมชน เรียกว่า สื่อกระจายเสียงเพื่อชุมชน (Community Broadcasting) เป็นรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรสื่อกระจายเสียงในระดับท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นศูนย์กลางของข้อมูลข่าวสารที่สนองต่อความต้องการอันหลากหลายของปัจเจกบุคคลที่รวมตัวกันเป็นชุมชน รวมทั้งเชื่อมโยงสมาชิกของชุมชนผ่านการแลกเปลี่ยนความรู้และทัศนคติ การสร้างความเข้าใจตลอดจนการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาให้ชุมชนเข้มแข็งยิ่งขึ้น ดังนั้น รูปแบบดังกล่าว จึงเป็นรูปแบบการบริการสาธารณะ ไม่แสวงหากำไรทางธุรกิจการค้าหรือผลประโยชน์อื่นใด มุ่งเน้นไปที่กระบวนการสื่อสารของคนในชุมชน สื่อกระจายเสียงในระดับท้องถิ่น จึงเป็นเครื่องมือสร้างคุณค่าเป็นสื่อมีศักยภาพ สามารถขับเคลื่อนชุมชนได้ สื่อกระจายเสียงในระดับท้องถิ่น ซึ่งไม่มีโครงสร้างการผลิตรายการที่ซับซ้อน มีรูปแบบการนำเสนอเพียงการพูดจา การสนทนา การสัมภาษณ์ ซึ่งสามารถกล่าวถึงสถานภาพได้ ดังนี้

๑. เป็นรายการเพื่อชุมชนที่มีผู้จัด เจ้าของรายการ เจ้าของสถานี่เป็นผู้อื่น แต่จัดรายการที่มีเนื้อหาสาระเพื่อบริการชุมชน เช่น การประชาสัมพันธ์งานของชุมชน

๒. เป็นสถานี่ที่ประชาชนเข้ามาเป็นผู้ร่วมรายการโดยทางสถานี่หรือผู้จัดรายการเป็นผู้ควบคุมหรือเป็นเจ้าของรายการ เช่น รายการ จส. ๑๐๐

๓. รายการชุมชน ได้แก่ รูปแบบที่เจ้าของสถานี่แบ่งช่วงเวลาให้ตัวแทนของประชาชนได้เข้ามาเป็นคณะกรรมการวิทยุชุมชน มาดำเนินการจัดรายการ

๔. สถานี่จะอาศัยอาสาสมัครที่เป็นตัวแทนเข้ามาปฏิบัติงานและบริหารรายการทั้งหมดแต่สถานี่ยังเป็นของหน่วยงานภาครัฐ

๕. ชุมชนเป็นเจ้าของสถานี่โดยประชาชนในชุมชนจะรวมตัวกันและลงทุนตั้งสถานี่วิทยุของชุมชน ทั้งนี้ชุมชนจะเป็นผู้วางแนวทาง นโยบายแต่อาจจะจ้างเจ้าหน้าที่หรืออาสาสมัครมาดำเนินงาน

๖. ชุมชนเป็นเจ้าของสถานี่และมีใบอนุญาตเป็นเจ้าของคลื่นซึ่งชุมชนจะเป็นทั้งเจ้าของคลื่นวิทยุและดำเนินรายการ

สื่อกระจายเสียงในระดับท้องถิ่นส่วนใหญ่มีรูปแบบการบริหารจัดการเช่นเดียวกับสถานี่วิทยุระดับอื่น ๆ เพียงแต่อาจจะมีขนาดองค์กรที่เล็กกว่า เนื่องจากมีพื้นที่ออกอากาศในพื้นที่ท้องถิ่นส่วนไม่ใช่การออกอากาศโดยกว้างไปทั่วประเทศ ซึ่งคำว่าท้องถิ่นนั้น หมายถึงความใกล้เคียงกันของพื้นที่อยู่อาศัย วัฒนธรรม และความสนใจ กล่าวคือ สถานี่จะเป็นเสมือนศูนย์กลางของกลุ่มคนหลาย ๆ กลุ่มซึ่งรวมตัวกันด้วยความต้องการที่จะผลิตและนำเสนอรายการที่ตนเองสนใจและเกี่ยวข้อง เพื่อสื่อสารกันเองภายในชุมชน รวมทั้งสร้างความเข้าใจกับบุคคลภายนอกกลุ่ม (กระทรวงวัฒนธรรม.๒๕๕๑ : ๑๑๑-๑๑๒) บทบาทของวิทยุต่อการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม

การเผยแพร่ข้อมูลแนวทางองค์ความรู้ต่างๆ ที่ต้องการให้ประชาชนทราบได้รับรู้และนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้ “สื่อกระจายเสียงในระดับท้องถิ่น” เป็นสื่อกลางในการนำข่าวสารนั้น ๆ ไปสู่ชุมชนท้องถิ่น บทบาทของสื่อกระจายเสียงในระดับท้องถิ่นประกอบด้วย

๑. ให้เสียงแก่ผู้ไร้เสียงและเพิ่มเสียงให้กับทุกคน สื่อวิทยุในระดับท้องถิ่น เป็นพื้นที่แห่งโอกาสที่ทำให้ทุกคนสามารถสื่อสารแสดงความคิดเห็น บอกเล่าเรื่องราวของตนผ่านสื่อวิทยุได้อย่างเท่าเทียม ตอบสนองความต้องการ ข้อมูลข่าวสารของชุมชนได้จริง ทันใจ และตรงใจ

๒. สื่อวิทยุในระดับท้องถิ่นมีข้อได้เปรียบตรงที่ผู้จัดรายการกับผู้ฟังรายการเป็นสมาชิกกลุ่มเดียวกันหรืออยู่ใกล้เคียงกัน ผู้จัดจึงย่อมรู้ความต้องการของผู้ฟังเป็นอย่างดี สามารถเลือกสรรเนื้อหาที่ตอบสนองความต้องการของคนฟัง กล่าวคือ “ได้ฟังในสิ่งที่ต้องการฟัง” ขยายความสำคัญของเรื่องเล็ก ๆ ใกล้ตัวที่เคยถูกมองข้าม

๓. สร้างจิตสำนึกชุมชน ปลุกฝังความรักท้องถิ่นแก่เด็กและเยาวชนกลุ่มเด็กและเยาวชน คือกลุ่มที่จะเป็นกำลังสำคัญของชุมชนต่อไป แต่ที่ผ่านมา ระบบการศึกษาของไทยทำให้เยาวชนห่างไกลชุมชนออกไปทุกที ดังนั้นเมื่อมีสื่อที่กระจายเสียงในท้องถิ่น จึงเป็นการช่วยโน้มน้าวนำให้เยาวชนกลับมาสู่ชุมชนมากขึ้น

๔. พื้นฟูวัฒนธรรม ภูมิปัญญาดั้งเดิม ภาษาถิ่น จิตวิญญาณ ความดีงาม สื่อวิทยุในระดับท้องถิ่นทำให้วัฒนธรรม ภูมิปัญญาดั้งเดิม ภาษาถิ่น หรือจิตวิญญาณ ความดีงามที่กำลังจะสูญหายไปจากชุมชน กลับฟื้นคืนมาได้

๕. ค้นหาตัวตนและความเป็นมาของชุมชน สื่อวิทยุในระดับท้องถิ่นทำให้สมาชิกในชุมชนหันกลับมาสนใจค้นหาตัวตนและความเป็นมาของชุมชนมากขึ้น โดยสมาชิกในชุมชน และผู้จัดรายการวิทยุ

เห็นความสำคัญที่จะสืบหาตำนาน หรือเรื่องเล่าต่าง ๆ ในชุมชนแล้วมานำเสนอในรายการ เพื่อสร้าง กระแสการรับรู้ความเป็นตัวตนของชุมชนตนเอง

๖. สื่อกลางในการแก้ปัญหาและเตือนภัยชุมชน สื่อวิทยุในระดับท้องถิ่นจะเป็นสื่อกลาง ที่ช่วยบรรเทาหรือแก้ปัญหาในชุมชนได้ จนปรากฏว่าขณะนี้ในหลายๆ ชุมชน เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นสมาชิก ในชุมชนก็จะนึกถึงและมาบอกเล่าเรื่องราวให้สื่อวิทยุได้รับทราบและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่อไปยังชุมชน อีกทั้งยังเป็นสื่อกลางในการจัดเวทีประชาพิจารณ์ พร้อมทั้งสร้างพลังของชุมชน

๗. หน่วยงานภาครัฐและเจ้าหน้าที่การปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินโครงการในชุมชนด้วยความโปร่งใส และใส่ใจในทุกข์สุขของประชาชนมากขึ้น สื่อวิทยุในระดับท้องถิ่นได้ช่วยให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินโครงการต่างๆในชุมชน ทั้งในลักษณะที่ผู้รับผิดชอบโครงการเป็นผู้จัดรายการเอง เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล กองทุนหมู่บ้าน หรือรายการที่ไปสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบโครงการแล้วนำมาออกอากาศ ทำให้การดำเนินโครงการต่าง ๆ ในชุมชนโปร่งใส และได้รับการตรวจสอบมากขึ้นและ ยังทำให้หน่วยงานในท้องถิ่นเอาใจใส่ชาวบ้านมากขึ้นด้วย

๘. สร้างความเข้าใจนำสู่ความสมานฉันท์ สื่อวิทยุในระดับท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางช่วยหล่อหลอมชุมชนให้เกิดการรวมตัว มีการติดต่อสัมพันธ์กัน ปรับทัศนคติระหว่างกัน และเกิดการยอมรับในกันและกัน ก่อให้เกิดความสมานฉันท์ขึ้นในชุมชน

๙. ช่วยงานเครือข่าย เสริมงานภาครัฐ สื่อวิทยุในระดับท้องถิ่นทำให้การทำงานเครือข่ายต่าง ๆ ในชุมชนเข้มแข็งมากขึ้นเพราะเป็นช่องทางในการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน

๑๐. สร้างกลุ่มเครือข่ายใหม่ สื่อวิทยุในระดับท้องถิ่นกระตุ้นให้เกิดการรวมตัว และทำให้คนสนใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนมากขึ้น จนเกิดเป็นเครือข่ายใหม่ขึ้นได้ เช่น กลุ่มเยาวชนในชุมชน ซึ่งเกิดความสนใจที่จะใช้สื่อวิทยุเป็นศูนย์กลางการประสานงาน และเผยแพร่กิจกรรมของเยาวชน

๑๑. สร้างพลังชุมชนให้เข้มแข็ง ในแต่ละชุมชนอาจจะมีกลุ่มที่เข้มแข็งอยู่หลายกลุ่มแต่ไม่ได้รู้จักหรือประสานงานกันมากนัก จนกระทั่งสื่อชุมชนได้เข้ามาช่วยรวบรวมกลุ่มเหล่านั้นเกิดการแสดงพลังร่วมกันอย่างชัดเจน

๑๒. ชุมชนเกิดการเรียนรู้เรื่องสิทธิ สิทธิในการสื่อสารและเสรีภาพในการแสดงออกเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน แต่ที่ผ่านมาสิทธิเสรีภาพเหล่านี้ได้ถูกกอบเอาไว้จนคนในสังคมหลายกลุ่มต้องตกอยู่ในฐานะของผู้ไร้เสียง การได้รับเสรีภาพดังกล่าว จึงช่วยปลูกให้คนตระหนักในสิทธิที่ตนพึงมีพึงได้ในเรื่องอื่น ๆ ด้วย

๑๓. สร้างความภาคภูมิใจให้กับชุมชน สื่อวิทยุในระดับท้องถิ่นจะพูดถึงท้องถิ่นของตนอย่างภาคภูมิใจ และดีใจที่สามารถสร้างชื่อเสียงให้กับชุมชน ทำให้เกิดการยอมรับจากชุมชนภายนอก

๑๔. ผู้จัดการรายการได้พัฒนาตนเอง และทำให้รู้สึกว่ามีคุณค่าต่อสังคมมากขึ้น ผู้จัดการรายการวิทยุในระดับท้องถิ่นหลายคนเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี เพราะเมื่อเป็นที่รู้จักของชุมชนในสังคมที่ใกล้ชิดกัน

๑๕. ประชาสัมพันธ์สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชุมชน สื่อวิทยุท้องถิ่นทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชนมากขึ้น การพูดถึงสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของชุมชนในรายการจะทำให้ผู้ฟังได้รับรู้ว่าขณะนี้ชุมชนมีการผลิตสินค้าชนิดใดออกจำหน่ายเป็นการช่วยสนับสนุนสินค้าชุมชน และช่วยเศรษฐกิจของชุมชนให้ดีขึ้นได้

จากบทบาทและจุดเด่นต่างๆ ของสื่อกระจายเสียงในระดับท้องถิ่นทำให้มองเห็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยบรรเทา และแก้ไขปัญหาทางสังคมในปัจจุบันนี้ได้กล่าวในเบื้องต้นถึงความเจริญและการหลงไหล

เข้ามาของเทคโนโลยีโดยไม่มีวิจารณ์ญาณ ขาดการวิเคราะห์ที่ตรงตรงในการประพฤติ (สวช. ๒๕๕๑ : ๑๑๓-๑๑๘.)

๖. บริบทพื้นที่วิจัย ข้อมูลสถานีวิทยุชุมชนในเขตจังหวัดอุดรธานี

๖.๑ ประวัติจังหวัดอุดรธานี

จังหวัดอุดรธานี เดิมคือหมู่บ้านหมากแข้ง ตั้งอยู่ในชัยภูมิที่ดี ซึ่งพลตรีพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม ทรงเลือกเป็นที่ตั้งเมืองอุดรธานี วันที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๔๓๖ เมื่อครั้งที่ทรงถอนกองบัญชาการ จากจังหวัดหนองคาย ซึ่งเป็นชายแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับล้านช้าง ราว ๕๒ กิโลเมตร หมู่บ้านหมากแข้ง ตั้งอยู่ระหว่างลำห้วยหมากแข้ง และหนองนาเกลือ มีต้นหมากแข้งใหญ่ต้นหนึ่ง เป็นสัญลักษณ์ บ้านหมากแข้งนี้เดิมอยู่ในเขตการปกครอง ของมณฑลลาวพวน

พ.ศ. ๒๔๒๘ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งให้ พลตรีพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม เมื่อครั้งทรงดำรงพระอิสริยยศ พระเจ้าน้องยาเธอกรมหมื่นประจักษ์ศิลปาคม เป็นข้าหลวงใหญ่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ทรงบัญชาการปกครองต่างพระเนตรพระกรรณ และเป็นแม่ทัพใหญ่ในการนำกองทัพไทยไปปราบปรามพวกฮ่อ ซึ่งก่อความไม่สงบในเขตมณฑลลาวพวนหลังจากทรงปราบปรามพวกฮ่อเรียบร้อยแล้ว ได้เกิดกรณีพิพาทระหว่างไทยกับฝรั่งเศส ร.ศ. ๑๑๒ (พ.ศ. ๒๔๓๖) ไทยต้องทำสนธิสัญญาสงบศึกและลงนามในสัญญาพระราชไมตรีระหว่างไทยกับฝรั่งเศส โดยมีหลักการว่าให้ไทยถอนกำลังทหารออกจากเขตแดนซึ่งถือเอาลำน้ำโขงเป็นเส้นพรมแดนเข้ามาภายในฝั่งขวาปากตะวันตกแม่น้ำโขง ในรัศมี ๒๕ กิโลเมตร (๖๒๕ เส้น)

ปัจจุบันจังหวัดอุดรธานี มีอายุครบ ๑๑๘ ปี ในวันที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔ โดยถือเอาวันที่ พลตรีพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม ทรงย้ายกองบัญชาการมณฑลลาวพวน จากจังหวัดหนองคาย มาที่บ้านหมากแข้ง เป็นวันก่อตั้งจังหวัดอุดรธานี

๖.๒ ลักษณะภูมิประเทศ และลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิประเทศ โดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง สูงกวาระดับน้ำทะเล โดยเฉลี่ยประมาณ ๑๘๗ เมตร พื้นที่เอียงลาดลงสู่แม่น้ำโขงทางจังหวัดหนองคาย ประกอบด้วย ทุ่งนา ป่าไม้ และภูเขา พื้นที่สวนใหญ่เป็นดินปนทรายและดินลูกรัง ชั้นกลางเป็นดินดาน ไม่เก็บน้ำหรืออุมน้ำ ในฤดูแล้ง พื้นที่บางแห่งเป็นดินเค็ม ซึ่งประกอบการกสิกรรมไม่ค่อยได้ผลดี พื้นที่บางสวนเป็นลูกคลื่นลอนลาด มีพื้นที่ราบแทรกอยู่กระจัดกระจาย สภาพพื้นที่ทางตะวันตกมีภูเขา และป่าติดต่อกันเป็นแนวยาว มีเทือกเขาที่สำคัญ คือ เทือกเขาภูพานทอดเป็นแนวยาวตั้งแต่เขตเหนือสุดของจังหวัด

สภาพอากาศของจังหวัดอุดรธานี แบ่งออกเป็น ๓ ฤดู ฤดูใบไม้ผลิ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว อากาศร้อนอบอ้าวในฤดูร้อน และหนาวเย็นมากในฤดูหนาว เดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุด คือ เดือนเมษายน และหนาวเย็นที่สุด คือ เดือน มกราคม

๖.๓ ประชากร

ประชากร ณ เดือน สิงหาคม ๒๕๕๑ รวมทั้งสิ้น ๑,๕๓๙,๑๙๘ คน เป็นชาย ๗๗๒,๘๘๙ คน (๕๑.๒๑%) หญิง ๗๖๖,๓๐๙ คน (๔๙.๗๙%) จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ๓๖๘,๕๔๓ ครัวเรือน สำหรับอำเภอที่มีประชากรมากที่สุดตามลำดับ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอกุมภวาปี และอำเภอบานดุง ประชากรของเทศบาลนครอุดรธานี ๑๔๔,๘๘๗ คน เป็นชาย ๗๑,๓๑๕ คน หญิง ๗๓,๕๘๒ คน ความหนาแน่นของประชากรทั้งจังหวัดเฉลี่ย ๑๓๑.๒๑๖ คน : ตารางกิโลเมตร อำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด

คือ อำเภอเมือง ๓๖๕ คน/ตารางกิโลเมตร (รวมเทศบาลนครอุดรธานี) รองลงมา ไคแก อำเภอกุมภวาปี ๑๙๑ คน/ตารางกิโลเมตร และอำเภอประจักษ์ศิลปาคม ๑๗๑ คน/ตารางกิโลเมตร

๖.๔ ขนบธรรมเนียมประเพณี

ขนบธรรมเนียมประเพณี ไคแก โดยทั่วไปยังถือปฏิบัติตามประเพณี สิบสองเดือน (ประเพณี ฮีตสิบสอง) ประเพณีที่เด่นๆ คือประเพณีบุญบั้งไฟล้านที่อำเภอเพ็ญ ประเพณีโคมลม อำเภอพิบูลย์รักษ์ ประเพณีบุญกุ่มข้าวใหญ่ อำเภอประจักษ์ศิลปาคม เป็นต้น

๖.๕ ข้อมูลสถานีวิทยุกระจายเสียงของภาครัฐ ประจำจังหวัดอุดรธานี มีจำนวน ๑๑ สถานี และ ข้อมูลสถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดอุดรธานี มีจำนวน ๑๓๒ สถานี สรุปได้ตามภาคผนวก ก

๗. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

๗.๑ งานศึกษาเรื่อง “วิทยุชุมชนกับการฟื้นฟูวัฒนธรรมชุมชน : กรณีสถานีวิทยุชุมชนวัดป่าสวนธรรมร่วมใจ จังหวัดยโสธร” โดย นายยิ่งศักดิ์ แพงจันทร์ศรี (๒๕๕๒) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดย มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษารูปแบบเครือข่ายของภาคประชาสังคม ในเขตพื้นที่บริการของสถานีวิทยุชุมชนวัดป่าสวนธรรมร่วมใจ เพื่อศึกษาบทบาทของวิทยุชุมชนวัดป่าสวนธรรมร่วมใจในการฟื้นฟูวัฒนธรรมชุมชน และเพื่อศึกษาผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อชุมชน หลังจากการเกิดวิทยุชุมชนวัดป่าสวนธรรมร่วมใจ ได้นำเอาแนวคิดประชาสังคม แนวคิดทุนทางสังคม แนวคิดวัฒนธรรมชุมชน และแนวคิดการสื่อสารทางการเมืองมาวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางสังคมที่สะท้อนให้เห็นพลังของสื่อชุมชน และกลุ่มองค์กรประชาสังคมที่กระบวนกรขับเคลื่อนกิจกรรมมีการปรับตัว ตั้งรับภายใต้ภาวะการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองในยุคโลกาภิวัตน์ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้นำชุมชน ผู้นำเครือข่ายองค์กรชุมชน และ คณะกรรมการบริหารสถานีวิทยุชุมชนที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๒๐ คน ในอำเภอป่าดัว อำเภอเมืองยโสธร อำเภอเลิงนกทา และอำเภอกุดชุม ในเขตบริการของวิทยุชุมชนวัดป่าสวนธรรมร่วมใจที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Technique) นำเสนอผลการวิจัยแบบอุปนัย ในลักษณะการพรรณนา ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

๗.๑.๑ วิทยุชุมชนเป็นรูปแบบความสัมพันธ์การทำงานร่วมกันของเครือข่ายชานาเกษตร อินทรีย์และกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดยโสธร โดยนำเอาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ มีการนำภูมิปัญญาของชาวบ้านผสมผสานกับหลักความเชื่อ และหลักธรรมเชิงพุทธ ในการดำรงอยู่ระหว่างมนุษย์ กับธรรมชาติ มีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการดำรงชีวิตแนวพึ่งตนเองในทุกมิติทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และสุขภาพ มีการติดต่อสื่อสารการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลที่สัมพันธ์เกี่ยวพันกันและกันที่ เป็นการสื่อสารสองทางภายใต้ความสัมพันธ์เชิงสาธารณะ และเป็นอิสระต่อกันซึ่งไม่ตกอยู่ภายใต้การครอบงำของรัฐ

๗.๑.๒ วิทยุชุมชนมีบทบาทสำคัญเป็นสื่อที่สร้างการความรู้ ความเข้าใจ วิทยุชุมชนเป็นสื่อ มุ่งเน้นที่จะกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนมากที่สุด ในการสะท้อนเอกลักษณ์และ คุณลักษณะของท้องถิ่น ซึ่งจะนำสู่การบริหารและจัดการระบบการไหลเวียนของข่าวสารในแนวราบภายใน ชุมชนและระหว่างท้องถิ่น เป็นการเพิ่มความถี่ของเวลาและอัตราเร่งการแพร่กระจายข่าวสารความรู้ได้ อย่างรวดเร็ว ซึ่งสามารถแทรกซึมเข้าสู่มวลชนสามารถเชื่อมโยงชาวบ้านกับชาวบ้าน และชาวบ้านกับวัดป่า สวนธรรมร่วมใจ ได้ส่งเสริมความเป็นประชาสังคมโดยเฉพาะสร้างความตื่นตัว ในสิทธิและหน้าที่

พลเมือง วิทยุชุมชนเป็นสื่อกลางที่เปิดกว้างจากการเป็นผู้รับฟังข่าวสารสามารถที่จะเป็นผู้ส่งข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของภาคประชาชน ช่วยกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมแนวความคิดการเคลื่อนไหวของเครือข่ายชานาเกษตรอินทรีย์ ซึ่งส่งผลได้รับการยอมรับและให้ความสำคัญในระดับเทียบเท่ากับ ข่าวสารของภาคราชการ เป็นกระบวนการหนึ่งที่จะทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ก่อให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายกิจกรรมและความคิดระหว่างหน่วยงานภาคประชาชนด้วยกันมากขึ้น

๗.๑.๓ หลังจากการดำเนินการของวิทยุชุมชนวัดป่าสวนธรรมร่วมใจ เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตของชุมชนเป็นที่ยอมรับจากชาวบ้าน เกิดความหลากหลายทางสังคมในการเคลื่อนไหวชานาเกษตรอินทรีย์และการพึ่งตนเอง มีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์คนในเมืองและชนบทให้เอื้อเพื่อต่อกัน ช่วยให้บุคคลมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความสามารถในการแก้ปัญหาได้ปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพต่าง ๆ เกิดความเป็นพี่เป็นน้องและสนิทสนมรู้จักมักคุ้นกันเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในการขับเคลื่อนแนวความคิดการพึ่งตนเอง ขยายผลสู่สังคมได้อย่างรวดเร็วและส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพทางการสื่อสารได้มากกว่าเดิม ซึ่งเป็นแบบพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้เพียงอย่างเดียว

โดยสรุป ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม ในแง่เกิดการพัฒนาประชาสังคมที่เข้มแข็ง โดยเกิดการเชื่อมโยงสังคมเข้าด้วยกันมีวัด ซึ่งเป็นสถาบันทางสังคมใช้สื่อวิทยุชุมชนที่แสดงบทบาทในการฟื้นฟูวัฒนธรรมชุมชน มีความเป็นสถานที่บ่มเพาะผู้นำชุมชนที่มีคุณธรรม ซึ่งสามารถที่เป็นต้นแบบและเกิดประโยชน์ต่อการวิจัยต่อไป เพื่อพัฒนาประชาสังคมในท้องถิ่นและพื้นที่อื่นของประเทศต่อไป

๗.๒ งานศึกษาเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการกระจายเสียงของสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม” โดย นายชาญวิทย์ ภาแกดำ (๒๕๕๒) ซึ่งมีความมุ่งหมายเพื่อ (๑) ศึกษารูปแบบรายการวิทยุเพื่อการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนสำหรับชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม (๒) พัฒนารูปแบบการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนของสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม และ (๓) ศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ต่อรายการวิทยุเพื่อการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนที่พัฒนาขึ้นดำเนินการวิจัยเป็น ๓ ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาแบบรายการวิทยุเพื่อการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชน สำหรับชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม จากการสอบถามผู้ฟังวิทยุชุมชนจำนวน ๓๗๙ คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบรายการที่นำเสนอ คือ รายการสนทนา และรายการสัมภาษณ์ ภาษาที่ใช้ควรเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย เนื้อหาและวิธีการนำเสนอ คือ เนื้อหาเกี่ยวกับการเกษตร ชาวท้องถิ่น เนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพและข้อมูลชุมชนต่างๆ ขั้นตอนที่ ๒ พัฒนารูปแบบการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนของสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม จากการมีส่วนร่วมของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๔ คน นักจัดรายการวิทยุชุมชน จำนวน ๗ คน และผู้ฟัง จำนวน ๘ คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามข้อมูลสรุปสภาพการฟังและความต้องการของผู้ฟัง ประเด็นการสนทนา และแบบสังเกตการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสนทนาดังกล่าว ผลปรากฏว่าได้รูปแบบรายการวิทยุเพื่อการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชน ได้แก่ รูปแบบรายการที่เหมาะสม คือ การสนทนา การสัมภาษณ์ และการให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม ภาษาที่ใช้ คือ ภาษาถิ่น และภาษากลาง เนื้อหารายการคือ เนื้อหาเกี่ยวกับการเกษตร ชาวท้องถิ่น และเนื้อหากลับเกี่ยวกับสุขภาพ ลักษณะผู้จัดรายการดี คือ มีความเป็นกันเอง พูดจามีสาระ และให้ข่าวสารแทรกความบันเทิง ระยะเวลาในการจัด คือ ๑ ชั่วโมง ช่วงเวลาในการจัด คือ เวลา ๑๖.๑๑-๑๗.๑๑ น. ขั้นตอนที่ ๓ ศึกษาความคิดเห็นของชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคามต่อรายการวิทยุชุมชนเพื่อการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนที่พัฒนาขึ้น เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ฟังรายการวิทยุสถานีวิทยุชุมชนแดนน้ำถิ่นปลา คลื่น F.M. ๑๑๓.๗๕ MHz จังหวัดมหาสารคาม จำนวน ๗๖ คน ผลการทดลองพบว่า ผู้ฟังมีความพึงพอใจต่อรูปแบบ

รายการวิทยุเพื่อการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้ฟังรายการวิทยุดังกล่าวมีความคิดเห็นว่ารูปแบบรายการวิทยุที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมและตรงตามความต้องการของผู้ฟังโดยสรุป รูปแบบการกระจายเสียงของสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคามที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมและตรงตามความต้องการของผู้ฟัง ผู้ฟังมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ผู้จัดรายการวิทยุชุมชนที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งอื่นๆ สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ ไปใช้เป็นข้อสนเทศสำหรับปรับปรุงรายการของตนได้ต่อไป

๗.๓ งานศึกษาเรื่อง “บทบาทสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดขอนแก่น ในการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนบ้านกู่ทอง หมู่ ๑ อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม” โดย นางเพชรรัตน์ ไชยกาล ซึ่งมีความมุ่งหมายเพื่อ ๑) ศึกษาบทบาทของวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดขอนแก่น ในการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนที่บ้านกู่ทอง หมู่ ๑ อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ๒) ศึกษาการรับรู้ข่าวสารของวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดขอนแก่นกับการนำข้อมูลข่าวสารไปใช้ในการพัฒนาชุมชนที่บ้านกู่ทอง หมู่ ๑ อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ๓) ศึกษาปัญหาอุปสรรคการรับรู้ข่าวสารในการพัฒนาชุมชนที่บ้านกู่ทอง หมู่ ๑ อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ๔) ข้อเสนอแนะในการนำเสนอข่าวของวิทยุกระจายเสียงเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือตัวแทนประชากรที่อาศัยในบ้านกู่ทอง หมู่ ๑ อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๓๓ คน โดยเลือกครัวเรือนละ ๑ คน จากทั้งหมด ๑๓๓ ครัวเรือน เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

๗.๓.๑ ประชาชนบ้านกู่ทอง หมู่ ๑ อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม เห็นว่าวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยมีบทบาทในการรับรู้ข่าวสารและการนำข่าวสารไปใช้ในการพัฒนาชุมชนในภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการเกษตร รองลงมา ๓ อันดับ คือด้านสาธารณสุข ด้านการเมืองการปกครอง และด้านสังคม วัฒนธรรมและศาสนา ส่วนระดับการนำความรู้ไปใช้โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือด้านสาธารณสุข รองลงมา ๓ อันดับ คือด้านสังคม วัฒนธรรมและศาสนา ด้านการเกษตร และด้านการเมืองการปกครอง และมีด้านที่อยู่ในระดับน้อย คือ ด้านการศึกษาและด้านเศรษฐกิจ

๗.๓.๒ ประชาชนมีการรับรู้ข่าวสารในแต่ละข้อที่สำคัญที่สุด ดังนี้

๗.๓.๒.๑ การรับรู้ข่าวสารด้านเศรษฐกิจและการนำความรู้ไปใช้อาศัยอยู่ในระดับน้อยข่าวสารที่รับและนำไปใช้น้อยที่สุด คือข่าวสารเกี่ยวกับ SMLs

๗.๓.๒.๒ การรับรู้ข่าวสารด้านสังคม วัฒนธรรมและศาสนา และการนำความรู้ไปใช้อาศัยอยู่ในระดับปานกลาง ข่าวสารรับและนำไปใช้มากที่สุด คือข่าวสารต่อต้านอบายมุข เช่น ยาเสพติด การพนัน และสถานเริงรมย์ เป็นต้น

๗.๓.๒.๓ การรับรู้ข่าวสารด้านการเมืองการปกครองและการนำความรู้ไปใช้อาศัยอยู่ในระดับปานกลาง ข่าวสารที่รับและนำไปใช้มากที่สุด คือข่าวสารด้านการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยมากที่สุด คือข่าวสารการปฏิรูปการศึกษา

๗.๓.๒.๔ การรับรู้ข่าวสารด้านการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง โดยมากที่สุดคือข่าวสารการปฏิรูปการศึกษา แต่การนำความรู้ข่าวสารด้านการศึกษาไปใช้อาศัยอยู่ในระดับน้อย โดยน้อยที่สุด คือข่าวสารการศึกษาทางไกล (โปรแกรมการเรียน) เช่น มสธ.

๗.๓.๒.๕ การรับรู้ข่าวสารด้านการเกษตรและการนำความรู้ไปใช้อาศัยอยู่ในระดับปานกลาง ข่าวสารที่มีการรับรู้และการนำไปใช้มากที่สุด คือข่าวสารด้านการเพาะปลูก เช่น พืชไร่ พืชสวน

๗.๓.๒.๖ การรับรู้ข่าวสารด้านสาธารณสุขและการนำความรู้ไปใช้อยู่ในระดับ ปานกลาง ข่าวสารที่มีการรับรู้และการนำไปใช้มากที่สุด คือ ข่าวสารโครงการ ๓๐ บาท รักษาทุกโรคของรัฐบาล

๗.๓.๓ ข้อเสนอแนะการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ของสื่อวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดขอนแก่น ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ในการนำเสนอข่าวสารข้อมูลควรเน้นด้านการเกษตร การประกอบอาชีพ การพัฒนาอาชีพ และการสร้างรายได้แก่ตนเอง ครอบครัว และชุมชน อันจะนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชนมากที่สุด และข้อเสนอแนะในการพัฒนาหรือปรับปรุงของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดขอนแก่น ควรให้มีการกระจายข้อมูลข่าวสารเข้าถึงชุมชนต่างๆ อย่างทั่วถึงและกว้างขวาง การจัดรายการควรให้มีความหลากหลายในรูปแบบ มีการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากประชากรผู้รับฟัง และเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในรายการใช้รายการเป็นเวทีกลางในการแสดงความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาชุมชน

การศึกษาบทบาทสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดขอนแก่น ในการส่งเสริมการพัฒนาชุมชน สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดรายการวิทยุที่สนองตอบความต้องการของประชาชนและเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟังอย่างสูงสุด

๗.๔ งานศึกษาเรื่อง “การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ฟังรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชนของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดจันทบุรี ของอุษา จันท์ประภาศ (๒๕๓๔) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชน และเพื่อศึกษาถึงลักษณะการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ฟังรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชนที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน โดยการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งใช้สอบถามกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายของรายการที่อาศัยอยู่ห่างจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดจันทบุรี ในรัศมีโดยรอบตั้งแต่ ๖-๑๐ กิโลเมตร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ฟังรายการส่วนใหญ่เปิดรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชน และส่วนใหญ่เปิดฟัง ๒-๓ วันต่อครั้ง ทั้งนี้ส่วนใหญ่รู้จักและฟังรายการ เพราะได้ยินผู้อื่นพูดถึงรายการจึงลองเปิดฟังดู ในประเด็นที่เกี่ยวกับส่วนของรายการ พบว่าผู้ฟังส่วนใหญ่จัดอันดับความชอบเป็นอันดับที่หนึ่ง คือ ชอบเนื้อหาของที่น่าสนใจของรายการ ร้อยละ ๓๘.๔ จัดอันดับความชอบเป็นอันดับที่สอง และอันดับที่สาม คือ ชอบช่วงการสัมภาษณ์บุคคล ในรายการร้อยละ ๒๗.๓ และร้อยละ ๒๖.๓ ตามลำดับ ผู้ฟังส่วนใหญ่มีเหตุผลในการรับฟัง คือ รูปแบบรายการมีความน่าสนใจ รายการได้เสนอข่าวและสาระน่ารู้เกี่ยวกับท้องถิ่นและรายการเป็นรายการที่มีกรรมการบริหารและจัดรายการโดยตัวแทนของคนในท้องถิ่น ส่วนใหญ่สนใจฟังเนื้อหาเกี่ยวกับเกษตรกรรมในท้องถิ่น เช่น วิธีการทำสวนทุเรียน ราคาขายพืชผลประจำวัน และการทำนาถ้ำ

๗.๕ งานศึกษาเรื่อง โครงการการมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบ เนื้อหา และวิธีดำเนินงานรายการวิทยุเพื่อชุมชนของจังหวัดน่าน ของวีระวรรณ ยิ่งกิจการ และคณะ โดยได้ผลการศึกษา ดังนี้

๗.๕.๑ รายการวิทยุชุมชนเมื่อนานมาความเป็นมาแบ่งออกเป็น ๕ ระยะ โดยมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนมาเป็นลำดับขึ้น จนกระทั่งถึงระยะที่ห้าซึ่งเป็นระยะที่มีการแต่งตั้ง “คณะกรรมการบริหารชมรมวิทยุชุมชนคนเมืองน่าน” ขึ้นตามเจตนารมณ์ของ สวท.น่านและกรมประชาสัมพันธ์ และมีอาสาสมัครซึ่งเป็นตัวแทนจากชุมชนต่างๆในจังหวัดน่าน เป็นผู้เชิญเข้ามาอบรมจัดรายการภายใต้ชื่อ “สมาชิกชมรมวิทยุชุมชนคนเมืองน่าน” ทำหน้าที่จัดรายการตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ ตั้งแต่เวลา ๑๓.๐๐-๑๕.๐๐ น. โดยเรียกองค์กรทั้งสองส่วนรวมกันว่า “ชมรมวิทยุชุมชนคนเมืองน่าน”

๗.๕.๒ การนำเสนอรูปแบบรายการของ “รายการวิทยุชุมชนคนเมืองน่าน” เป็นรูปแบบรายการนิตยสารทางอากาศ และรูปแบบรายการสัญจร โดยมีเพลง และโฆษณาสั้นรายการ โดยเจ้าหน้าที่

สวท มีส่วนในการกำก้าหนดรูปแบบรายการทั้งหมด ส่วนเนื้อหาเป็นเนื้อหาที่มีความหลากหลายซึ่งเป็นเรื่องราวของชุมชนจังหวัดน่าน เช่น เนื้อหาข่าว เนื้อหาการเกษตร เนื้อหาการประชาสัมพันธ์กลุ่มองค์กรชุมชน เป็นต้น โดยมีสัดส่วนเนื้อหาของภาครัฐมากกว่าภาคประชาชน และเน้นไปที่การประชาสัมพันธ์มากกว่า การแสดงความคิดเห็นแก้ปัญหาาร่วมกัน

๗.๕.๓ ปัจจัยเชิงโครงสร้างที่มีผลต่อ “รายการวิทยุชุมชนคนเมืองน่าน” แบ่งออกเป็นสองประเภท ได้แก่ ปัจจัยเชิงโครงสร้างของวิทยุ ที่เกิดขึ้นภายในสวท.น่าน คือ การบริหารจัดการ บุคลากรงบประมาณของ สวท.น่าน และปัจจัยเชิงโครงสร้างของชุมชนที่เกิดขึ้นภายนอกสวท.น่าน คือ ปัจจัยทางด้านลักษณะของชุมชน วิถีชีวิต พื้นที่ ประชากร อาชีพ การรวมกลุ่ม เป็นต้น

๗.๕.๔ ความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับรูปแบบ เนื้อหา วิธิดำเนินงาน เทคนิคการนำเสนอ และเวลาในการออกอากาศ ของแต่ละชุมชนมีทั้งที่เหมือนกัน และแตกต่างกันออกไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิถีชีวิตและความสนใจของชุมชนเป็นหลัก ฉะนั้นการทำวิทยุชุมชนจึงควรนำเสนอในลักษณะครอบคลุมเฉพาะกลุ่มหรือชุมชนจึงจะสนองความต้องการของแต่ละชุมชนได้และควรมีการสำรวจความต้องการของชุมชนก่อนการนำเสนอเนื้อหา

๗.๕.๕ การมีส่วนร่วมของประชาชนใน “รายการวิทยุชุมชนคนเมืองน่าน” มีพัฒนาการมาเป็นลำดับ ตั้งแต่ขั้นต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ฟังที่ไม่มีปฏิกิริยาตอบกลับ จนถึง การมีส่วนร่วมในระดับสูงสุด คือ ชั้นของผู้กำหนดนโยบาย แต่ทั้งหมดนั้นต้องขึ้นอยู่กับความเห็นชอบและการผลักดันของ สวท.น่านทั้งสิ้น โดยกลุ่มผู้นำชุมชน และข้าราชการมีส่วนร่วมมากกว่าชาวบ้าน โดยพบว่าชาวบ้านในระดับรากหญ้ายังมีส่วนร่วมเป็นเพียงผู้ฟังมากกว่าเนื่องจากยังไม่แน่ใจว่าจะเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไร

๗.๖ บทความ “สถานีวิทยุชุมชนทางวัฒนธรรม กับ ลมหายใจที่แผ่วบาง” ของดร.ภาณุพงศ์ สามารถ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จากหนังสือพิมพ์บ้านเมือง วันศุกร์ที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๐๐๙, ๐๙:๕๐:๒๗ น. (เว็ปไซด์)

จากอดีตจนถึงปัจจุบัน การใช้สื่อเพื่อการพัฒนาของประเทศไทย มีการเปลี่ยนแปลงไปมาก ในระยะแรกนั้นการสื่อสาร หมายถึงการสื่อสารที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เท่านั้น ซึ่งจะเป็นตัวบ่งชี้ความเจริญของประเทศนั้นๆ ในขณะที่เดียวกันถ้าประเทศนั้นยังด้อยพัฒนาสื่อสารมวลชนก็จะเป็นตัวจักรที่ช่วยในการพัฒนา ให้มีความเจริญทางเศรษฐกิจและทางสังคม วิทยุชุมชนตามแนวชายแดนไทย-สปป.ลาว จึงเป็นสื่อในการผสมกลมกลืนด้านวัฒนธรรม การใช้สื่อในสมัยแรกเริ่มเพื่อการพัฒนาจึงหมายถึงการใช้สื่อเพื่อการพัฒนาเปลี่ยนแปลง ตั้งแต่ระดับบุคคล สถาบันทางสังคม วิธีการดำรงชีวิต วิธีการทำมาหากิน จากที่เคยเป็นอยู่มาแต่ดั้งเดิมให้กลายเป็นสังคมตามแบบอย่างของตะวันตก ประเทศไทยได้นำสื่อวิทยุกระจายเสียงมาใช้ในการพัฒนาประเทศและทางการเมืองตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๓๓ ในสมัยนั้นมีการออกอากาศทั้งภาคเช้าและภาคค่ำ เป็นภาษาไทย ภาษาลาว ภาษาเขมร ภาษาเวียดนาม ภาษาอังกฤษ ร่วมกับวิทยุกระจายเสียงเอเชียเสรี เพื่อต่อต้านลัทธิล่าเมืองขึ้นแบบคอมมิวนิสต์ นับเป็นเวลายาวนานถึง ๗๕ ปี ในปัจจุบันนี้วิทยุกระจายเสียงของไทยมีการนำมาใช้งานมากยิ่งขึ้น และได้ถูกนำไปใช้ในเชิงพาณิชย์ด้วย วิทยุกระจายเสียงของไทยในปัจจุบันมี ๒ ระดับ คือ ระดับชาติ (National radio) ระดับท้องถิ่น (Local radio) ในส่วนของวิทยุชุมชน (Community radio) นั้นคือส่วนหนึ่งของวิทยุท้องถิ่น (Local radio) วิทยุชุมชนในประเทศไทยเกิดขึ้นมาจากการรวมตัวกันเป็นเครือข่าย ของกลุ่มประชาชน ผู้ร่วมเรียนรู้และเตรียมความพร้อมของชุมชนในการใช้สิทธิคลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียง ในมาตรา ๔๐ แห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๔๐ ซึ่งขณะนี้ได้ถูกยกเลิกไปแล้ว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๔๐ มีส่วนสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เนื่องจากเป็นรัฐธรรมนูญที่ส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยเฉพาะสิทธิเสรีภาพที่เกี่ยวกับการสื่อสารในมาตรา

๓๙, มาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๑ ที่ สปป.ลาวไม่มีสถาบันการศึกษาที่สอนโดยตรง แต่จะเป็นการฝึกอบรมก่อนการเข้ามาทำงานเท่านั้น นอกจากการฟังรายการวิทยุกระจายแห่งชาติของประชาชนลาวแล้ว ในบางพื้นที่ เช่น จังหวัดเชียงราย หนองคาย มุกดาหาร นครพนม อุบลราชธานี และเลย ซึ่งเป็นพื้นที่ตามแนวชายแดนไทย-ลาว ประชาชนทั้งสองฝั่งแม่น้ำโขง ยังได้รับฟังรายการจากสถานีวิทยุชุมชนร่วมกัน โดยเฉพาะรายการจากสถานีวิทยุชุมชนตามแนวชายแดนไทย-สปป.ลาว ซึ่งเป็นสื่อภาคประชาชนที่สามารถเข้าใจบริบทของชุมชนได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นสื่อสองทางทำให้ประชาชนทั้งสองประเทศได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเป็นอย่างดี ในอดีตรัฐบาลไทย ได้มีนโยบายการต่างประเทศที่ชัดเจนกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยการสร้างความสัมพันธ์กับต่างประเทศในด้านต่างๆ เช่น ความร่วมมือกันทางด้านเศรษฐกิจ การศึกษา สังคม และวัฒนธรรม เพื่อให้ภูมิภาคอาเซียน มีความเจริญมั่นคงมากยิ่งขึ้น ทั้งในระดับรัฐบาลและภาคเอกชน ฯลฯ ภารกิจ มานะทัต อดีตเอกอัครราชทูตไทย ณ เวียงจันทน์ ได้ร่วมเสวนากับสื่อมวลชนจังหวัดหนองคาย เรื่อง บทบาทของสื่อจังหวัดกับความสัมพันธ์ไทยกับสปป.ลาว ที่โรงแรมหนองคายแกรนด์ กล่าวว่า "ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับ สปป.ลาว ในปัจจุบันนี้ดีขึ้นมากเป็นลำดับ ปัญหาที่เกิดจากสื่อวิทยุ โทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ ที่เสนอข่าว ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจะไม่ค่อยพบเห็น แต่สื่อที่เกี่ยวข้องกับความบันเทิง มักจะพบเห็นบ่อยๆ" ฉะนั้นสื่อมวลชนทุกแขนงที่เสนอข่าวและบันเทิงที่เกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้าน ควรระมัดระวังเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศให้มาก โดยเฉพาะสื่อวิทยุชุมชนตามแนวชายแดนไทยและ สปป.ลาว สื่อวิทยุชุมชนก็เป็นสื่ออีกประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญที่จะสร้างเสริมความสัมพันธ์ที่ดีได้"

จังหวัดเลยเป็นจังหวัดชายแดนที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาชนลาว ในหลายพื้นที่ เช่น อำเภอด่านซ้าย ตรงข้ามกับเขตพื้นที่เมืองบ่อแต่น อำเภอท่าลี่ตรงกับเขตพื้นที่เมืองแก่นท้าว อำเภอเชียงคานและปากชม ตรงข้ามกับเขตพื้นที่แขวงเวียงจันทน์ โดยเฉพาะอำเภอเชียงคานนั้นตรงข้ามกับเมืองชะนะคาม จากการศึกษา การพัฒนารูปแบบการจัดรายการวิทยุชุมชนของไทยในเขตติดต่อชายแดน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า ประชาชนทั้งสองประเทศที่อาศัยตามแนวชายแดนไทย-สปป.ลาว ได้มีความสัมพันธ์กันมาตั้งแต่ครั้งโบราณ โดยเฉพาะวัฒนธรรมของประชาชนทั้งสองประเทศที่อยู่ตามแนวชายแดน ได้มีการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมกันได้เป็นอย่างดี เช่น ระบบเครือญาติ มีการเกี่ยวดองกันมา ระบบเศรษฐกิจมีการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าตามแนวชาย ระบบการเมืองการปกครอง มีความร่วมมือกันในระดับรัฐบาลและภาคเอกชน การขัดเกลาทางสังคมและการศึกษา มีภาษาตระกูลเดียวกัน มีจารีต ประเพณี ๑๒ เดือน ระบบศาสนาและความเชื่อมีพระพุทธศาสนาและการนับถือภูตผีวิญญาณเหมือนกัน ระบบการแพทย์มีการรักษาด้วยแพทย์แผนโบราณและแผนปัจจุบัน ระบบการสื่อสารมีการใช้ภาษาถิ่นที่สื่อสารกันได้ดี มีศิลปวัฒนธรรมการแต่งกายที่เหมือนกัน ระบบนันทนาการ มีการร้องเพลง หมอลำ ดนตรีพื้นบ้านเหมือนกัน ด้วยเหตุดังที่กล่าวมานี้จึงทำให้ประชาชนทั้งสองประเทศมีความสัมพันธ์ที่ดีและใกล้ชิดกันมาก

บทที่ ๓ วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของนักจัดรายการวิทยุชุมชนกับวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีระเบียบวิธีที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

๑. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้ประชากรทั้งหมดที่เป็นนักจัดวิทยุในจังหวัดอุดรธานี ได้แก่ นักจัดรายการวิทยุเครือข่ายวัฒนธรรมซึ่งผ่านการอบรม จากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี จำนวน ๑๕๐ คน

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๒.๑ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย ๔ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ คุณลักษณะทั่วไปของนักจัดรายการวิทยุ และประเภท รูปแบบ วิธีการ ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

ส่วนที่ ๒ การมีส่วนร่วมของนักจัดรายการวิทยุกับการเผยแพร่ผลงานวัฒนธรรม ในด้านเนื้อหาสาระและระยะเวลาการจัดรายการ ด้านการมีส่วนร่วมการจัดรายการเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรม และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชน

ส่วนที่ ๓ ปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงานการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานวัฒนธรรม

ส่วนที่ ๔ ความต้องการและการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนางานด้านวัฒนธรรม

๒.๒ การสร้างเครื่องมือ

๒.๒.๑ ศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๒.๒ นำผลการวิเคราะห์ที่ได้จากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการศึกษาเบื้องต้น มาสร้างกรอบเนื้อหาของแบบสอบถาม

๒.๓ การทดสอบเครื่องมือ

๒.๓.๑ การทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ ด้วยวิธีการนำแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ความถูกต้องของภาษา ความตรง และความครอบคลุมเนื้อหา และมีความถูกต้องสมบูรณ์มากที่สุด

๒.๓.๒ การตรวจสอบข้อมูลภายหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามแล้ว โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) กับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ที่เป็นแกนนำของนักจัดรายการวิทยุชุมชน จำนวน ๘ คน จากสถานีวิทยุประจำจังหวัด(ภาครัฐ) จำนวน ๑ คน และคณะผู้วิจัย ๓ คน รวมเป็น ๑๒ คน เพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูล ตามประเด็นในแบบสอบถาม ในส่วนที่ ๒, ๓ และ ๔ ดังนี้

๒.๓.๒.๑ เนื้อหา หรือประเภทสื่ออุปกรณ์ที่ต้องการให้สนับสนุน

๒.๓.๒.๒ แหล่งรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านวัฒนธรรม นอกจากความรู้ที่ได้จากการอบรมจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี

๓. กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการให้มีส่วนร่วม คือกลุ่มใด และปัจจุบันการมีส่วนร่วมเป็นอย่างไร
๔. สรุปปัญหาอุปสรรค ที่กลุ่มพบจากการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์
๕. สรุปความต้องการของกลุ่ม ที่ต้องการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ
๖. หากมีการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ท่านจะมีรูปแบบหรือวางแผนการจัดรายการเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์อย่างไรบ้าง
๗. มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมหรือไม่อย่างไร

๓. วิธีการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูล

- ๓.๑ ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร โดยการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือ เอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยต่าง ๆ และข้อมูลที่เป็นบทความในเว็บไซต์ต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้อ้างอิงประกอบการศึกษาให้สมบูรณ์
- ๓.๒ ศึกษาจากภาคสนาม โดยใช้แบบสอบถาม ส่งให้กับเครือข่ายสถานีวิจัยต่าง ๆ ที่เคยผ่านการอบรมกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ
- ๓.๓ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) กับแกนนำเครือข่ายวิทยุชุมชน ซึ่งเป็นตัวแทนของแต่ละอำเภอ
- ๓.๔ จัดกระทำกับข้อมูล และแปลผลการวิจัย โดยทีมนักวิจัย

๔. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for Social Science : SPSS) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค ความต้องการ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content) ตามประเด็นคำถาม ข้อเสนอในรูปแบบการบรรยายประกอบตาราง และการพรรณนา

บทที่ ๓ วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของนักจัดรายการวิทยุชุมชนกับวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี เป็น การวิจัยเชิงสำรวจ มีระเบียบวิธีที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

๑. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักจัดรายการวิทยุเครือข่ายวัฒนธรรมซึ่งผ่านการอบรม จากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี จำนวน ๑๕๐ คน

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questioner) ประกอบด้วย ๔ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ คุณลักษณะทั่วไปของนักจัดรายการวิทยุ และประเภท รูปแบบ วิธีการ ในการ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์

ส่วนที่ ๒ การมีส่วนร่วมของนักจัดรายการวิทยุกับการเผยแพร่งานวัฒนธรรม ในด้านเนื้อหา สาระ ด้านระยะเวลาและความถี่ในการเผยแพร่ และในด้านการรับรู้และตอบสนองของผู้ฟัง

ส่วนที่ ๓ ปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงานการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานวัฒนธรรม

ส่วนที่ ๔ ความต้องการและการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนา งานด้านวัฒนธรรม

การตรวจสอบและยืนยันความถูกต้องเชิงเนื้อหาของข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) กับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ที่เป็นแกนนำของนักจัดรายการวิทยุชุมชน จำนวน ๘ คน จากสถานีวิทยุ ประจำจังหวัด(ภาครัฐ) จำนวน ๑ คน และคณะผู้วิจัย ๓ คน รวมเป็น ๑๒ คน โดยกำหนดประเด็นตาม แบบสอบถาม ในส่วนที่ ๒,๓ และ ๔ ดังนี้

๑. เนื้อหา หรือประเภทสื่ออุปกรณ์ที่ต้องการให้สนับสนุน

๒. แหล่งรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านวัฒนธรรม นอกจากความรู้ที่ได้จากการอบรมจากสำนักงาน วัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี

๓. กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการให้มีส่วนร่วม คือกลุ่มใด และปัจจุบันการมีส่วนร่วมเป็นอย่างไร

๔. สรุปปัญหาอุปสรรค ที่กลุ่มพบจากการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์

๕. สรุปความต้องการของกลุ่ม ที่ต้องการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ

๖. หากมีการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ท่านจะมีรูปแบบหรือวางแผนการจัด รายการเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์อย่างไรบ้าง

๗. มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมหรือไม่อย่างไร

๓. วิธีการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๑ ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร โดยการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือ เอกสารทาง วิชาการที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยต่าง ๆ และข้อมูลที่เป็นบทความในเว็บไซต์ต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้อ้างอิงประกอบการ ศึกษาให้สมบูรณ์

๓.๒ ศึกษาจากภาคสนาม โดยใช้แบบสอบถาม ส่งให้กับเครือข่ายสถานีวิทยุต่าง ๆ ที่เคยผ่านการ อบรมกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ

๓.๓ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และจัดกระทำกับข้อมูล โดยทีมนักวิจัย

๔. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for Social Science : SPSS) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค ความต้องการ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content) ตามประเด็นคำถาม ข้อเสนอในรูปแบบการบรรยายประกอบตาราง และการพรรณนา

บทที่ ๔

ผลการศึกษาวิจัย

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของนักจัดรายการวิทยุชุมชนกับงานวัฒนธรรมในจังหวัดอุดรธานี
เสนอผลการศึกษาแบ่งออกเป็น ๖ ส่วน ดังนี้

๑. คุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
๒. การมีส่วนร่วมของนักจัดรายการวิทยุชุมชน
 - ๒.๑ ด้านรูปแบบ เนื้อหา และระยะเวลาการจัดรายการ
 - ๒.๒ ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดรายการเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
 - ๒.๓ ด้านการบริหารจัดการ
๓. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดรายการวิทยุ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ งานด้านวัฒนธรรม
๔. ความต้องการได้รับการสนับสนุนในการจัดรายการวิทยุ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรม
๕. การตรวจสอบข้อมูล และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการประชุมกลุ่มย่อย
๖. อภิปรายผลการศึกษา

๑. คุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของนักจัดรายการวิทยุชุมชนกับงานเผยแพร่วัฒนธรรม ในจังหวัดอุดรธานีในครั้งนี้ ได้ใช้แบบสอบถามกับนักจัดรายการวิทยุชุมชนที่ได้เข้ารับการอบรมกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี จำนวน ๑๕๐ คน ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน ๑๑๘ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๖๖ ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นชายมากกว่าเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๗ และ ๒๖.๒ ตามลำดับ ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ ๓๑ - ๔๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๒ จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๔ สำหรับสถานภาพการสมรส พบว่าส่วนใหญ่สมรสและอยู่ร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๔ ประกอบอาชีพค้าขาย (ธุรกิจวิทยุชุมชน) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๖ และส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรมกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี จำนวน ๒ ครั้ง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๘

สำหรับตำแหน่งหน้าที่ในสถานีวิทยุ พบว่าส่วนใหญ่เป็นนักจัดรายการ คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๘ และมีประสบการณ์ในการจัดรายการวิทยุระหว่าง ๓ - ๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๔ และในส่วนของประเภทสื่อวิทยุ พบว่าเป็นสื่อวิทยุจากภาครัฐเพียงร้อยละ ๙.๒ เท่านั้น ที่เหลือเป็นสื่อวิทยุชุมชน โดยจำแนกเป็น วิทยุชุมชนเพื่อธุรกิจ ร้อยละ ๕๒.๘ รองลงมาเป็นวิทยุชุมชนเพื่อสาธารณะ และวิทยุชุมชนเพื่อชุมชน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๒ และ ๑.๘ ตามลำดับ รายละเอียดตามตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ คุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตัวแปร	ร้อยละ	หมายเหตุ
เพศ ชาย	๗๓.๘	

หญิง	รวม	๒๖.๒	
อายุ		๑๐๐.๐ (๑๑๘)	
๒๐ - ๓๐ ปี		๒๔.๖	
๓๑ - ๔๐ ปี		๒๙.๒	
๔๑ - ๕๐ ปี		๒๗.๗	
๕๑ - ๖๐ ปี		๑๖.๙	
มากกว่า ๖๐ ปี		๑.๕	
รวม		๑๐๐.๐(๑๑๘)	
ระดับการศึกษา			
มัธยมศึกษา		๒๔.๖	
ปวช./ปวส.		๒๓.๑	
ปริญญาตรี		๓๖.๙	
สูงกว่าปริญญาตรี		๑๕.๔	
รวม		๑๐๐.๐(๑๑๘)	
สถานภาพสมรส			
โสด		๓๒.๓	
สมรสอยู่ร่วมกัน		๕๕.๔	
สมรสแยกกันอยู่		๙.๒	
หม้าย/หย่าร้าง		๓.๑	
รวม		๑๐๐.๐(๑๑๘)	

ตารางที่ ๔.๑ คุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ตัวแปร	ร้อยละ	หมายเหตุ
อาชีพ		
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	๑๘.๕	
ค้าขาย	๓๐.๖	
บริษัท ห้างร้าน/โรงงาน	๗.๗	
รับจ้าง	๑๓.๘	
เกษตรกร	๑๐.๘	
อื่น ๆ	๑๘.๕	
รวม	๑๐๐.๐(๑๑๘)	
ประสบการณ์ในการอบรมกับสำนักงาน		

วัฒนธรรมจังหวัด ไม่เคย เคย ๑ ครั้ง เคย ๒ ครั้ง เคย ๓ - ๔ ครั้ง	๒๔.๖ ๒๓.๑ ๓๓.๘ ๑๘.๕ ๑๐๐.๐(๑๑๘)	
ตำแหน่งในสถานี ผู้ประกอบการ ผู้บริหารสถานี นักจัดรายการ อื่น ๆ	๗.๗ ๓๖.๙ ๕๓.๘ ๑.๕ ๑๐๐.๐(๑๑๘)	
ประสบการณ์การจัดรายการวิทยุ น้อยกว่า ๑ ปี ๑ - ๒ ปี ๓ - ๕ ปี ๖ - ๑๐ ปี มากกว่า ๑๐ ปี อื่น ๆ	๓.๑ ๑๖.๙ ๓๖.๙ ๑๕.๔ ๒๔.๖ ๓.๑ ๑๐๐.๐(๑๑๘)	

ตารางที่ ๔.๑ คุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ตัวแปร	ร้อยละ	หมายเหตุ
ประเภทสื่อ ภาครัฐ ภาคเอกชน - เพื่อสาธารณะ - เพื่อธุรกิจ - เพื่อชุมชน รวม	๙.๒ ๓๖.๒ ๕๒.๘ ๑.๘ ๑๐๐.๐(๑๑๘)	
จำนวนนักจัดรายการวิทยุ ๑ - ๓ คน ๔ - ๖ คน ๗ - ๙ คน ๑๐ - ๑๒ คน ๑๓ - ๑๕ คน มากกว่า ๑๕ คน	๑๒.๓ ๖๑.๕ ๑๒.๓ ๑๐.๘ ๓.๑ ๐.๐ ๑๐๐.๐(๑๑๘)	

รวม		
-----	--	--

๒. การมีส่วนร่วมของนักจัดรายการวิทยุ

การศึกษาการมีส่วนร่วมของนักจัดรายการวิทยุชุมชนในครั้งนี มุ่งเน้นที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ซึ่งในที่นี้หมายถึง การได้ปฏิบัติ หรือการจัดรายการวิทยุที่ได้ปฏิบัติในปัจจุบัน เกี่ยวกับการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์งานด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม โดยจำแนกไว้ ๓ ด้าน ดังนี้

๒.๑ พฤติกรรมด้านเนื้อหา และระยะเวลาการจัดรายการ

ผลการศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมด้านเนื้อหาสาระ และระยะเวลาการจัดรายการ พบว่า ความถี่ในการจัดรายการในรอบ ๑ สัปดาห์ พบว่า ส่วนใหญ่จะมีการจัดรายการวิทยุทุกวัน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๖ รองลงมาจัดรายการวิทยุสัปดาห์ละ ๕-๖ วัน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๙ เมื่อสอบถามถึงช่วงเวลาที่นักจัดรายการ จัดบ่อยที่สุด คือช่วงเวลาสาย ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๘ รองลงมา ได้แก่ ช่วงเวลาบ่าย ๑๒.๐๐ - ๑๕.๐๐ น. และช่วงเวลาตึก ๒๑.๐๐ - ๒๔.๐๐ น. คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๓ และ ๒๙.๒ ตามลำดับ และเป็นที่น่าสนใจว่า ในช่วงเวลาอื่นๆ ที่ช่วงเช้า ช่วงเย็น ก็มีค่าความถี่ในการจัดรายการใกล้เคียงกัน

สำหรับรายการที่นำไปจัดบ่อยที่สุด ได้แก่ รายการเกี่ยวกับบันเทิง คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๗ รองลงมา ได้แก่ รายการด้านสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม และรายการด้านสาธารณสุข คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๒ และ ๓๖.๙ ตามลำดับ เมื่อสอบถามถึงแหล่งสื่อประเภทศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมที่ได้รับนอกเหนือจากการอบรมและเอกสารจากสำนักวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานีแล้ว พบว่า ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อ Internet คิดเป็นร้อยละ ๖๐ รองลงมาได้แก่ หนังสือพิมพ์และจากสื่อบุคคล และแผ่นพับใบปลิว คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๙ และ ๒๔.๖ ตามลำดับ

ในส่วนของสื่อประเภทต่างๆ ที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด พบว่า ได้จากหนังสือและเอกสารงานศิลปวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๕ รองลงมาได้แก่ เอกสารแผ่นพับ คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๕ และอีกร้อยละ ๑๘.๕ ไม่เคยได้รับเอกสารใดๆ และเมื่อได้สอบถามถึง การได้นำข้อมูลข่าวสารหรือความรู้ที่ได้รับไปจัดรายการเพื่อเผยแพร่ด้านใดบ้าง โดยให้เรียงลำดับ รายการที่จัดจากมากไปหาน้อย พบว่า นักจัดรายการได้นำข้อมูลด้านประเพณีและวัฒนธรรม ไปจัดรายการมากที่สุด ค่าความถี่ คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๔ รองลงมา ได้แก่ ในด้านวันสำคัญของศาสนา และด้านวันสำคัญของชาติ ค่าความถี่ คิดเป็น ๖๖.๒ และ ๔๙.๒ ตามลำดับ สำหรับรูปแบบการจัดรายการวิทยุ พบว่า ส่วนใหญ่ มีลักษณะเป็นการพูดคุยกับผู้ฟัง คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๕ รองลงมา ได้แก่ รูปแบบรายการเฉพาะกลุ่มผู้ฟัง/นิตยสารทางอากาศ และการสัมภาษณ์บุคคลในรายการ คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๘ และ ๒๙.๒ ตามลำดับ และสำหรับภาษาที่ใช้จัดรายการ โดยให้เลือกตอบมากกว่า ๑ ข้อ ตามข้อเท็จจริงที่จัดรายการ พบว่า ยังคงใช้ภาษากลางมากที่สุด แต่มีความถี่ใกล้เคียงกับการใช้ภาษาพื้นบ้าน สลับภาษากลางและภาษาท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๙, ๕๓.๘ และ ๕๐.๘ ตามลำดับ โดยมีรายละเอียด ดังตาราง ๔.๒

ตารางที่ ๔.๒ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักจัดรายการ ด้านเนื้อหาและระยะเวลาการจัดรายการ

ตัวแปร	ร้อยละ	หมายเหตุ
ความถี่ในการจัดรายการวิทยุ		
- ทุกวัน	๖๔.๖	
- สัปดาห์ละ ๑ - ๒ วัน	๙.๒	
- สัปดาห์ละ ๓ - ๔ วัน	๙.๒	

- สัปดาห์ละ ๕ - ๖ วัน	๑๖.๙	
รวม	๑๐๐.๐๐	
ช่วงเวลาจัดรายการบ่อยที่สุด		
- เข้ามืด (๐๕.๐๐ - ๐๖.๐๐ น.)	๒๑.๕	
- เช้า (๐๖.๐๐ - ๐๙.๐๐ น.)	๒๗.๗	
- สาย (๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.)	๓๓.๘	
- บ่าย (๑๒.๐๐ - ๑๕.๐๐ น.)	๓๒.๓	
- เย็น (๑๕.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.)	๒๑.๕	
- ค่ำ (๑๘.๐๐ - ๒๑.๐๐ น.)	๑๘.๔๗	
- ดึก (๒๑.๐๐ - ๒๔.๐๐ น.)	๒๙.๒	

ตารางที่ ๔.๒ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักจัดรายการ ด้านเนื้อหาและระยะเวลาการจัดรายการ (ต่อ)

ตัวแปร	ร้อยละ	หมายเหตุ
รายการที่จัดบ่อยที่สุด		
- บันเทิง	๖๗.๗	
- เกษตร	๒๓.๑	
- การศึกษา	๑๓.๘	
- เศรษฐกิจ	๑๒.๓	
- สาธารณสุข	๓๖.๙	
- การเมืองการปกครอง	๑๖.๙	
- สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม	๔๖.๒	
- อื่นๆ	๒๓.๐	
แหล่งสื่อที่ได้รับข้อมูลข่าวสาร		
- วิทยุ	๒๐.๐	
- โทรทัศน์	๒๑.๕	
- หนังสือพิมพ์	๓๖.๙	
- อินเทอร์เน็ต	๖๐.๐	
- เคเบิลทีวี	๗.๗	
- แผ่นพับ / ใบปลิว	๒๔.๖	
- บุคคล	๒๔.๖	
- อื่น ๆ	๔.๖	
แหล่งสื่อที่ได้รับข้อมูลข่าวสาร การได้รับสนับสนุนสื่อจากสำนักงานวัฒนธรรม จังหวัด		
- เอกสารแผ่นพับ	๓๘.๕	
- หนังสือ/เอกสารงานศิลปวัฒนธรรม	๖๑.๕	
- วีดิทัศน์	๑๓.๘	
- สปอตเสียง	๑๓.๘	

- อื่นๆ (ไม่ได้รับ)	๑๘.๕	
---------------------	------	--

ตารางที่ ๔.๒ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักจัดรายการ ด้านเนื้อหาและระยะเวลาการจัดรายการ (ต่อ)

ตัวแปร	ร้อยละ	หมายเหตุ
นำข้อมูลข่าวสารไปจัดรายการด้านใด		
- ไม่ได้นำไปจัดเลย	๗.๗	
- ด้านวันสำคัญทางศาสนา	๖๖.๒	
- ด้านวันสำคัญของชาติ	๔๙.๒	
- ด้านประเพณีวัฒนธรรม	๗๕.๔	
- นำเสนอภูมิปัญญาท้องถิ่น	๔๖.๒	
- ด้านแพทย์แผนไทย	๒๐.๐	
- ด้านการใช้ภาษาไทย/ภาษาท้องถิ่น	๔๐.๐	
- การทำความดีของบุคคล กลุ่มบุคคล	๒๗.๗	
- อื่นๆ	๑๒.๓	
รูปแบบการจัดรายการวิทยุ		
- การสัมภาษณ์บุคคลในรายการ	๒๙.๒	
- การพูดคุยกับผู้ฟัง	๕๘.๕	
- วิทยุชุมชนสัญจร	๙.๒	
- รายการเฉพาะกลุ่มผู้ฟัง/ นิตยสารทางอากาศ	๓๓.๘	
-	-	
ภาษาที่ใช้จัดรายการ		
- ภาษาถิ่น	๕๐.๘	
- ภาษากลาง	๕๖.๙	
- ภาษาพื้นบ้านสลับภาษากลาง	๕๓.๘	
- อื่นๆ	๑๐.๘	

๒.๒ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมการจัดรายการเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรม

โดยในการศึกษาครั้งนี้ ส่วนใหญ่มุ่งเน้นถึงความถี่ของวิธีการหรือแนวทางต่าง ๆ ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรม ผลการศึกษาพบว่าในด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรม ส่วนใหญ่จัดรายการบ่อยครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๕ รองลงมา ได้แก่ ทุกครั้งที่จัดรายการ สำหรับการจัดรายการที่โน้มน้าว ชักจูงให้เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมไทย พบว่าส่วนใหญ่มีการจัดบ่อยครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๖ รองลงมา ได้แก่ ทุกครั้งที่จัดและนาน ๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๔ และ ๑๓.๘ ตามลำดับ

สำหรับการจัดรายการเพื่อส่งเสริมและถ่ายทอดภูมิปัญญาไทย หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนใหญ่จะนำไปจัดรายการบ่อยครั้งเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๖ รองลงมาได้แก่ ทุกครั้งที่จัด และนาน ๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๔ และ ๑๕.๔ ตามลำดับ เมื่อสอบถามถึงการจัดรายการโดยการกระตุ้นให้ผู้ฟัง เกิดความรัก/ความภาคภูมิใจในท้องถิ่น โดยพบว่าส่วนใหญ่ยังคงมีการจัดบ่อยครั้ง และในด้านการจัด รายการเพื่อกระตุ้นให้ผู้ฟังเห็นความสำคัญของเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมชุมชนของตนเอง มีการจัดบ่อยครั้ง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๓ ในส่วนของการจัดรายการเพื่อกระตุ้นให้ผู้ฟังรู้สึกตระหนักและอนุรักษ์ วัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง พบว่าส่วนใหญ่นำไปใช้จัดรายการบ่อยครั้งเช่นกัน

สำหรับการจัดรายการเพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเห็นความสำคัญของชุมชนท้องถิ่นนั้น พบว่ายังคงมีการใช้ในการจัดรายการบ่อยครั้งเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๖ และการจัดรายการโดยโน้มน้าว ให้ส่งเสริมประเพณีท้องถิ่นและอนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิม พบว่ามีการนำไปใช้จัดรายการบ่อยครั้งเหมือนวิธีการ อื่น ๆ โดยนำไปใช้ในการจัดรายการคิดเป็นร้อยละ ๔๙.๒ รายละเอียดดังตารางที่ ๔.๓

ตารางที่ ๔.๓ การมีส่วนร่วมการจัดรายการเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

ตัวแปร	ร้อยละ	หมายเหตุ
การจัดรายการเพื่อเผยแพร่งานด้าน วัฒนธรรม		
- ทุกครั้งที่จัดรายการ	๓๘.๕	
- บ่อยครั้ง	๔๑.๕	
- นานๆครั้ง	๗.๗	
- เมื่อได้รับความร่วมมือ	๖.๒	
- อื่นๆ	๖.๑	
การโน้มน้าว ชักจูง ให้เห็นความสำคัญของ วัฒนธรรมไทย		
- ทุกครั้งที่จัด	๓๕.๔	
- บ่อยครั้ง	๔๔.๖	
- นานๆครั้ง	๑๓.๘	
- เมื่อได้รับความร่วมมือ	๔.๖	
- อื่น	๑.๕	
รวม	๑๐๐	

ตารางที่ ๔.๓ การมีส่วนร่วมการจัดรายการเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ (ต่อ)

ตัวแปร	ร้อยละ	หมายเหตุ
ส่งเสริมและถ่ายทอดภูมิปัญญาไทยหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น		
- ทุกครั้งที่จัด		
- บ่อยครั้ง	๓๕.๔	
- นานๆครั้ง	๔๔.๖	
- เมื่อได้รับความร่วมมือ	๑๕.๔	

- อื่นๆ	๔.๖	
รวม	-	
กระตุ้นให้รัก/ภาคภูมิใจในท้องถิ่น	๑๐๐	
- ทุกครั้งที่จัด	๓๘.๕	
- บ่อยครั้ง	๔๗.๗	
- นานๆครั้ง	๑๐.๘	
- เมื่อได้รับความร่วมมือ	๑.๕	
- อื่นๆ	๑.๕	
รวม	๑๐๐	
กระตุ้นให้เห็นความสำคัญของเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมชุมชนของตน		
- ทุกครั้งที่จัด	๒๗.๗	
- บ่อยครั้ง	๕๒.๓	
- นานๆครั้ง	๑๕.๔	
- เมื่อได้รับความร่วมมือ	๓.๑	
- อื่นๆ	๑.๕	
รวม	๑๐๐	
กระตุ้นให้เห็นความสำคัญของเอกลักษณ์ของท้องถิ่น		
- ทุกครั้งที่จัด	๒๙.๒	
- บ่อยครั้ง	๕๕.๔	
- นานๆครั้ง	๑๐.๘	
- เมื่อได้รับความร่วมมือ	๓.๑	
- อื่น	๑.๕	
รวม	๑๐๐	

ตารางที่ ๔.๓ การมีส่วนร่วมการจัดรายการเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ (ต่อ)

ตัวแปร	ร้อยละ	หมายเหตุ
--------	--------	----------

กระตุ้นให้ตระหนักและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น <ul style="list-style-type: none"> - ทุกครั้งที่จัด - บ่อยครั้ง - นานๆครั้ง - เมื่อได้รับความร่วมมือ - อื่นๆ <p style="text-align: center;">รวม</p>	๓๘.๕ ๔๔.๖ ๑๓.๘ ๓.๑ - ๑๐๐	
โน้มน้าวเด็กและเยาวชนเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมของชุมชน <ul style="list-style-type: none"> - ทุกครั้งที่จัด - บ่อยครั้ง - นานๆครั้ง - เมื่อได้รับความร่วมมือ - อื่นๆ <p style="text-align: center;">รวม</p>	๓๐.๘ ๔๙.๒ ๑๒.๓ ๖.๒ ๑.๕ ๑๐๐	

๒.๓ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชน/ ประชาชน

การมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชน ซึ่งได้สอบถามถึงความถี่ในการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมจากชุมชนและประชาชน ผลการศึกษาพบว่า ในด้านการจัดรายการ เพื่อให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ส่วนใหญ่ได้ดำเนินการบ่อยครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๒ รองลงมา จัดทุกครั้งและ จัดนาน ๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๙ และ ๑๖.๙ ตามลำดับ สำหรับการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชน ได้มีส่วนร่วมในการจัดรายการ พบว่า ได้ดำเนินการให้เด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วมในการจัดรายการ บ่อยครั้งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๒ รองลงมา ได้แก่ ให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการจัดรายการแบบนาน ๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๒

สำหรับการมีส่วนร่วมในด้านการให้เด็ก และเยาวชน หรือ ผู้ฟัง ได้มีส่วนร่วมคิด และวางแผนการจัดรายการวิทยุ พบว่า ได้มีการให้รวมคิดและร่วมวางแผนจากผู้ฟังบ่อยครั้งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๘ และเมื่อวิเคราะห์ถึงการมีส่วนร่วมให้เด็กและเยาวชนหรือผู้ฟัง ได้ประเมินผลการจัดรายการวิทยุ พบว่าส่วนใหญ่ให้ผู้ฟังดังกล่าว มีส่วนร่วมในการประเมินผล แบบนาน ๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๒

ในส่วนของการมีส่วนร่วมในด้านการได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากชุมชน/ท้องถิ่น พบว่าส่วนใหญ่ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๕ และในส่วนที่ได้รับการสนับสนุนส่วนใหญ่จะได้รับการสนับสนุนจากร้านค้า หรือบริษัทห้างร้านในชุมชนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๒ โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ ๔.๔

ตารางที่ ๔.๔ การมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชน

ตัวแปร	ร้อยละ	หมายเหตุ
จัดรายการให้ผู้ฟังสะท้อนและร่วมแสดงความคิดเห็น		
- ทุกครั้ง	๓๖.๙	
- บ่อยครั้ง	๔๖.๒	
- นานๆครั้ง	๑๖.๙	
- อื่นๆ	-	
รวม	๑๐๐	
ให้เด็ก/เยาวชน/ผู้ฟังได้มีโอกาสจัดรายการ		
- ทุกครั้ง	๒๔.๖	
- บ่อยครั้ง	๔๖.๒	
- นานๆครั้ง	๒๖.๒	
- อื่นๆ	๓.๑	
รวม	๑๐๐	
ให้เด็ก/เยาวชน/ผู้ฟังได้ร่วมคิดและวางแผนการจัดรายการ		
- ทุกครั้ง	๒๓.๑	
- บ่อยครั้ง	๕๓.๘	
- นานๆครั้ง	๒๓.๑	
- อื่นๆ	-	
รวม	๑๐๐	

ตารางที่ ๔.๔ การมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชน (ต่อ)

ตัวแปร	ร้อยละ	หมายเหตุ
ให้เด็ก/เยาวชน/ผู้ฟังได้ประเมินผลรายการวิทยุ		
- ทุกครั้ง		
- บ่อยครั้ง	๑๘.๕	
- นานๆครั้ง	๓๐.๘	
- อื่นๆ	๔๖.๒	
รวม	๔.๖	
การได้รับสนับสนุนงบประมาณจากชุมชน/ท้องถิ่น	๑๐๐	
- ไม่ได้รับการสนับสนุน		

- ร้านค้า/เอกชนในชุมชน		
- ภาครัฐ	๖๑.๕	
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด	๒๙.๒	
- อื่นๆ	๖.๒	
รวม	๓.๑	
	๔.๖	
	๑๐๐	

๓. ปัญหาอุปสรรคในการจัดรายการวิทยุ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรม

การศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดรายการวิทยุ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรม โดยวิธีการแจกนับความถี่ (Frequencies) จากการเสนอปัญหาต่าง ๆ จากผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๘๘ ราย ผลการวิเคราะห์พบว่า ส่วนใหญ่ระบุว่าสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานีไม่ได้ส่งข้อมูลข่าวสารให้ และขาดการติดต่อประสานงานกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด รองลงมาได้แก่การขาดงบประมาณ หรือผู้สนับสนุนหลัก การขาดความรู้ ความเข้าใจ ทำให้ขาดความมั่นใจต่อการจัดรายการ ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ ๔.๕

ตารางที่ ๔.๕ ตารางสรุปปัญหาอุปสรรคในการจัดรายการวิทยุ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรม

ประเด็นปัญหา	จำนวนผู้ตอบ
๑) สำนักงานวัฒนธรรมไม่ส่งข้อมูลข่าวสาร/ขาดการติดต่อประสานงาน	๓๔
๒) ขาดงบประมาณ / ผู้สนับสนุนหลัก	๓๐
๓) - ขาดข้อมูล / เอกสารมีบ้าง แต่กลัวพูดได้ไม่ถูกต้อง - ขาดความมั่นใจในการนำเสนอ - ขาดความรู้ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม	๑๒
๔) - ผู้ฟังไม่ชอบสาระ ชอบบันเทิง - ต้องการคุยกันและขอเพลง	๖
๕) ขาดนักจัดรายการที่มีความรู้เฉพาะทาง	๒
๖) สำนักงานวัฒนธรรม ไม่มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่องทำให้ขาดแรงจูงใจ	๒
๗) ประชาชนไม่มีค่าตอบแทนในการเดินทางจึงไม่มีรายการผดุงคุณธรรมได้มากนัก	๒

๔. ความต้องการได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานวัฒนธรรม หรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

เมื่อรวบรวมข้อมูลความต้องการที่จะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี โดยวิธีการแจกนับความถี่จากการเสนอความต้องการต่าง ๆ ที่จะให้เกิดการส่งเสริม สนับสนุน หรือพัฒนาปรับปรุงการจัดรายการวิทยุ ในการเผยแพร่งานด้านวัฒนธรรม จากจำนวนผู้ตอบและระบุความต้องการดังกล่าว จำนวน ๙๔ คน ผลการวิเคราะห์พบว่าส่วนใหญ่มีความต้องการให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดส่งข้อมูลข่าวสารให้สถานีอย่างต่อเนื่อง เช่น สปอตวิทยุ CD เอกสารแผ่นพับ เรื่องสั้น และสารคดีต่าง ๆ เป็นต้น รองลงมา ได้แก่ ความต้องการอยากให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดจัดทำ website เพื่อหาข้อมูลงานด้านวัฒนธรรมต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น การสนับสนุนงบประมาณ เป็นรายเดือนหรือรายปี การจัดอบรมอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ โดยมีรายละเอียด ตามตารางที่ ๔.๖

ตารางที่ ๔.๖ ตารางความต้องการได้รับการสนับสนุนในการจัดรายการวิทยุ เพื่อเผยแพร่
งานด้านวัฒนธรรม

ประเด็นความต้องการ	จำนวนผู้ตอบ
๑) ต้องการให้สำนักงานวัฒนธรรมส่งข้อมูลข่าวสารให้สถานีบ้าง สื่อที่ต้องการ - CD - เอกสารแผ่นพับ - สปอตวิทยุ - เรื่องสั้นหรือสารคดีสั้น	๓๒
๒) สำนักงานวัฒนธรรมควรจัดทำ Website เพื่อเข้าไปหาข้อมูลและ Update อยู่เรื่อยๆ	๒๕
๓) - สนับสนุนงบประมาณ / งบประมาณผลิตรายการ - งบประมาณเป็นรายเดือน / รายปี - งบประมาณให้ประชาชนเดินทางไปออกอากาศ	๑๖
๔) -ขอให้มีการจัดอบรมอย่างต่อเนื่อง - เนื้อหาด้านจริยธรรมของการจัดรายการ - จัดอบรมควรมีค่าพาหนะเดินทาง - นักจัดรายการรุ่นใหม่บางรายใช้คำพูดไม่เหมาะสม	๑๒

๕) จัดหาคู่มือเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์	๕
๖) ต้องการข้อมูลวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อเผยแพร่	๒
๗) นักจัดรายการยินดีรับใช้ , แบ่งเวลาให้ พร้อมช่วยเหลือ ขอให้ประสาน แจ้งมาได้ตลอดเวลา	๒

๕. การตรวจสอบข้อมูล และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการประชุมกลุ่มย่อย

คณะผู้วิจัย ได้ดำเนินการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) กับกลุ่มแกนนำเครือข่ายวิทยุชุมชน ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในจังหวัดอุดรธานี จำนวน ๑๒ คน เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ระหว่างเวลา ๐๙.๐๐ – ๑๒.๐๐ น. ณ ตันอ้อยบุรีรีสอร์ท อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยมีผลการศึกษิตตามกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

๕.๑ การนำเสนอผลการศึกษาเชิงปริมาณ เพื่อตรวจสอบและยืนยันจากมูล จากแกนนำเครือข่ายนักจัดรายการวิทยุชุมชน

ผลการศึกษาพบว่า แกนนำเครือข่ายนักจัดรายการวิทยุชุมชน ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับข้อมูลที่นำเสนอ ซึ่งนักวิจัยได้สอบถามเพื่อตรวจสอบโดยเฉพาะข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของนักจัดรายการในด้านการมีส่วนร่วมในการจัดรายการเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรม เนื่องจากข้อมูลส่วนใหญ่จะดำเนินการบ่อยครั้งมากที่สุด ซึ่งแกนนำนักจัดรายการวิทยุให้ข้อเท็จจริงว่ามีความเป็นไปได้ เนื่องจากงานด้านวัฒนธรรมคาบเกี่ยวกับหลายเรื่องหลายประเด็น ทั้งวิถีชีวิตของชุมชน งานบุญประเพณีต่าง ๆ ซึ่งได้นำมาใช้ในการจัดรายการอยู่บ่อยครั้งหรือจัดเป็นประจำอยู่แล้ว ดังนั้นข้อมูลที่พบจึงมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ซึ่งได้นำมาใช้จัดรายการอยู่แล้ว สำหรับข้อมูลด้านอื่น ๆ ไม่มีข้อโต้แย้ง แต่มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่น่าสนใจแตกต่างกันไป

๕.๒ ข้อมูลตามประเด็นการสนทนากลุ่ม

โดยนักวิจัย ได้กำหนดประเด็นการสนทนากลุ่มไว้ และนำมารวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่มตามลำดับ ดังนี้

๕.๒.๑ เนื้อหาและสื่ออุปกรณ์ที่ต้องการให้การสนับสนุน โดยแกนนำเครือข่ายนักจัดรายการวิทยุ ส่วนใหญ่ให้ข้อเท็จจริงว่าไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี ขาดการติดต่อกับสถานี สิ่งที่ต้องการให้การสนับสนุน ได้แก่ งบประมาณในการจัดรายการบ้าง โดยอาจให้การสนับสนุน เป็นรายปี รายเดือนบ้างในปริมาณที่ไม่มากก็ได้ นอกจากนี้ ยังต้องการให้ส่งข้อมูลข่าวสารในรูปแบบของ เอกสารแผ่นพับ เอกสารเกี่ยวกับประเพณีฮีตสิบสองคองสิบสี่ของชาวอีสาน ซีดี สารคดีสั้น สปอตวิทยุ ที่สามารถนำมาเปิดเผยแพร่ได้เลย และการจัดทำ website ของสำนักงานวัฒนธรรมและให้มีการ update ข้อมูลอยู่เสมอ ทั้งนี้เพื่อนักจัดรายการวิทยุจะได้หาข้อมูลทาง website และนำมาจัดรายการได้ เพราะในปัจจุบันส่วนหนึ่งข้อมูลข่าวสารได้มาจาก อินเทอร์เน็ต และเว็บไซต์จากแหล่งต่าง ๆ อยู่แล้ว

๕.๒.๒ แหล่งรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านวัฒนธรรม นอกจากความรู้ที่ได้รับจากการอบรมจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ผลการวิเคราะห์พบว่า ส่วนใหญ่ยังต้องการอบรมกับทางสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด โดยต้องการให้จัดอบรมอย่างต่อเนื่อง เพราะได้ความรู้จากวิทยากรที่เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ปัจจุบันการหาข้อมูลข่าวสารก็สามารถทำได้หลายทาง เช่น เว็บไซต์ และ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น แต่จะไม่ใช้ความรู้ทางด้านศาสนาและศิลปวัฒนธรรมโดยเฉพาะ

๕.๒.๓ ช่วงเวลาที่สะดวกต่อการจัดรายการเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารหรืองานด้าน **วัฒนธรรม** พบว่าแกนนำเครือข่ายนักจัดรายการวิทยุ ให้ข้อเท็จจริงว่าไม่มีความแน่นอนในช่วงเวลาแล้วแต่ความเหมาะสม การชอบพอของผู้ฟังที่มีต่อนักจัดรายการ นอกจากนั้นแกนนำเครือข่ายนักจัดรายการวิทยุยังแจ้งว่า ความจริงเมื่อไหร่ที่หน่วยงานภาครัฐและสำนักงานวัฒนธรรมขอความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์เรื่องต่าง ๆ สถานีวิทยุทุกแห่งมีความพร้อมและยินดีให้ความร่วมมืออยู่แล้ว แต่หน่วยงานภาครัฐดังกล่าวต้องประสานความต้องการช่วยเหลือไปยังสถานี ดังนั้นช่วงเวลาจึงไม่ใช่ปัญหาที่จะสามารถดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแต่อย่างใด

๕.๒.๔ กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการให้มีส่วนร่วม คือกลุ่มใด และปัจจุบันการมีส่วนร่วมเป็นอย่างไร แกนนำเครือข่ายนักจัดรายการวิทยุให้ข้อเท็จจริงว่าการมีส่วนร่วมในปัจจุบันก็มีอยู่บ้าง แต่เป็นไปได้ในลักษณะการขอเพลง ไม่ค่อยชอบฟังเนื้อหาสาระเท่าที่ควร ดังนั้นกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการให้มีส่วนร่วมจึงไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับเนื้อหาสาระ รูปแบบหรือลักษณะของรายการที่จัด กลุ่มผู้ฟังรายการ เป็นต้น อย่างไรก็ตามแกนนำเครือข่ายนักจัดรายการวิทยุยังมีความประสงค์อยากให้ประชาชนชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดรายการเพื่อให้ข้อมูลข่าวสารกับประชาชนในส่วนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่จะเกิดประโยชน์ต่อประชาชน

๕.๓.๕ สรุปปัญหาอุปสรรค ที่พบจากการดำเนินงานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานด้าน **วัฒนธรรม** ผลการวิเคราะห์พบว่ามีปัญหาอุปสรรคในแนวทางเดียวกับกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม กล่าวคือไม่ได้รับการติดต่อประสานงาน หรือการส่งข้อมูลข่าวสารจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด แต่มีความพร้อมที่จะให้การช่วยเหลือด้านการประชาสัมพันธ์ให้กับภาครัฐ ไม่มีหน่วยงานหลักในการสนับสนุนงบประมาณหรือสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดควรให้การสนับสนุนกับหน่วยงานที่ให้ความร่วมมือมาตลอด เป็นต้น

ปัญหาสำคัญที่แกนนำกลุ่มเครือข่าย มีความเห็นร่วมกัน ได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากนักจัดรายการวิทยุ ส่วนหนึ่งที่พูดจาไม่เหมาะสม เนื่องจากไม่มีข้อบังคับ ไม่มีการผ่านการอบรมและได้รับประกาศนียบัตร ผู้ผ่านการอบรมของกรมประชาสัมพันธ์ ก็สามารถจัดรายการได้ ทำให้นักจัดรายการไม่มีกรอบ หรือไม่มีจรรยาวิชาชีพในการเป็นนักจัดรายการวิทยุ ซึ่งโดยข้อเท็จจริงผู้จัดรายการวิทยุ จะมีจรรยาวิชาชีพ แต่ผู้จัดรายการส่วนใหญ่ไม่ได้ถือปฏิบัติ โดยส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากวิทยุชุมชนยังขาดหน่วยงานที่กำกับดูแล จึงสามารถดำเนินการตามความต้องการหรือจัดรายการได้ตามความพึงพอใจของตน โดยปัจจุบันพบได้ในหลายรูปแบบ ทั้งในด้านการใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม การให้เบอร์โทรศัพท์ไว้ในรายการ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ต่อกันในเวลาต่อมา ส่งผลกระทบในด้านลบ ซึ่งเคยมีกรณีที่มีการฆ่าตัวตาย จากการติดต่อสัมพันธ์ผ่านทางรายการที่จัดจากสถานีวิทยุในจังหวัดอุดรธานี และแกนนำกลุ่มเครือข่ายวิทยุระบุว่าปัจจุบันวิทยุชุมชนแพร่หลายอย่างรวดเร็ว และมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น แต่ยังไม่มีความหมายที่จะเข้าไปควบคุมดูแล และสร้างกฎเกณฑ์ให้สถานีวิทยุชุมชน ที่ตั้งขึ้นได้ยึดถือหรือมีกฎ ระเบียบในการปฏิบัติ เป็นต้น

๕.๓.๖ **ความต้องการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ** โดยส่วนใหญ่ยังคงมีความเห็นจากการสนทนากลุ่มที่คล้ายคลึงกับข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถาม เช่น ความต้องการด้านงบประมาณส่งเสริมและสนับสนุนบ้าง ด้านเอกสารเผยแพร่ การจัดทำ spot วิทยุ สารคดีสั้น เป็นต้น รวมทั้งการจัดทำเว็บไซต์ของสำนักงานวัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลงข้อมูลให้ใหม่อยู่เสมอ เพื่อนำไปจัดรายการ นอกจากนั้นยังมีความต้องการการจัดอบรมนักจัดรายการวิทยุอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างสามัญสำนึกให้กับนักจัดรายการ ได้รู้จักจรรยาวิชาชีพ การจัดรายการวิทยุ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ผลการวิเคราะห์พบว่าแกนนำเครือข่ายวิทยุชุมชน มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอที่น่าสนใจ ดังนี้

๑. ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ ไม่ได้กำหนดบทบังคับหรือข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของวิทยุชุมชน ดังนั้น การบังคับใช้ จึงควรใช้จารีตประเพณีมาบังคับใช้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า มีปัญหาเกิดขึ้นในกลุ่มนักจัดรายการวิทยุ ทั้งในด้านการใช้ภาษา และรูปแบบการจัดรายการที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

๒. ปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานที่กำกับดูแลการบริหารจัดการวิทยุชุมชน ทำให้เจ้าของสถานีและผู้จัดรายการ ดำเนินการได้ตามความพึงพอใจ หรือบางสถานี แขนงนำกลุ่มให้ข้อมูลว่ามีนักจัดรายการที่หลงตัวเอง เพิ่มมากขึ้น ดังนั้น หากจะพัฒนานักจัดรายการ ควรมีการสอบใบประกาศหรือให้ผ่านการอบรมการจัดรายการวิทยุจากหน่วยงานของรัฐ เช่น กรมประชาสัมพันธ์ และสอบรับใบประกาศ ก่อนจึงจะสามารถจัดรายการวิทยุได้ เป็นต้น

๓. เจ้าของสถานีวิทยุ ควรมีการกำหนดกฎ กติกา หรือการสร้างระเบียบในการจัดรายการวิทยุ โดยทำเป็นป้ายไว้ที่สถานี ไว้สำหรับเป็นแนวปฏิบัติของนักจัดรายการวิทยุ เนื่องจากการขาดกฎหมายและหน่วยงานภาครัฐที่จะเข้าไปควบคุมดูแลวิทยุชุมชนเหล่านี้

๔. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน เจ้าของหรือผู้บริหารสถานีวิทยุ ควรกำหนดผังรายการให้เกิดการมีส่วนร่วม เช่น คลื่นหลักหลายแห่งจะมีกรอบผังรายการ ซึ่งอาจใช้เป็นแบบอย่างและนำมาจัดรายการให้เกิดการมีส่วนร่วมได้

๕. ควรมีการสร้างจิตสำนึกให้กับผู้จัดรายการหรือนักจัดรายการวิทยุชุมชนในรูปของการจัดอบรม หรือการสอบใบประกาศ เพื่อให้การจัดรายการวิทยุมีคุณภาพมากขึ้นกว่าในปัจจุบัน หรืออาจจัดประชุมใหญ่กับนักจัดรายการวิทยุทั้งจังหวัด เพื่อพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยน ประเด็นสำคัญของการดำเนินการจัดรายการวิทยุชุมชน เป็นต้น

๖. แขนงนำนักจัดรายการวิทยุ ทั้งจากภาครัฐและเอกชนหลายแห่ง ให้ข้อเสนอว่า ควรมีการศึกษาผลกระทบด้านลบของวิทยุชุมชนที่เกิดขึ้นบ้าง เนื่องจากพบข้อมูลที่เป็นปัญหาที่เกิดจากการจัดรายการวิทยุ ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยการให้เบอร์โทรศัพท์ไว้ติดต่อสื่อสารกัน

๗. แขนงนำเครือข่ายวิทยุชุมชน ให้ข้อมูลว่า นักจัดรายการหลายรายปัจจุบัน หลงตัวเอง คิดว่าผู้ฟังหลงใหลและให้ความสำคัญของตนเองมากเกินไป จึงได้มอบคติประจำใจ นักจัดรายการวิทยุไว้ดังนี้

“อย่าหลงตัวเอง อย่าเบ่งกินฟรี อย่าหนีรายการ อย่าคร้านเตรียมตัว

อย่ามั่วซั่ว อย่าร้ายสัมพันธ์ อย่ากั้นโอกาส อย่าพลาดคุณธรรมและจริยธรรม”

บทที่ ๕ ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของนักจัดรายการวิทยุชุมชนกับการงานวัฒนธรรมในจังหวัดอุดรธานี เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey research) โดยสอบถามกับนักจัดรายการวิทยุได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวนทั้งสิ้น ๑๑๘ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๖๖ จากนั้นตรวจสอบข้อมูลเพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูลโดยจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) กับแกนนำเครือข่ายวิทยุชุมชน โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย จำนวน ๑๒ คน สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ จำนวน และร้อยละ วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในประเด็นปัญหาอุปสรรค ความต้องการได้รับการสนับสนุน และข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการศึกษา

๕.๑.๑ คุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นชายมากกว่าหญิง คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๗ และ ๒๖.๒ ตามลำดับ ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ ๓๑ - ๔๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๒ จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๙ สำหรับสถานภาพการสมรส ส่วนใหญ่สมรสและอยู่ร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๔ ประกอบอาชีพค้าขาย (ธุรกิจวิทยุชุมชน) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๖ และส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรมกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี จำนวน ๒ ครั้ง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๘ สำหรับตำแหน่งหน้าที่ในสถานีวิจัย พบว่าส่วนใหญ่เป็นนักจัดรายการ คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๘ และมีประสบการณ์ในการจัดรายการวิทยุระหว่าง ๓ - ๕ ปี และในส่วนของประเภทสื่อวิทยุ พบว่าเป็นสื่อวิทยุจากภาครัฐเพียงร้อยละ ๙.๒ เท่านั้น ที่เหลือเป็นสื่อวิทยุชุมชน โดยจำแนกเป็น วิทยุชุมชนเพื่อธุรกิจร้อยละ ๕๒.๘ รองลงมาเป็นวิทยุชุมชนเพื่อสาธารณะ และวิทยุชุมชนเพื่อชุมชน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๒ และ ๑.๘ ตามลำดับ

๕.๑.๒ การมีส่วนร่วมของนักจัดรายการวิทยุ จำแนกไว้ ๓ ด้าน ดังนี้

๕.๑.๒.๑ พฤติกรรมด้านเนื้อหา และระยะเวลาการจัดรายการ ผลการศึกษา พบว่า ความถี่ในการจัดรายการในรอบ ๑ สัปดาห์ส่วนใหญ่จะมีการจัดรายการวิทยุทุกวัน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๖ ช่วงเวลาที่นักจัดรายการ จัดบ่อยที่สุด คือช่วงเวลาสาย ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๘ รองลงมา สำหรับรายการที่นำไปจัดบ่อยที่สุด ได้แก่ รายการเกี่ยวกับบันเทิง คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๗ รองลงมา ได้แก่ รายการด้านสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม และรายการด้านสาธารณสุข แหล่งสื่อประเภทศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมที่ได้รับนอกเหนือจากการอบรมและเอกสารจากสำนักวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานีแล้ว ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่ออินเทอร์เน็ต รองลงได้แก่ สื่อหนังสือพิมพ์และจากสื่อบุคคล สำหรับการได้นำข้อมูลข่าวสาร หรือความรู้ที่ได้รับไปจัดรายการเพื่อเผยแพร่ พบว่า นักจัดรายการได้นำข้อมูลด้านประเพณีและวัฒนธรรม ไปจัดรายการมากที่สุด ค่าความถี่ คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๔ รองลงมา ได้แก่ ในด้านวันสำคัญของศาสนา และด้านวันสำคัญของชาติ ตามลำดับ สำหรับรูปแบบการจัดรายการวิทยุ พบว่า ส่วนใหญ่ มีลักษณะเป็นการพูดคุยกับผู้ฟัง และสำหรับภาษาที่ใช้จัดรายการ พบว่า ยังคงใช้ภาษากลางมากที่สุด แต่มีความถี่ ใ ก ล้ เ คี ย ง กั บ ก า ร ไ ช้ ก ษ า พื น บ้ า น ส ลั บ ก ษ า ก ล า ง แ ลະ ก ษ า ท อ ง ถั น

๕.๑.๒.๒ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมการจัดรายการเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรม ผลการศึกษาพบว่าในด้านการเผยแพร่งานด้านวัฒนธรรม ส่วนใหญ่จัดรายการบ่อยครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๕ สำหรับการจัดรายการที่โน้มน้าว ชักจูงให้เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมไทย พบว่าส่วนใหญ่มีการจัดบ่อยครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๖ ในด้านการจัดรายการเพื่อส่งเสริมและถ่ายทอดภูมิปัญญาไทย หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนใหญ่จะนำไปจัดรายการบ่อยครั้งเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๖ เมื่อสอบถามถึงการ

จัดรายการโดยการกระตุ้นให้ผู้ฟังเกิดความรัก/ความภาคภูมิใจในท้องถิ่น โดยพบว่าส่วนใหญ่ยังคงมีการจัดบ่อยครั้ง และในด้านการจัดรายการเพื่อกระตุ้นให้ผู้ฟังเห็นความสำคัญของเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมชุมชนของตนเอง มีการจัดบ่อยครั้งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๓ สำหรับการจัดรายการเพื่อกระตุ้นให้ผู้ฟังรู้สึกตระหนักและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง พบว่าส่วนใหญ่นำไปใช้จัดรายการบ่อยครั้งเช่นกัน และการจัดรายการโดยโน้มน้าวให้ส่งเสริมประเพณีท้องถิ่นและอนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิม พบว่ามีการนำไปใช้จัดรายการบ่อยครั้งเหมือนวิธีการอื่นๆ โดยนำไปใช้ในการจัดรายการคิดเป็นร้อยละ ๔๙.๒

๕.๑.๒.๓ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชน/ ประชาชน การมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชน ซึ่งได้สอบถามถึงความถี่ในการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมจากชุมชนและประชาชน ผลการศึกษาพบว่า ในด้านการจัดรายการ เพื่อให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ส่วนใหญ่ได้ดำเนินการบ่อยครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๒ สำหรับการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชน ได้มีส่วนร่วมในการจัดรายการ พบว่า ได้ดำเนินการให้เด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วมในการจัดรายการ บ่อยครั้งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๒ การมีส่วนร่วมในด้านการให้เด็ก และเยาวชน หรือ ผู้ฟัง ได้มีส่วนร่วมคิด และวางแผนการจัดรายการวิทยุ พบว่า ได้มีการให้รวมคิดและร่วมวางแผนจากผู้ฟังบ่อยครั้งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๘ และเมื่อวิเคราะห์ถึงการมีส่วนร่วมให้เด็กและเยาวชนหรือผู้ฟัง ได้ประเมินผลการจัดรายการวิทยุ พบว่าส่วนใหญ่ให้ผู้ฟังดังกล่าว มีส่วนร่วมในการประเมินผล แบบนาน ๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๒ ในส่วนของการมีส่วนร่วมในด้านการได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากชุมชน/ท้องถิ่น พบว่าส่วนใหญ่ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๕ และในส่วนที่ได้รับการสนับสนุน ส่วนใหญ่จะได้รับการสนับสนุนจากร้านค้า หรือ บริษัท ห้าง ร้าน ใน ชุม ชน มาก ที่ สุด คิด เป็น ร้อย ละ ๒ ๙ . ๒

๕.๑.๓ ปัญหาอุปสรรคในการจัดรายการวิทยุ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรม โดยวิธีการแจกนับความถี่ (Frequencies) จากการเสนอปัญหาต่าง ๆ จากผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๑๑๘ ราย ผลการวิเคราะห์พบว่า สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานีไม่ได้ส่งข้อมูลข่าวสารให้ และขาดการติดต่อประสานงานกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด รองลงมาได้แก่ การขาดงบประมาณ หรือผู้สนับสนุนหลัก การขาดความรู้ ความเข้าใจ ทำให้ขาดความมั่นใจต่อการจัดรายการตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบปัญหาอุปสรรคจากการประชุมกลุ่มย่อย ได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากนักจัดรายการวิทยุ ส่วนหนึ่งที่พูดจาไม่เหมาะสม เนื่องจากไม่มีข้อบังคับ ไม่มีการผ่านการอบรมและได้รับประกาศนียบัตร ผู้ผ่านการอบรมของกรมประชาสัมพันธ์ ก็ไม่สามารถจัดรายการได้ ทำให้นักจัดรายการไม่มีกรอบแนวทางหรือไม่มีจรรยาวิชาชีพในการเป็นนักจัดรายการวิทยุ โดยปัจจุบันพบได้ในหลายรูปแบบ ทั้งในด้านการใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม การให้เบอร์โทรศัพท์ไว้ในรายการ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ต่อกัน ในเวลาต่อมา ส่งผลกระทบต่อในด้านลบ และปัจจุบันวิทยุชุมชนแพร่หลายอย่างรวดเร็ว และมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น แต่ยังไม่มีความหมายที่จะเข้าไปกำกับดูแล และสร้างกฎเกณฑ์ให้สถานวิทยุชุมชนที่ตั้งขึ้นได้ยึดถือหรือมีกฎระเบียบในการปฏิบัติ เป็นต้น

๕.๑.๔ ความต้องการได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานวัฒนธรรม หรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง จากจำนวนผู้ตอบและระบุความต้องการดังกล่าว จำนวน ๙๔ คน ผลการวิเคราะห์พบว่าส่วนใหญ่มีความต้องการให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดส่งข้อมูลข่าวสารให้สถานีย่อยอย่างต่อเนื่อง เช่น สปอตวิทยุ CD เอกสารแผ่นพับ เรื่องสั้น และสารคดีต่าง ๆ เป็นต้น รองลงมา ได้แก่ ความต้องการอยากให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดจัดทำ website เพื่อหาข้อมูลงานด้านวัฒนธรรมต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น การสนับสนุนงบประมาณ เป็นรายเดือน หรือรายปี การจัดอบรมอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ

๕.๒ อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของนักจัดรายการวิทยุชุมชนกับงานวัฒนธรรมในจังหวัดอุดรธานี อภิปรายผลตามประเด็นการศึกษา ดังนี้

๕.๒.๑ คุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๑๑๘ ฉบับ พบว่า วิทยุชุมชน เป็นการดำเนินงานในเชิงธุรกิจมากขึ้น จากการสอบถามตามแบบสอบถาม พบว่า นักจัดรายการส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย ซึ่งเมื่อสอบถามข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อย พบว่า การประกอบอาชีพค้าขายดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นธุรกิจค้าขายในชุมชน ดังนั้นนักจัดรายการวิทยุส่วนหนึ่งเป็นเจ้าของสถานีหรือผู้บริหารสถานี อีกจำนวนหนึ่งเป็นนักจัดรายการวิทยุที่เจ้าของสถานีมอบให้เป็นผู้จัดรายการ หรือที่เรียกว่า

ดีเจ นั่นเอง ซึ่งนักจัดรายการส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ส่วนมากเคยผ่านการอบรมกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานีและเป็นผู้มีประสบการณ์ในการจัดรายการวิทยุมานาน โดยส่วนมากจะมีประสบการณ์ ๓ - ๕ ปี ดังนั้นจึงนับได้ว่า จังหวัดอุดรธานี มีนักจัดรายการวิทยุจากภาครัฐ และภาควิทยุชุมชนในท้องถิ่น ที่มีคุณวุฒิและประสบการณ์ที่สามารถนำมาเป็นเครือข่ายการประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี ซึ่งสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี ควรพิจารณาดำเนินการประสานความร่วมมือหรือมีแนวทาง มาตรการต่อการเผยแพร่ภารกิจด้านการส่งเสริม อนุรักษ์งานด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรมได้อย่างไรบ้าง

๕.๒.๑ การมีส่วนร่วมของนักจัดรายการวิทยุ จำแนกได้ ๓ ด้าน ดังนี้

๕.๒.๑.๑ พฤติกรรมด้านเนื้อหาและระยะเวลาการจัดรายการ ผลการศึกษา พบว่า เมื่อนักจัดรายการวิทยุไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเพื่อเผยแพร่จากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด แต่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ตเป็นส่วนใหญ่ และข้อมูลข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ เอกสารต่างๆ ในลำดับรองลงมา สะท้อนให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลง ความรวดเร็วของการค้นหาข้อมูลข่าวสารในยุคโลกไร้พรมแดน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม นอกจากนี้ยังมีข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) ที่ระบุให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี จัดทำเว็บไซต์ และให้อัปเดต ข้อมูลอยู่เสมอ และแจ้งเว็บไซต์ของหน่วยงานเพื่อให้ นักจัดรายการวิทยุได้เข้ามาดูข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์ต่างๆ เนื่องจากปัจจุบันต้องหาข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่างๆ ไปเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และในส่วนของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานีเอง ได้ให้ข้อมูลที่เป็นหนังสือ หรือเอกสารด้านศิลปวัฒนธรรม เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี หากต้องการให้งานวัฒนธรรมได้รับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ รวดเร็วยิ่งขึ้น จึงควรจัดทำเว็บไซต์ตามข้อเสนอของนักจัดรายการวิทยุ

๕.๒.๑.๒ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมด้านการจัดรายการเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรม โดยถามถึงความถี่ในการนำข้อมูลข่าวสารไปจัดรายการวิทยุ ซึ่งจากข้อมูลของคำถาม ๘ ข้อ ส่วนใหญ่นักจัดรายการวิทยุตอบว่า ได้นำไปจัดรายการบ่อยครั้งเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลไปตรวจสอบกับผู้แทนเครือข่ายวิทยุชุมชน จากการประชุมกลุ่มย่อยพบว่าเนื้อหาด้านวัฒนธรรมมีขอบเขตกว้าง นักจัดรายการวิทยุได้ดำเนินการที่เกี่ยวกับการพูดคุยถึงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น เช่น งานบุญประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ ของชุมชน จึงทำให้ข้อมูลการจัดรายการที่เกี่ยวข้องกับงานด้านวัฒนธรรมถูกนำไปจัดบ่อยครั้งเกือบทุกข้อคำถามดังกล่าว ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่างานด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม เป็นต้นทุนเดิมของสังคมไทยที่ได้มีการกล่าวขวัญถึงกันอยู่ตลอด ซึ่งหากได้รับการประสานความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่หรือการร้องขอความช่วยเหลือในการส่งเสริม อนุรักษ์ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรม ของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี จะทำให้การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ได้ดียิ่งขึ้น และนักจัดรายการวิทยุเองจะมีความกระตือรือร้นต่อการให้ความร่วมมือมากยิ่งขึ้น

๕.๒.๑.๓ สำหรับการมีส่วนร่วมของชุมชน ประชาชน ซึ่งพบว่า ชุมชน ประชาชน ในชุมชนท้องถิ่นยังมีส่วนร่วมน้อยซึ่งกลุ่มผู้แทนเครือข่ายวิทยุชุมชน ระบุว่า ชุมชนมีส่วนร่วมประมาณร้อยละ ๒๐-๓๐ ในรูปแบบของการใช้โทรศัพท์พูดคุย สอบถาม และขอเพลงจากนักจัดรายการวิทยุมากกว่า ส่วนการมีส่วนร่วมในการคิดและวางแผน การประเมินผลการจัดรายการแทบจะไม่มีเลย ในส่วนของการการได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากชุมชนท้องถิ่น พบว่าส่วนใหญ่ได้รับจากบริษัท ห้างร้าน แต่ดำเนินการในเชิงธุรกิจมากกว่า โดยทางสถานีจะประชาสัมพันธ์ห้างร้าน บริษัทต่าง ๆ ให้เป็นที่รู้จักของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งหากภาครัฐต้องการให้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ภารกิจงานให้เป็นที่รู้จักอาจใช้การขอความช่วยเหลือ อนุเคราะห์ หรือเสียค่าใช้จ่ายในจำนวนที่ไม่มากนักให้กับทางสถานีวิทยุ ซึ่งหากผู้บริหารสถานีมีความพร้อมและยินดีจะให้การช่วยเหลือ โดยเฉพาะงานด้านการศาสนา ศิลปวัฒนธรรมดังกล่าวข้างต้น แต่จากข้อมูลพบว่า สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี ขาดการติดต่อประสานงานและไม่ได้ขอความร่วมมือกับทางสถานีวิทยุชุมชนแต่อย่างใด

ส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วมจากชุมชน ประชาชน ได้แก่ การวางผังรายการของเจ้าของหรือผู้บริหารสถานีวิทยุโดยเฉพาะคลื่นหลักจากแหล่งต่าง ๆ โดยหากต้องการให้เกิดการมีส่วนร่วมมากขึ้น จึงควรประสานความร่วมมือกับผู้บริหารสถานีวิทยุคลื่นหลักเพื่อกำหนดผังรายการให้เหมาะสม และเกิดการมีส่วนร่วมมากขึ้น

๕.๓ ปัญหา อุปสรรค ในการจัดรายการวิทยุเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรม ซึ่งส่วนใหญ่พบว่าสำนักงานวัฒนธรรม ไม่ได้ส่งข้อมูลข่าวสารและขาดการติดต่อประสานงานทำให้ขาดความมั่นใจต่อการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ในส่วนของการจัดรายการวิทยุ พบว่า ผู้ฟังปัจจุบันส่วนมากชอบฟังเพลง หรือรายการบันเทิงมากกว่า สารคดีศิลปวัฒนธรรม ในบางครั้งจึงมีความจำเป็น ต้องจัดรายการวิทยุตามความต้องการของผู้ฟัง โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนซึ่งปัจจุบันไม่ค่อยได้มีส่วนร่วมในการจัดรายการวิทยุหรือฟังวิทยุเลย โดยเด็กมีพื้นที่ใหม่คือร้านอินเทอร์เน็ตหรือร้านเกม ซึ่งมีผลกระทบทางด้านลบกับเด็กและเยาวชนตามที่ได้รับทราบกัน ดังนั้นหากจะให้พื้นที่วิทยุชุมชนเป็นพื้นที่สร้างสรรค์หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้เด็ก และเยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกับวิทยุชุมชนมากกว่าการเข้าไปร้านเกมซึ่งเป็นการเสี่ยงต่อปัญหายาเสพติดหรือปัญหาพฤติกรรมทางเพศ เป็นต้น ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับงานศึกษาเรื่อง “การพัฒนาแบบการกระจายเสียงของสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม” โดย นายชาญวิทย์ ภาเกตดำ (๒๕๕๒) ซึ่งมีความมุ่งหมายเพื่อ (๑) ศึกษารูปแบบรายการวิทยุเพื่อการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนสำหรับชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม (๒) พัฒนารูปแบบการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนของสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม และ (๓) ศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ต่อรายการวิทยุเพื่อการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนที่พัฒนาขึ้น ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบรายการที่เหมาะสม คือ การสนทนา การสัมภาษณ์ และการให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม ภาษาที่ใช้ คือ ภาษาถิ่น และภาษากลาง เนื้อหารายการ คือ เนื้อหาเกี่ยวกับการเกษตร ข่าวท้องถิ่น และเนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพ ลักษณะผู้จัดรายการดี คือ มีความเป็นกันเอง พูดจาดีมีสาระ และให้ข่าวสารแทรกความบันเทิง

นอกจากนั้นอาจสนับสนุนปราชญ์ชาวบ้านที่เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถมาจัดรายการเพื่อให้ทักษะ ความรู้ และประสบการณ์กับผู้ฟังในชุมชนท้องถิ่น โดยหาผู้สนับสนุนรายการที่มอบค่าพาหนะหรือค่าตอบแทนให้กับปราชญ์ดังกล่าว เช่นเดียวกับการสนับสนุนเด็ก

๕.๔ สำหรับความต้องการได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีความต้องการที่เหมือนกัน ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารและสื่อต่างๆ เช่น เอกสารแผ่นพับ สารคดี เรื่องสั้น ซีดี หรือ สปอตวิทยุที่สามารถนำไปเปิดเผยแพร่ได้เลย นอกจากนี้ในมุมมองของนัก

IT ควรจะทำเว็บไซต์ของสำนักงานวัฒนธรรมเพื่อนักจัดรายการวิทยุจะได้เข้าไปหาข้อมูลได้สะดวกรวดเร็ว ยิ่งขึ้น และจะต้องอัปเดตข้อมูลให้ใหม่อยู่เสมอ ซึ่งเป็นสิ่งที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานีต้องนำไปพิจารณาดำเนินการต่อไป นอกจากนี้ อาจจัดทำเป็นคู่มือไว้เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ไว้ โดยเฉพาะเพื่อให้ง่ายและสะดวกต่อการนำไปจัดรายการวิทยุ ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของ เพชรรัตน์ ไชยกาล ที่ศึกษาเรื่อง “บทบาทของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดขอนแก่น ในการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนบ้านกู่ทอง หมู่ที่ ๑ อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม พบว่ามี ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหรือปรับปรุงของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดขอนแก่น ควรให้มีการกระจายข้อมูลข่าวสารเข้าถึงชุมชนต่างๆ อย่างทั่วถึงและกว้างขวาง การจัดรายการควรให้ความหลากหลายในรูปแบบ มีการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากประชากรผู้รับฟัง และเปิดโอกาสให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในรายการใช้รายการเป็นเวทีกลางในการแสดงความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาชุมชน

๕.๕ นอกจากนั้นยังพบกับปัญหาอุปสรรคที่ได้ข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อยที่สำคัญได้แก่

- ปัญหาที่เกิดจากนักจัดรายการวิทยุชุมชน ซึ่งในปัจจุบัน พบว่ามีการใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสมเพิ่มมากขึ้น การพูดสองแง่ สามง่าม เป็นต้น รวมถึงมีการแจกหมายเลขโทรศัพท์ในรายการให้เกิดการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มผู้ฟัง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าปัจจุบันผู้จัดรายการวิทยุสามารถดำเนินรายการได้ตามความพึงพอใจของตนเองโดยไม่มีกฎระเบียบหรือกรอบกติกาของการเป็นนักจัดรายการวิทยุแต่อย่างใด

ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะว่านักจัดรายการวิทยุควรมีจรรยาบรรณในวิชาชีพของตนบ้าง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่นกรมประชาสัมพันธ์ควรมีบทบาทในการอบรมผู้ประกาศข่าวหรือนักจัดรายการวิทยุ อาจจัดสรรงบประมาณให้สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดเพื่อดำเนินการอบรมนักจัดรายการวิทยุให้มากขึ้น หรือ รวมทั้งการสอบรับใบประกาศนียบัตรวิทยุ ทั้งนี้เพื่อให้ได้นักจัดรายการวิทยุที่มีคุณธรรม จริยธรรม และมีคุณภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

- ปัญหาจากการขาดหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานีวิทยุชุมชน จึงทำให้ไม่มีกฎหมาย ข้อบังคับที่ไปควบคุมดูแลสถานีวิทยุชุมชน ทำให้นักจัดรายการหลายคนจัดรายการตามความต้องการของตนเอง แต่มีกลุ่มผู้ฟังชอบและสนับสนุน ซึ่งบางครั้งพูดจาไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมนำมาพูดออกอากาศ และมีผลกระทบ เชิงลบตามมาอีกหลายประการ ดังนั้นในระดับนโยบาย จึงควรพิจารณากำหนดทิศทางหรือ การมอบหมาย ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เข้าไปกำกับดูแลกิจการวิทยุชุมชน ซึ่งปัจจุบันดำเนินการในเชิงธุรกิจมากขึ้น ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสังคมในเชิงลบมากขึ้นเนื่องจากวิทยุถือเป็นสื่อสาธารณะ (Mass media) ที่เข้าถึงกลุ่มผู้ฟังมีจำนวนมากพอสมควร หากปัจจุบันยังไม่มียุทธศาสตร์หน่วยงานกำกับดูแลโดยตรง เจ้าของหรือผู้บริหารสถานีควรต้องจัดทำระเบียบข้อบังคับให้กับนักจัดรายการวิทยุ ได้ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ หรืออาจทำป้ายติดเป็นระเบียบสำหรับนักจัดรายการวิทยุโดยเฉพาะ เป็นต้น

๕.๖ ข้อเสนอแนะ

๕.๖.๑ ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ

๕.๖.๑.๑ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี ควรมีการประสานความร่วมมือกับนักจัดรายการวิทยุทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากนักจัดรายการดังกล่าวมีความรู้ ความสามารถ หรือมีคุณสมบัติที่เหมาะสมและมีความพร้อมต่อการให้ความร่วมมือ ในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรม

๕.๖.๑.๒ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ควรดำเนินการจัดทำเว็บไซต์ ของหน่วยงาน และมีการปรับข้อมูลให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อให้ นักจัดรายการวิทยุได้เข้าไปสืบค้นหาข้อมูล และนำไปใช้จัดรายการวิทยุหรือนำไปเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เนื่องจากปัจจุบันนักจัดรายการวิทยุ ใช้วิธีการหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต จากแหล่งต่าง ๆ อยู่แล้ว

๕.๖.๑.๓ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ควรจัดสรรงบประมาณบางส่วน ในจำนวนที่ไม่มากนัก เป็นค่าใช้จ่ายในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ หรืออาจประสานความร่วมมือกับผู้บริหารสถานีวิทยุที่เป็นคลื่นหลัก เพื่อเปลี่ยนแปลงหรือกำหนดผังรายการ ในการเผยแพร่หรือให้เกิดการมีส่วนร่วมจากสำนักงานวัฒนธรรม หรือการมีส่วนร่วมจากชุมชน/ประชาชนเพิ่มมากขึ้น

๕.๖.๑.๔ ควรส่งเสริมให้เด็กและเยาวชน เข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น เนื่องจากปัจจุบันพบว่าเด็กและเยาวชนมีพื้นที่ใหม่ที่ไม่สร้างสรรค์ คือ ร้านอินเทอร์เน็ต หรือร้านเกมส์ที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน ทั้งปัญหาการติดเกมส์ ปัญหาพฤติกรรมทางเพศ ปัญหาด้านยาเสพติด เป็นต้น ดังนั้น จึงควรใช้วิทยุชุมชนเป็นสื่อกลางในการเปิดพื้นที่สร้างสรรค์ให้กับเด็กและเยาวชน โดยอาจหาผู้สนับสนุนรายการในช่วงที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้ดำเนินรายการ หรือหาผู้สนับสนุนที่จะรับผิดชอบค่าพาหนะ หรือค่าจัดรายการ เป็นต้น

๕.๖.๑.๕ ปัญหาที่เกิดจากความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถาม และจากการประชุมกลุ่มย่อย ที่ต้องการให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด จัดหาสื่อเอกสารในการนำไปเผยแพร่ได้ง่ายและสะดวก รวดเร็ว จึงควรจัดทำสื่อต่าง ๆ เช่น สปอตวิทยุ ซีดี สารคดีหรือเรื่องสั้น รวมทั้งเอกสารแผ่นพับ ใบปลิวต่าง ๆ และจัดส่งให้กับนักจัดรายการวิทยุอย่างต่อเนื่อง หรือ อาจทำคู่มือการดำเนินงาน หรือคู่มือเกี่ยวกับงานด้านวัฒนธรรมต่าง ๆ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการจัดรายการวิทยุได้เลย

๕.๖.๑.๖ ปัญหาที่เกิดจากนักจัดรายการวิทยุ หลายประการ ทั้งการใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม การให้หมายเลขโทรศัพท์เพื่อติดต่อระหว่างกลุ่มผู้ฟัง เป็นต้น ซึ่งโดยข้อเท็จจริงนักจัดรายการวิทยุมีจรรยาบรรณ ที่ต้องยึดถือปฏิบัติ แต่ผู้จัดรายการปัจจุบันไม่รับทราบและยึดถือปฏิบัติแต่อย่างใด หากควบคุมโดยกฎหมายหรือไม่มีกฎหมายในการควบคุมดูแล ผู้บริหารสถานีควรใช้จารีตประเพณี หรือจรรยาวิชาชีพ ในการควบคุมดูแลนักจัดรายการวิทยุเหล่านี้ โดยทำเป็นป้ายประชาสัมพันธ์ติดประกาศไว้ที่สถานี เพื่อให้ นักจัดรายการวิทยุได้ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

๕.๖.๑.๗ ควรมีการจัดอบรมนักจัดรายการวิทยุอย่างต่อเนื่อง และควรสร้างความรู้ความเข้าใจกับนักจัดรายการวิทยุ หรือเพิ่มหลักสูตรให้รับรู้อีกหลายประเด็น ทั้งในระเบียบ หรือจรรยาวิชาชีพการเป็นนักจัดรายการวิทยุ การสร้างสำนึกรับผิดชอบต่อสาธารณะหรือผู้ฟัง และก่อให้เกิดการพบปะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักจัดรายการด้วยกัน หรือการรับทราบปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ โดยอาจดำเนินการแบบบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น ประชาสัมพันธ์จังหวัด เป็นต้น

๕.๖.๒ ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

๕.๖.๒.๑ ปัญหาประการหนึ่งที่สำคัญ แก่ ปัญหาจากผู้จัดรายการวิทยุเองซึ่งปัจจุบัน แยกนำเครือข่ายนักจัดรายการวิทยุ ระบุว่าเป็นการ “หลงตัวเอง” บางครั้งใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม รวมทั้ง

รูปแบบและวิธีการจัดรายการที่ไม่ถูกต้อง เช่น การแจ้งขอเบอร์หรือทิ้งเบอร์ไว้ในรายการ ให้เกิดการติดต่อสัมพันธ์กันในเวลาต่อมา ซึ่งได้ก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบในเชิงลบกับกลุ่มผู้ฟัง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมประชาสัมพันธ์ ควรมีการคัดกรองนักจัดรายการ หรือจัดอบรมผู้ประกาศ หรือนักจัดรายการวิทยุให้รับรู้ถึงคุณธรรม จริยธรรมหรือจรรยาบรรณของนักจัดรายการวิทยุ เป็นต้น หรือควรมีการสอบเป็นนักจัดรายการวิทยุ เพื่อขอรับใบประกาศนียบัตร ทั้งนี้เพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว และเป็นการคัดกรองคุณภาพของนักจัดรายการวิทยุอีกด้วย

๕.๖.๒.๒ ในระดับนโยบาย ควรพิจารณาเรื่องการกำกับดูแล สถานีวิทยุชุมชน เพราะปัจจุบันสถานีวิทยุชุมชน ยังไม่มีกฎหมายรองรับ หรือกฎ ระเบียบที่จะเข้าไปควบคุมให้เกิดความเรียบร้อย เนื่องจากวิทยุชุมชนปัจจุบันเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว และดำเนินการในเชิงธุรกิจ จึงทำให้วิทยุชุมชนเป็นสื่อสาธารณะ (Mass media) ที่เข้ากลุ่มผู้ฟังเข้าจำนวนมาก ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อชุมชนและสังคมส่วนรวมได้ หากผู้จัดรายการดำเนินการที่ไม่อยู่ในกรอบของจรรยาวิชาชีพนักจัดรายการวิทยุ

๕.๖.๓ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาปัญหาอุปสรรคของการจัดรายการวิทยุ ทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ เนื่องจากการบริหารจัดการวิทยุชุมชนในปัจจุบัน ยังไม่มีกฎหมายและหน่วยงานที่กำกับดูแลอย่างเป็นทางการ จึงทำให้ต่างคนต่างดำเนินการตามความประสงค์ของสถานี โดยไม่ได้มีกฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องแต่อย่างใด ซึ่งวิทยุชุมชนสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้ฟังในพื้นที่ได้จำนวนมาก และมีผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบต่อมวลชนในพื้นที่ได้มาก ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาถึงปัญหาอุปสรรค และผลกระทบที่เกิดขึ้นในชุมชนต่อการบริหารจัดการสถานีวิทยุชุมชน เพื่อนำไปปรับแก้หรือให้ข้อเสนอเชิงนโยบายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ คู่มือวิทยุชุมชน. (FNS) <http://www.fmkorat.com/doc/doc๐๑.doc>, ๒๕๕๓.
- _____ . ประมวลสาระแนวทางการศึกษาชุดวิชาปรัชญานิติศาสตร์และทฤษฎีการสื่อสาร.
นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๖.
- _____ . การวิเคราะห์สื่อ : แนวคิดและเทคนิค. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒ ก.
- กาญจนา แก้วเทพ และคณะ วิทยุชุมชน : คลื่นหนุนการสร้างพลังให้ท้องถิ่น กรุงเทพฯ : สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), ๒๕๔๙
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ. วัฒนธรรมพัฒนาทางประวัติศาสตร์
เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดอุดรธานี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๒.
- คลังปัญญาไทย คุณค่าของวิทยุกระจายเสียง คอลัมน์ : เปิดโลกวัฒนธรรม, หนังสือพิมพ์บ้านเมือง
ศุกร์ที่ 20 พฤศจิกายน 2009 09:50:27 น. <http://www.panyathai.or.th/>
๗ มกราคม ๒๕๕๔
- จุมพล รอดคำดี. “วิทยุกระจายเสียงชุมชน (Community Radio) ของประชาชน โดยประชาชน
เพื่อประชาชน” วารสารนิเทศศาสตร์. ๑๓(๒) : ๒๒-๒๓ ; เมษายน-มิถุนายน, ๒๕๔๒.
- ชาญวิทย์ ภาแอกดำ “การพัฒนารูปแบบการกระจายเสียงของสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม”
วิทยานิพนธ์, ๒๕๕๒.
- นิคม มุสิกคามะ. วัฒนธรรม : บทบาทใหม่ในยุคโลกาภิวัตน์, กรุงเทพฯ: บริษัทรุ่งศิลป์การพิมพ์, ๒๕๔๕
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์, การสื่อสารเพื่อชุมชน” กักับการมีส่วนร่วมของประชาชน
http://www.watthasai.org/chumchon/comunity_sue.html ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๓
- ปิ่นนพร ไพบูลย์วัฒนกิจ. การเตรียมความพร้อมวิทยุชุมชนของภาคประชาชน กรณีเครือข่าย
องค์กรวิทยุชุมชนเชียงใหม่. เชียงใหม่ : สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้, ๒๕๔๙.
- เพชรรัตน์ ไชยกุล บทบาทสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดขอนแก่นในการส่งเสริมการ
พัฒนาชุมชนบ้านกู่ทอง หมู่ ๑ อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม วิทยานิพนธ์, ๒๕๔๗ .
- พลสมบัติ นามหล้า วิทยุชุมชน: การมีส่วนร่วมของประชาชนในสื่อเพื่อชีวิตและสังคมท้องถิ่น
<http://prachatai.com/journal/2009/06/24613>, ๒๕๕๓ .

ภาณุพงศ์ สามารถ บทความ “สถานีวิทยุชุมชนทางวัฒนธรรม กับ สมหาใจที่แผ่บาง”
หนังสือพิมพ์บ้านเมือง วันศุกร์ที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๐๐๙ ๐๙:๕๐:๒๗ น.
http://www.watthasai.org/chumchon/comunity_culture.html

มธุรส ศิริสถิตกุล. วิทยุชุมชน : การเมืองภาคประชาชนกับการแย่งชิงพื้นที่สาธารณะ. นนทบุรี :
สำนักงานวิจัยสังคมและสุขภาพ, ๒๕๔๘.

ยิ่งศักดิ์ แพงจันทร์ศรี “วิทยุชุมชนกับการฟื้นฟูวัฒนธรรมชุมชน : กรณีสถานีวิทยุชุมชน วัดป่าสวนธรรม
ร่วมใจ จังหวัดยโสธร” วิทยานิพนธ์, ๒๕๕๒.

วีระพงษ์ พลนิกรกิจ. ปัจจัยโครงสร้างสถานีวิทยุท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒.

วีระพงษ์ พลนิกรกิจ และคนอื่นๆ. แนวทางการพัฒนาวิทยุชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการของ
ชุมชนจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดบุรีรัมย์. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การวิจัย, ๒๕๔๕.

วีระวรรณ ยิ่งกิจการ และคณะ รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการ การมีส่วนร่วมในการกำหนด
รูปแบบ เนื้อหา และวิธีดำเนินงาน รายการวิทยุเพื่อชุมชนของจังหวัดน่าน สำนักงานกองทุน
สนับสนุนงานวิจัย พฤษภาคม ๒๕๔๗

เสถียร เขยประทับ. การสื่อสาร การเมือง และประชาธิปไตยในสังคมพัฒนาแล้ว. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

สำนักงานจังหวัดอุดรธานี. กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร (ปรับปรุงข้อมูลเมื่อวันที่
๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑). อุดรธานี : กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร
สำนักงานจังหวัดอุดรธานี, ๒๕๕๑.

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. คู่มือเครือข่ายศูนย์วัฒนธรรมในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ :
สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก พิมพ์ครั้งที่ ๒ , ๒๕๕๒

อุษา จันทร์ประภาศ “การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ฟังรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชน
ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดจันทบุรี” . วิทยานิพนธ์ น.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๔.

อรวรรณ ปิลันธน์โอวาท. การสื่อสาร การมีส่วนร่วม และความพึงพอใจของประชาชนในรายการ
วิทยุชุมชน จังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดระยอง. กรุงเทพฯ : สภาวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๔๔.

ภาคผนวก ๑

ข้อมูลสถานีวิทยุกระจายเสียงประจำจังหวัดอุดรธานี (ภาครัฐ)

ตาราง ก ตารางข้อมูลสถานีวิทยุกระจายเสียงของภาครัฐ ประจำจังหวัดอุดรธานี

ลำดับ ที่	ชื่อสถานี	ที่อยู่	ความถี่	โทรศัพท์
๑	สถานีวิทยุกระจายเสียง แห่งประเทศไทย	ตำบลโนนสูง อ.เมือง จังหวัด อุดรธานี	๙๓.๗๕ (FM.)	๐ ๔๒๒๐ ๗๗๙๗

	จ.อุตรธานี			
๒	สถานีวิทยุ อสมท. อุตรธานี	ถนนโพศรี ต.หมากแข้ง อ.เมือง จ.อุตรธานี	๙๑.๕๐ (FM.)	๐ ๔๒๒๐๗๘๖๖
๓	สถานีวิทยุกองทัพภาคที่ ๒	บ้านโนนสูง ต.โนนสูง อ.เมือง จ.อุตรธานี	๗๔๗ (AM)	๐ ๔๒๒๙ ๕๒๕๐
๔	สถานีวิทยุยานเกราะ	อ.เมือง จ.อุตรธานี	๖๘๔ ก.ฮ. (AM)	๐ ๔๒๒๙ ๒๔๓๐
๕	สถานีวิทยุ วปอ. ๗	ถนนทหาร อ.เมือง จ.อุตรธานี	๑๒๓๓ (AM)	๐ ๔๒๓๐ ๐๐๑๗
๖	สถานีวิทยุ ๑ ปณ.(AM) , (FM.)	อ.เมือง จ. อุตรธานี	๑๐๘๙ ๙๙	๐ ๔๒๒๐ ๔๔๙๓
๗	สถานีวิทยุ ทอ.๐๙	ถนนทหาร อ.เมือง จ.อุตรธานี	(AM) ๑๐๖๒	๐ ๔๒๒๔ ๔๗๑๓
๘	สถานีวิทยุ ทอ.๐๙	ถนนทหาร อ.เมือง จ.อุตรธานี	(FM.) ๑๐๔	๐ ๔๒๒๔ ๔๗๔๗-๘
๙	สถานีวิทยุ ตชด.	หน้าค่ายเสนีย์รณยุทธ อ.เมือง จ.อุตรธานี	(FM.) ๑๐๐.๒๕	๐ ๒๔๒๔ ๓๑๐๖
๑๐	สถานีวิทยุเสียงสามยอด	อ.เมือง จ.อุตรธานี	(AM) ๗๗๔	๐ ๔๒๒๔ ๒๘๐๐
๑๑	สถานีวิทยุเสียงสามยอด	อ.เมือง จ. อุตรธานี	(FM.) ๑๐๕.๗๕	๐ ๔๒๒๔ ๒๘๐๙

อ้างอิงข้อมูลจากสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดอุตรธานี ปี ๒๕๕๓

ภาคผนวก ๒
ข้อมูลสถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดอุดรธานี

ตาราง ข ตารางข้อมูลสถานีวิทยุชุมชน ในจังหวัดอุดรธานี

ลำดับ ที่	ชื่อสถานี	ที่อยู่	ความถี่	โทรศัพท์
๑	วิทยุชุมชนเปิดฟ้าเรดิโอ	บ้านหนองโอน ต.เซียงพิณ อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐	๘๗.๗๕	๐-๔๒๒๖-๓๔๖๖ ๐๙-๙๕๗๐-๖๗๕๔
๒	วิทยุชุมชนมิ่งมงคล	๑๙๙/๑ หมู่ ๘ บ้านไก่เถื่อน อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐	๘๘.๐๐	๐-๔๒๓๒-๖๖๙๐
๓	วิทยุชุมชนบ้านแดงเรดิโอ	หมู่ ๑๑ ต.บ้านแดง อ.พิบูลย์รักษ์ จ.อุดรธานี ๓๑๑๖๐	๘๘.๒๕	๐-๔๒๒๕-๘๒๓๖
๔	วิทยุชุมชนโมเดิร์นเรดิโอ	๑๓๕ หมู่ ๒ ต.บ้านฝื่อ อ.บ้านฝื่อ จ.อุดรธานี ๔๑๑๖๐	๘๘.๕๐	๐-๔๒๒๘-๒๒๘๐ ๐๘-๖๒๑๘-๗๘๐๒
๕	วิทยุชุมชน Gift Love	๔๙/๙ บ้านโนน ต.หมากแข้ง อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐	๘๘.๗๕	๐-๔๒๓๒-๕๓๔๓
๖	วิทยุชุมชนคนหมากแข้ง	๕๙๙/๕๐ หมู่บ้านไพลินวิลล่า อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐	๘๘.๗๕	๐-๔๒๓๔-๘๗๘๙
๗	วิทยุท้องถิ่นอีสานเรดิโอ	๒๓๐/๔ หมู่ ๖ บ้านเดื่อน้อย	๘๘.๗๕	๐-๔๒๒๔-๗๓๓๓

		ต.หนองบัว อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐		๐๘-๑๗๑๗-๐๖๖๙
๘	วิทยุชุมชนคนชาววัง	๒๔๕ หมู่ ๒ หมู่บ้านศิระพรเสาศี ต.วังสามหมอ อ.วังสามหมอ จ.อุดรธานี ๔๑๒๘๐	๘๙.๐๐	๐-๔๒๓๘-๗๓๙๐ ๐๘-๗๒๑๕-๑๓๗๐
๙	วิทยุท้องถิ่นคนบ้านดุง	๓๙๐ หมู่ ๗ ต.ศรีสุทโธ อ.บ้านดุง จ.อุดรธานี ๔๑๑๙๐	๘๙.๐๐	
๑๐	วิทยุชุมชนนาทราย(Full FM)	ตู้ ปณ ๒๑๒ ปณจ.อุดรธานี อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐	๘๙.๒๕	๐-๔๒๒๙-๐๓๙๖-๗
๑๑	วิทยุท้องถิ่นไทยอุดรธานี	๒๑๙/๒ หมู่ ๑ อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี ๔๑๑๑๐	๘๙.๕๐	๐๘-๙๐๐๐-๐๙๙๐
๑๒	วิทยุท้องถิ่นอนุรักษ์ วัฒนธรรม	๑๑๐ หมู่ ๗ ต.นางัว อ.น้ำโสม จ.อุดรธานี ๔๑๒๑๐	๘๙.๕๐	๐๘-๑๑๑๗-๕๙๙๙
๑๓	วิทยุเพื่อการเรียนรู้ชุมชน นิยมบ้านฝื่อ	๓๐๖ หมู่ ๘ ต.พลับ อ.บ้านฝื่อ จ.อุดรธานี ๔๑๑๖๐	๘๙.๗๕	๐-๔๒๒๗-๑๒๓๑ ๐๘-๙๔๑๘-๘๘๘๒
๑๔	วิทยุท้องถิ่นไทยขวัญใจ มหาชนคนม่วงคอนสาย	๒๙๙ หมู่ ๑๔ บ้านม่วง ต.คอนสาย อ.กุँแก้ว จ.อุดรธานี ๔๑๑๓๐	๘๙.๗๕	๐-๔๒๙๑-๐๐๐๘ ๐๘-๔๐๓๔-๓๑๕๘

- ๒ -

ลำดับ ที่	ชื่อสถานี	ที่อยู่	ความถี่	โทรศัพท์
๑๕	วิทยุชุมชนคนลูกทุ่ง SR เรดิโอ	๒๑๓/๘ หมู่ ๗ บ้านบ่อสร้าง อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐	๙๐.๐๐	๐-๔๒๒๒-๔๑๑๗ ๐๘-๑๒๖๐-๗๙๙๔
๑๖	วิทยุชุมชนส่งเสริม วัฒนธรรมอีสาน	๑๙๘ หมู่ ๙ ซ.อุดมมิตร ต.หมุ่มน อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐	๙๐.๒๕	๐-๔๒๓๔-๗๒๒๙
๑๗	วิทยุชุมชนศรีธาตุ - ตาด ทอง	๘๙ หมู่ ๑๑ ต.ตาดทอง อ.ศรีธาตุ จ.อุดรธานี ๔๑๒๓๐	๙๐.๕๐	๐๘-๖๒๓๙-๙๗๕๙
๑๘	วิทยุ Kisi FM	ชั้น ๑ โรงแรมเจริญศรีแกรนด์ รอยัล อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐	๙๐.๗๕	๐-๔๒๓๔-๓๑๙๙
๑๙	วิทยุชุมชนมิกกี้เรดิโอ	๒๒๒/๒ กม. ๗ บ้านดงลิง อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐	๙๑.๐๐	๐-๔๒๒๐-๖๓๘๑ ๐-๔๒๒๖-๖๑๑๑
๒๐	วิทยุท้องถิ่นไทยใต้ร่มพระ บารมีชุมชนดีศรีสำราญ	๔๑๔ หมู่ ๘ บ้านศรีสำราญ อ.บ้านฝื่อ จ.อุดรธานี ๔๑๑๖๐	๙๑.๒๕	
๒๑	วิทยุชุมชนศูนย์ข่าวอีสาน สยาม	๑-๙ หมู่ ๕ ชุมชนดงอุดม อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐	๙๑.๒๕	
๒๒	วิทยุท้องถิ่นไทยคุยคำมาก เรดิโอ	๘๘ หมู่ ๗ บ้านศรีสว่าง ต.ทุ่งใหญ่ อ.ทุ่งฝน จ.อุดรธานี	๙๑.๗๕	๐-๔๒๙๑-๐๐๐๐ ๐๘-๖๘๖๒-๙๖๕๓
๒๓	วิทยุชุมชน NN เรดิโอ	๕๕๕ บ้านหนองใส อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐	๙๑.๗๕	๐-๔๒๙๒-๑๐๐๖
๒๔	วิทยุชุมชนวัดมัชฌิมาวาส	วัดมัชฌิมาวาส ต.หมากแข้ง	๙๒.๐๐	๐-๔๒๓๒-๕๐๐๙

		อ.เมือง จ.อุตรธานี ๔๑๐๐๐		
๒๕	วิทยุชุมชนยานเกราะ	๒๘๒ หมู่ ๓ ต.หนองขอนกว้าง อ.เมือง จ.อุตรธานี ๔๑๐๐๐	๙๒.๒๕	๐-๔๒๓๔-๐๐๘๒ ๐-๔๒๒๙-๒๔๓๐
๒๖	วิทยุ ลาต้า เเรดิโอ	๒๐๑ หมู่ ๑ ต.ศรีสำราญ อ.น้ำโสม จ.อุตรธานี ๔๑๒๑๐	๙๒.๒๕	๐๘-๕๗๔๙-๑๓๓๗
๒๗	วิทยุชุมชน นิวส์เวฟ	๑๔๖ ชม.หามิตร ถ.ทหาร อ.เมือง จ.อุตรธานี ๔๑๐๐๐	๙๒.๗๕	๐-๔๒๓๐-๐๒๗๘ ๐๘-๑๙๖๔-๙๖๖๗
๒๘	วิทยุชุมชนประชาคม หมากแข้ง	๑๑๒ / ๓๗-๓๘ ถ.โพธิ์พิสัย อ.เมือง จ.อุตรธานี ๔๑๐๐๐	๙๓.๐๐	๐-๔๒๒๔-๖๒๔๖ ๐-๔๒๒๔-๖๖๔๒
๒๙	วิทยุชุมชนลูกทุ่งบึงขวน	๑๕ หมู่ ๘ บ้านนาบัว ต.บ้านขาว อ.เมือง จ.อุตรธานี ๔๑๐๐๐	๙๓.๒๐	

- ๓ -

ลำดับ ที่	ชื่อสถานี	ที่อยู่	ความถี่	โทรศัพท์
๓๐	วิทยุชุมชนสร้างคอมเรดิโอ	๑๒๒ หมู่ ๑ บ้านสร้างคอม อ.สร้างคอม จ.อุตรธานี	๙๓.๒๕	๐๘-๔๕๑๒-๒๑๒๒
๓๑	วิทยุชุมชน TNews ข่าวสารประชาชน	๑๘๗/๓-๔ ถ.อุตร-เลย ต.นาดี อ.เมือง จ.อุตรธานี ๔๑๐๐๐	๙๓.๒๕	๐๒๔๒๓๔-๘๙๑๓-๔
๓๒	วิทยุชุมชน KL เเรดิโอ	๖๑ บ้านคำเลาะ ต.คำเลาะ อ.ไชยวานจ.อุตรธานี ๔๑๒๙๐	๙๓.๒๕	๐๘-๗๙๐๑-๖๖๐๕
๓๓	วิทยุชุมชนกุดจับเรดิโอ	๑๙๔ ถ.เฉลิมพระเกียรติ ต.เมืองเพี้ย อ.กุดจับ จ.อุตรธานี ๔๑๒๕๐	๙๓.๕๐	๐-๔๒๒๙-๓๖๐๐ ๐๘-๑๓๖๖-๔๕๘๔
๓๔	วิทยุชุมชนคลื่นรวมน้ำใจ ไทกุมภวา	๑๔๘ หมู่ ๑๗ บ้านนาแบก ต.เวียงคำ อ.กุมภวาปี จ.อุตรธานี ๔๑๑๑๐	๙๓.๕๐	๐๘-๙๒๗๔-๕๑๙๑
๓๕	วิทยุชุมชนคลื่นมหาชน	๙๘/๑ หมู่ ๘ ต.หม่มน อ.เมือง จ.อุตรธานี ๔๑๐๐๐	๙๓.๐๐	๐-๔๒๙๓-๐๕๕๙ ๐๘-๗๓๗๓-๗๔๗๓
๓๖	วิทยุชุมชนคลื่นรวมน้ำใจ ไท กุมภวา	๑๔๘ หมู่ ๑๗ บ้านนาแบก อ.กุมภวาปี จ.อุตรธานี ๔๑๑๑๐	๙๔.๒๕	๐๘-๓๑๕๑-๖๕๓๑
๓๗	วิทยุชุมชน เบสท์ เเรดิโอ อุตรธานี	๒๕๗ หมู่ ๑ ต.กุมภวาปี อ.กุมภวาปี จ.อุตรธานี ๔๑๑๑๐	๙๔.๕๐	
๓๘	วิทยุมวลชนคนไชยวาน	๑๐๓ หมู่ ๑๓ ต.ไชยวาน อ.ไชยวาน จ.อุตรธานี ๔๑๒๙๐	๙๔.๕๐	๐๘-๕๗๔๙-๗๙๕๓
๓๙	วิทยุชุมชนคนอีสาน	๓๐๒ หมู่ ๔ ถ.อุตร-สกลนคร อ.เมือง จ.อุตรธานี ๔๑๐๐๐	๙๕.๐๐	๐-๔๒๒๙-๐๐๐๔ ๐๘-๑๐๔๘-๘๕๑๒
๔๐	วิทยุชุมชนอ.บ้านฝื่อ	๗๖ หมู่ ๕ บ้านภูดิน ต.บ้านฝื่อ อ.บ้านฝื่อ จ.อุตรธานี ๔๑๑๖๐	๙๕.๐๐	๐-๔๒๒๘-๒๒๔๘ ๐๘-๓๓๖๓-๑๓๘๙

๔๑	วิฑูฑูฑูฑูฑูฑูฑู TFM เรดิโอ	๒๔๑ หมู่ ๑๑ ต.ท้บทุง อ.หนองแสง จ.อุดรธานี ๔๑๓๔๐	๙๕.๕๐	๐๘-๔๙๕๕-๑๐๐๙ ๐๘-๗๔๓๓-๒๖๕๕
๔๒	วิฑูฑูฑูฑูฑูฑูฑูเองเจิลเรดิโอ	๔๙/๙ ถนนบ้านโนน อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐	๙๕.๕๐	๐-๔๒๒๔-๘๒๒๒ ๐๘-๑๗๑๗๖๓๘๗
๔๓	วิฑูฑูฑูฑูฑูฑูฑูไทยป่าเป้	๒๔๙ หมู่ ๒ ต.ตงเย็น อ.บ้านดุง จ. อุดรธานี ๔๑๑๙๐	๙๖.๒๕	๐-๔๒๒๓-๖๐๑๐

- ๔ -

ลำดับที่	ชื่อสถานี	ที่อยู่	ความถี่	โทรศัพท์
๔๔	วิฑูฑูฑูฑูฑูฑูฑู (พีเพิวเรดิโอ)	๓๓๙/๓๗ ซ.ประชาสันติ ถ.นิตโย อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐	๙๖.๒๕	๐-๔๒๒๐-๔๙๘๘ ๐-๔๒๒๒-๔๕๕๖-๗
๔๕	วิฑูฑูฑูฑูฑูฑูฑูบ้านดุง-ทุงฝน	อาคารสำนักงานประถมศึกษา อ.บ้านดุง จ.อุดรธานี ๔๑๑๙๐	๙๖.๕๐	
๔๖	วิฑูฑูฑูฑูฑูฑูฑูบุงแก้ว	๒๑๑ หมู่ ๙ บ้านบุงแก้ว อ.โนน สะอาด จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐	๙๖.๕๐	๐๘-๑๕๔๕-๒๙๔๓
๔๗	วิฑูฑูฑูฑูฑูฑูฑู Radio	๖๒๐ หมู่ ๑ ซอยรจนา ๓ อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐	๙๖.๕๐	๐-๔๒๓๔-๘๒๒๑
๔๘	วิฑูฑูฑูฑูฑูฑูฑูคนหนองหาน	๑๕๗ หมู่ ๑๐ ต.หนองหาน อ.หนองหาน จ.อุดรธานี	๙๖.๗๕	๐-๔๒๒๐-๙๐๙๑ ๐๘-๑๗๑๗-๗๕๖๓
๔๙	วิฑูฑูฑูฑูฑูฑูฑูคนเมืองเพีย	๙๕ หมู่ ๓ บ้านดงหมากหลอด ต. เมืองเพีย อ.กุดจับ จ.อุดรธานี	๙๖.๗๕	๐-๔๒๒๙-๓๔๙๙
๕๐	วิฑูฑูฑูฑูฑูฑูฑูสัมพันธ์	๘๘ หมู่ ต.หนองแวง อ.น้ำโสม จ.อุดรธานี ๔๑๒๑๐	๙๖.๗๕	๐๘๖-๒๔๒๖๕๘๘
๕๑	วิฑูฑูฑูฑูฑูฑูฑูเมืองโสมเรดิโอ	หมู่ ๑๕ บ.โนนภูทอง ต.น้ำโสม อ.น้ำโสม จ.อุดรธานี ๔๑๒๑๐	๙๖.๗๕	๐-๔๒๒๘-๘๑๓๑
๕๒	วิฑูฑูฑูฑูฑูฑูฑู ๙๗ อุดรเรดิโอ	๒๕๑ ซ.เวียงพิงค์ ๑ ถ.อุดรคุษฎี อ. เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐	๙๗.๐๐	๐-๔๒๓๒-๔๕๕๖ ๐๘๗-๗๙๕๗๐๖๖
๕๓	วิฑูฑูฑูฑูฑูฑูฑู เพื่อนคู่คิดมิตรคู่ใจ	๓๗๗/๕๙ ซ.ประชาสันติ ๑๐ ถ.นิตโย อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐	๙๗.๒๕	๐-๔๒๒๒-๒๒๓๘ ๐๘๗-๙๕๑๘๘๓๘
๕๔	วิฑูฑูฑูฑูฑูฑูฑูคลื่นมวลชนสัมพันธ์	๒๙๗/๓ ชุมชนหนองเหล็ก (ซอย ๙) ต.หมากแข้ง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐	๙๗.๕๐	๐๘๙-๘๔๑๗๗๔,๐- ๔๒๓๒-๒๒๓๕
๕๕	วิฑูฑูฑูฑูฑูฑูฑูคนสามหมอ	๒๓๓ หมู่ ๒ ต.วังสามหมอ อ.วังสาม หมอ จ.อุดรธานี ๔๑๒๘๐	๙๗.๖๐	๐๑-๗๙๙๔๙๘๖
๕๖	วิฑูฑูฑูฑูฑูฑูฑูคลื่นดีบ้านเฮา	๕๖๐ ม. ๑ อ.โนนสะอาด จ. อุดรธานี ๔๑๒๔๐	๙๗.๗๕	๐-๑๑๘๖-๔๕๕๖
๕๗	วิฑูฑูฑูฑูฑูฑูฑู U Smile	๓๑/๑ ซ.วัดโนนนิเวศน์ ถ.อุดรคุษฎี	๙๗.๗๕	๐-๔๒๓๒-๔๐๙๑

	Radio	อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐		๐๘๙-๖๒๒๐๔๔๓
--	-------	--------------------------	--	-------------

- ๕ -

ลำดับที่	ชื่อสถานี	ที่อยู่	ความถี่	โทรศัพท์
๕๘	วิทยุชุมชนโนนยาง LIVE HITz	๗๐/๗ ซ.จินตคาม ถ.ทหาร อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐	๙๘.๐๐	๐-๔๒๓๔-๑๐๐๐,๐-๔๒๒๔-๔๗๕๖-๑๖
๕๙	วิทยุชุมชนท้องถิ่นใส่ใจสังคม	๓๗๐ ม.๙ ถ.หนองเม็ก-บ้านดง อ.บ้านดุง จ.อุดรธานี ๔๑๑๙๐	๙๘.๒๕	๐-๔๒๒๗-๔๐๗๐
๖๐	วิทยุวัฒนธรรมอีสาน	๒๑๙/๒ ม.๑ ต.กุมภวาปี อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี ๔๑๑๑๐	๙๘.๒๕	๐๘๕-๐๐๓๓๐๕๐, ๐-๔๒๓๓-๑๗๐๔
๖๑	วิทยุ พระพุทธศาสนา โพธิ์ชัยศรี	หมู่ที่ ๖ บ.แวง วัดโพธิ์ชัยศรี (วัดหลวงพ่อนาค) อ.บ้านผือ ๔๑๑๖๐	๙๘.๒๕	๐-๔๒๒๘-๑๒๓๕
๖๒	วิทยุชุมชน เพ็ญเรดิโอ	๑๘ หมู่ที่ ๑๑ บ้านสันป่าตอง ต.เพ็ญ จ.อุดรธานี	๙๘.๓๕	๐-๔๒๒๗-๘๕๕๒
๖๓	วิทยุชุมชนคลื่นคุ้มครองผู้บริโภคร	๑๙๙/๑๐๑ หมู่ ๕ ถ.รอบเมือง อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐	๙๘.๕๐	๐-๔๒๒๔-๗๐๐๐
๖๔	วิทยุชุมชน สยามชัยเอนเตอร์เทนเม้น	๑๐๒/๓-๕ ถนนโพธิ์ชัย ต.หมากแข้ง อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐	๙๘.๕๐	๐๘๖-๒๑๖๖๐๕๖ F ๐-๔๒๓๒-๔๗๓๓
๖๕	วิทยุท้องถิ่นไทย Zabb Radio	๓๒๗ หมู่ ๖ ต.หนองหาน อ.หนองหาน จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐	๙๘.๗๕	๐๙-๗๑๖๓๐๓๖,๐-๔๒๒๖-๑๑๖๑
๖๖	วิทยุชุมชน คนสร้างคอม	๑๒๒ หมู่ ๑ ต.สร้างคอม จ.อุดรธานี ๔๑๒๖๐	๙๘.๗๕	๐๘๗-๒๒๐๓๕๕๑
๖๗	วิทยุชุมชนบ้านดุง-ทุ่งฝน	ศูนย์บริการศึกษาขั้นพื้นฐาน ม.๘ ต.ศรีสุทโธ อ.บ้านดุง จ.อุดรธานี ๔๑๑๙๐	๙๙.๒๕	-
๖๘	วิทยุชุมชนคนบ้านเฮา	๙๘ หมู่ ๕ บ้านดงกลาง ต.ผาสุก อ.วังสามหมอ จ.อุดรธานี	๙๙.๒๕	๐๘๗-๘๑๖๕๒๖๓
๖๙	วิทยุชุมชนทองดีเรดิโอ	๔๙๙/๑๑๒ ม.๗ ถ.พิบูลย์ ต.หมากแข้ง อ.เมือง จ.อุดรธานี	๙๙.๒๕	๐-๔๒๙๑-๑๘๑,๐๘๖-๙๘๐๘๒๘๘
๗๐	วิทยุชุมชน พลัสเรดิโอ	๒๑๙/๒ ม.๑ ต.กุมภวาปี อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐	๙๙.๕๐	๐๖-๒๔๐๗๓๐๐
๗๑	วิทยุชุมชน วทท.นิวส์	๗๑ หมู่ที่ ๘ บ.ดงเมือง ถ.อุ่มจาน อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี ๔๑๑๑๐	๙๙.๕๐	๐-๔๒๒๐-๒๒๒๘

- ๖ -

ลำดับที่	ชื่อสถานี	ที่อยู่	ความถี่	โทรศัพท์
----------	-----------	---------	---------	----------

๗๒	วิทยุ คน ต.เมืองพาน	วัดพระบาทบัวบก บ้านตัว ต.เมืองพาน อ.บ้านฝ้อ จ.อุดรธานี ๔๑๑๖๐	๙๙.๗๕	๐๘๑-๒๖๑๐๐๗๓ ๐-๔๒๙๑-๐๐๔๙
๗๓	วิทยุชุมชนคนรู้ใจ	๑๕๕/๒๐ บ้านดงอุดม ซ.พัฒนา๑ อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐	๙๙.๗๕	๐๘๙-๕๗๐๒๐๔๘
๗๔	วิทยุท้องถิ่นไทยไชยวาน	๑๓๕ หมู่ ๒ ต.ไชยวาน อ.ไชยวาน ๔๑๒๙๐	๙๙.๗๕	๐๘๖-๒๓๕๐๑๖๕
๗๕	วิทยุคุ้มครองผู้บริโภคร	๑๙๙/๑๐๐ ม.๕ ต.สามพร้าว อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐	๑๐๐.๐๐	๐-๔๒ ๒๐๔๔๔๔ ๐๘๙-๙๗๑๐๕๕๕
๗๖	วิทยุเครือข่าย ทสม. อุดรธานี	๖๐๗/๓ ชุมชนสัมพันธ์สุข ต.บ้านจั่น อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐	๑๐๐.๕๐	-
๗๗	วิทยุชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์	๒๑๕ หมู่ที่ ๓ ต.ห้วยสามพาด อ.ประจักษ์ฯ จ.อุดรธานี ๔๑๑๑๐	๑๐๐.๗๕	-
๗๘	วิทยุชุมชน ทศนิยม เรดิโอ	๑๙๒ หมู่ ๑ ต.ศรีสำราญ อ.น้ำโสม จ.อุดรธานี ๔๑๒๑๐	๑๐๐.๗๕	-
๗๙	วิทยุชุมชนศรีสุทโธ	หมู่ ๗ บ.ศรีผดุง ถ.ปรีบาลดำริ ต.ศรีสุทโธ อ.บ้านดุง ๔๑๑๙๐	๑๐๐.๗๕	๐-๔๒๒๗-๔๑๔๗
๘๐	วิทยุชุมชนคนฮักถิ่น	บ้านสังคม ม.๑๑ ต.สามพาด อ.ประจักษ์ฯ ๔๑๑๑๐	๑๐๐.๗๕	๐-๔๒๓๓-๙๑๓๘
๘๑	วิทยุชุมชนคนหนองแสง	๒๔๑ บ้านทับกุง ต.ทับ อ.หนองแสง จ.อุดรธานี ๔๑๓๔๐	๑๐๑.๐๐	๐๔- ๙๕๕๕๑๐๐๙,๐- ๔๒๓๙-๖๓๙
๘๒	วิทยุชุมชนคนเกษตร	๔๓ หมู่ ๔ บ.หนองกุงปาว ต.นาเยื้อง อ.ศรีธาตุ จ.อุดรธานี ๔๑๒๓๐	๑๐๑.๒๕	๐๑- ๐๕๖๘๒๖๗,๐- ๔๒๙๑-๐๑๙๗
๘๓	วิทยุชมรมร่วมช่วยด้วยใจ	๑๙๙/๑๐๐ ม.๕ ต.สามพร้าว อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐	๑๐๑.๒๕	๐-๔๒ ๒๐๔๔๔๔ ๐๘๙-๙๗๑๐๕๕๕
๘๔	วิทยุชุมชน คนพอเพียง	๒๐๘ หมู่ ๔ บ.โคกสี ต.ศรีธาตุ อ.ศรีธาตุ จ.อุดรธานี ๔๑๒๓๐	๑๐๑.๒๕	๐๘๙-๙๓๗๓๑๗๐
๘๕	วิทยุชุมชน โมเดิร์น เรดิโอ	๙๑ หมู่ ๒ บ.เจริญชัย ต.นาจัว อ.น้ำโสม จ.อุดรธานี	๑๐๑.๕๐	๐-๔๒๒๔๘๑๑๔ ๐๘๙-๘๔๑๙๓๕๕

- ๗ -

ลำดับที่	ชื่อสถานี	ที่อยู่	ความถี่	โทรศัพท์
๘๖	วิทยุท้องถิ่นเพ็ญ	๒๙๑ หมู่ ๑ บ.โพนงาม ถ.เพ็ญ-บ้านดุง อ.เพ็ญ ๔๑๑๕๐	๑๐๑.๕๐	๐-๔๒๒๗-๘๑๔๓
๘๗	วิทยุรุ่งรัตน์เรดิโอ	๓๕๘/๙ หมู่ ๑ ถ.มิตรภาพ อ.โนนสะอาด จ.อุดรธานี ๔๑๒๔	๑๐๑.๕๐	๐-๔๒๓๙-๒๔๘๐
๘๘	วิทยุชุมชน คลื่นมหานคร	๑/๙ หมู่ ๕ บ.ดงอุดม ต.หนองบัว	๑๐๑.๗๕	๐๘๖-๗๕๗๓๑๗๖

		อ.เมือง จ.อุตรธานี ๔๑๐๐๐		๐-๔๒๓๒-๑๗๓๒
๘๙	วิทยุท้องถิ่นรวมน้ำใจไท หนองหาน	๙๘ หมู่ ๑๑ ต.หนองหาน จ.อุตรธานี ๔๑๑๓๐	๑๐๑.๗๕	๐-๔๒๒๖-๑๕๕๔ ๐๘๓-๓๕๓๐๑๘๑
๙๐	วิทยุชุมชนพัฒนาเมือง ยังยืน	๙/๒๘ ถ.แจ่มนุสรณ์ ต.หมากแข้ง อ.เมือง จ.อุตรธานี ๔๑๐๐๐	๑๐๒.๐๐	-
๙๑	วิทยุชุมชนเมืองใหม่	๓๕๒ ถนนกิจประสงค์ ต.กุมภวาปี อ.กุมภวาปี จ.อุตรธานี ๔๑๑๑๐	๑๐๒.๐๐	๐-๔๒๒๐-๒๙๙๗ ๐๘๔-๖๖๙๐๘๘๙
๙๒	วิทยุกระจายเสียงท้องถิ่น อาสาพัฒนา	๒๐๔ หมู่ ๔ ต.ศรีสุทโธ อ.บ้านดุง จ.อุตรธานี ๔๑๑๙๐	๑๐๒.๐๐	๐๘๓-๔๑๙๖๙๐๐
๙๓	วิทยุชุมชน ไฮไฟร์ เรดิโอ	๓๒๓/๑๕ ซ.หลังวัดบ้านเตื่อ อ.เมือง จ.อุตรธานี ๔๑๐๐๐	๑๐๒.๒๕	๐๘๖-๒๑๘๙๒๐๐
๙๔	วิทยุชุมชน ทุ่งฝน เรดิโอ	๓๐๘ หมู่ ๙ บ.โนนสะอาด ต.ทุ่งฝน อ.ทุ่งฝน จ.อุตรธานี ๔๑๓๑๐	๑๐๒.๒๕	๐๘๑-๐๕๘๙๑๘๘
๙๕	วิทยุชุมชน ศรีธาตุ เรดิโอ	๒๓๗ หมู่ ๑ อ.ศรีธาตุ จ.อุตรธานี ๔๑๒๓๐	๑๐๒.๕๐	๐๘๗-๒๒๘๓๓๙๘
๙๖	วิทยุชุมชน D.F.M เรดิโอ	๙๘ หมู่ ๖ บ.หนองบ่อ ซ.ศาลา กลางบ้าน ต.หม่อม อ.เมือง ๔๑๐๐๐	๑๐๒.๗๐	๐-๔๒๒๖-๖๔๙๓ ๐๘๗-๒๒๔๓๕๑๑
๙๗	วิทยุลูกทุ่งกุมภวาปี	๔๖๐ หมู่ ๑๓ ต.กุมภวาปี อ.กุมภวาปี จ.อุตรธานี ๔๑๑๑๐	๑๐๒.๗๕	๐๑-๘๗๐๒๒๒๐,๐- ๔๒๒๖-๘๒๕๕
๙๘	วิทยุชุมชน ท้องถิ่นไทย โนนนานาโพธิ์	๑๒๒ หมู่ ๑๒ บ.โนนนานาโพธิ์ ต.ศรี สำราญ อ.น้ำโสม จ.อุตรธานี ๔๑๒๑๐	๑๐๒.๗๕	๐-๔๒๒๘-๗๓๕๕ ๐๘๙-๘๔๓๘๗๗๔
๙๙	วิทยุชุมชน Happy Radio	๓๓๙ หมู่ ๑ ต.บ้านดุง อ.บ้านดุง จ.อุตรธานี ๔๑๑๙๐	๑๐๓.๐๐	๐๑๘-๒๖๗๙๒๙๕ ๐๘๔-๕๕๒๙๐๖๘
๑๐๐	วิทยุชุมชน UD กรีนเวฟ	๒๑๘/๔๙ บ้านเทพปราณี ถ.อุตร คุษฎี อ.เมือง จ.อุตรธานี ๔๑๐๐๐	๑๐๓.๐๐	๐๘๑-๘๗๑๖๑๔๔

- ๘ -

ลำดับ ที่	ชื่อสถานี	ที่อยู่	ความถี่	โทรศัพท์
๑๐๑	วิทยุชุมชน เสียงธรรมเพื่อ ประชาชน	๓๐๙/๑ หมู่ ๑ ต.บ้านดาด อ.เมือง จ.อุตรธานี ๔๑๐๐๐	๑๐๓.๒๕	๐-๔๒๒๙๙-๒๒๖๗ ๐๔๒๒๙๙-๒๔๑๒
๑๐๒	วิทยุชุมชนเกษตร กุมภวาปี	ถ.ศรีธาตุ-กุมภวาปี ต.พันดอน อ.กุมภวาปี จ.อุตรธานี ๔๑๑๑๐	๑๐๓.๕๐	-
๑๐๓	วิทยุชุมชน หนองหาน	๑๑ หมู่ ๑๓ ต.หนองหาน อ.หนอง หาน จ.อุตรธานี ๔๑๑๓๐	๑๐๓.๕๐	๐-๔๒๒๖-๑๕๕๖, ๐๘๑-๔๙๗๕๓๕๓
๑๐๔	วิทยุชุมชนเพื่อการ ปชส. ชุมชนกฤษณาเลื่อมโพธิ์	๗๓๒/๒๘ ต.บ้านเลื่อม อ.เมือง จ.อุตรธานี ๔๑๐๐๐	๑๐๓.๗๕	๐-๔๒๓๐-๔๔๙๙
๑๐๕	วิทยุชุมชน อีสานสัมพันธ์	๓๕๒ ถ.จิตรประสงค์ อ.กุมภวาปี จ.อุตรธานี ๔๑๑๖๐	๑๐๓.๗๕	๐-๔๒๓๓-๔๓๘๗

๑๐๖	วิฑยฑมชชน อสพพสข	๓๙๒ หน้ ๔ ต.ศร้สขทอ อ.บ้ันคุง จ.อุตรธฐาน้ ๔๑๑๙๐	๑๐๓.๗๕	๐๘๕-๗๓๘๗๘๙๘
๑๐๗	วิฑยฑมชชน D Radio	๒๑๘/๒๖ ต.หมากข้ขง อ.เมออง จ.อุตรธฐาน้ ๔๑๐๐๐	๑๐๔.๒๕	๐๘๒-๓๐๑๕๒๙๔
๑๐๘	วิฑยฑมชชน คนนคเรเพญ	วัดหลวงเพญ ต.เพญ อ.เพญ จ.อุตรธฐาน้ ๔๑๑๕๐	๑๐๔.๒๕	๐๘๒-๓๐๑๕๒๙๔
๑๐๙	วิฑยฑมชชนแจ่มศร	๑๓๖/๗ ถ.แจ่มนุสรณ อ.เมออง จ.อุตรธฐาน้ ๔๑๐๐๐	๑๐๔.๕๐	๐-๔๒๓๔-๓๒๐๓, ๐๘๑-๘๗๑๖๔๕๘
๑๑๐	วิฑยฑมชชน บ้ันเก้านอย	๒๑๘/๒๖ ต.หมากข้ขง อ.เมออง จ.อุตรธฐาน้ ๔๑๐๐๐	๑๐๔.๕๐	๐-๔๒๒๖-๘๒๕๕
๑๑๑	วิฑยฑมชชนคล้ันมวลชคน ทุงฝน	๑๗๙ ม.๘ บ้ันทุงฝน ต.ทุงฝน อ.ทุงฝน จ.อุตรธฐาน้ ๔๑๓๑๐	๑๐๔.๕๐	๐-๔๒๒๖-๘๒๕๕
๑๑๒	วิฑยฑมชชน เทคโนโลย อีสานเหนือ	ร.ร.เทคโนโลยอีสานเหนือ อ.เมออง ๔๑๐๐๐	๑๐๔.๗๕	-
๑๑๓	วิฑยฑมชชน มทรภาพ เรตอ	๖๓ ม.๑ ต.หนองแสง อ.กุดจ้บ จ.อุตรธฐาน้	๑๐๔.๗๕	๐-๔๒๒๙-๓๒๘๒ ๐๘๑-๗๓๙๓๕๔๔
๑๑๔	วิฑยฑมชชน ศร้ทรงธรรม	วัดศร้ทรงธรรม ม.๑๒ ต.โพนงาม อ.หนองหาน ๔๑๑๓๐	๑๐๔.๗๕	๐๖-๐๘๐๘๘๑๒
๑๑๕	วิฑยฑมชชน ล้ปาเวเรตอ	๕๕ ม.๔ ต.ค้าคอกสูง อ.ว้งสามหมอ	๑๐๔.๗๕	๐๘๗-๔๒๓๑๑๑๓

-๙ -

ล้าดบ้ ท้	ช้ือสธฐาน้	ท้ที่อยู่	คววมถ้	โทรศ้พท้
๑๑๖	วิฑยฑมชชนเทพประธาน	วัดแกะแก้วช้ยมงคล ต.น้้าโสม อ.น้้าโสม จ.อุตรธฐาน้ ๔๑๒๑๐	๑๐๕.๐๐	๐-๔๒๒๘-๘๑๓๑
๑๑๗	วิฑยฑมชชนกุมภวป้	๒๑๙ ม.๑ ต.กุมภวป้ อ.กุมภวป้ จ. อุตรธฐาน้ ๔๑๑๑๐	๑๐๕.๐๐	-
๑๑๘	วิฑยฑมชชน มหานคร อุตรธฐาน้	๙๔ ม.๔ ต.หมากข้ขง อ.เมออง จ.อุตรธฐาน้ ๔๑๐๐๐	๑๐๕.๐๐	๐๘๔-๗๔๒๒๕๓๕, ๐-๔๒๒๒-๑๒๘๘
๑๑๙	วิฑยฑมชชนเมอองน้้าโสม เรตอ	๑๑๓ ม.๙ ต.นาง้ว อ.น้้าโสม จ.อุตรธฐาน้ ๔๑๒๑๐	๑๐๕.๐๐	๐-๔๒๒๘-๗๓๘๗ ๐๘๓-๓๓๕๕๘๗๗
๑๒๐	วิฑยฑมชชน is am are	๕๙๙/๕๐ ต.หมากข้ขง อ.เมออง จ.อุตรธฐาน้ ๔๑๐๐๐	๑๐๕.๒๕	๐-๔๒๓๔-๘๗๘๑ ๐๘๗-๖๙๔๓๐๓๓
๑๒๑	วิฑยฑมชชนอ้าภอบ้ันฝอ	๙๔ ม.๔ อ.บ้ันฝอ จ.อุตรธฐาน้ ๔๑๑๖๐	๑๐๖.๒๕	๐-๔๒๒๘-๑๐๕๒ ๐-๔๒๒๘-๒๖๗๙

๑๒๒	วิทยุชุมชน Happy Time Radio	๗๓๒/๒๘ ต.บ้านเลื่อม อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐	๑๐๖.๒๕	๐-๔๒๓๐-๔๔๙๙
๑๒๓	วิทยุชุมชน ลำพืนชาติ	-	๑๐๖.๔๐	๐๘๓-๖๖๐๘๘๖๔
๑๒๔	จุดปฏิบัติการวิทยุชุมชน คนบ้านเทิง	๓๕๔/๒ ต.โนนสะอาด อ.โนนสะอาด จ.อุดรธานี ๔๑๒๔๐	๑๐๖.๒๐	-
๑๒๕	วิทยุชุมชน วันสบายเรดิโอ	๒๖๙ ม.๕ ต.สามพร้าว อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐	๑๐๖.๕๐	๐๘๒-๕๕๙๓๓ ๐๘๒๑๑๙๙๒๗๗
๑๒๖	วิทยุชุมชน ตำบลเวียงคำ	๓๕ ม.๑๒ ต.เวียงคำ อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี ๔๑๑๑๐	๑๐๗.๒๕	๐-๔๒๓๓-๐๒๖๓
๑๒๗	วิทยุชุมชน หนองวัวซอ	๑๗๑ ม.๗ บ.ไร่สวรรค์ อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี ๔๑๓๖๐	๑๐๗.๕๐	๐-๔๒๒๘-๕๐๕๙
๑๒๘	วิทยุชุมชน มิ่งเมืองกุ้แก้ว	๔๖ ม.๗ ต.บ้านจืด อ.กุ้แก้ว จ.อุดรธานี ๔๑๑๓๐	๑๐๗.๕๐	๐-๔๒๒๕-๖๓๐๕ ๐๘๑-๗๙๙๘๙๑๓
๑๒๙	วิทยุชุมชน UDRU RADIO	๖๔ ถนนทหาร ต.หมากแข้ง อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐	๑๐๗.๗๐	๐๘๑-๒๖๑๑๒๔๔
๑๓๐	วิทยุชุมชนคนหนองบัว	๑ ม. ๓ บ.นาทราย ต.หนองบัว อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐	๑๐๘.๐๐	๐-๔๒๒๙-๐๓๓๓ ๐-๔๒๒๙-๐๓๓๙

- ๑๐ -

ลำดับที่	ชื่อสถานี	ที่อยู่	ความถี่	โทรศัพท์
๑๓๑	วิทยุชุมชน มิตรภาพลุ่มน้ำโมง	๖ ม.๑๑ บ.ม่วง ต.จำปาโมง อ.บ้านผือ จ.อุดรธานี ๔๑๑๖๐	๑๐๘.๐๐	๐๘๑-๒๖๑๐๐๓๗ ๐๘๑-๘๗๒๔๐๓๔
๑๓๒	วิทยุชุมชน คลื่นมหาชน คนประชาธิปไตย	๗๖๑ ม.๙ ต.เซียงพิณ อ.เมือง จ.อุดรธานี ๔๑๐๐๐		

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามและประเด็นสนทนากลุ่ม

ประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม
การมีส่วนร่วมของนักจัดรายการวิทยุเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรม
ของสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

๑. การชี้แจงความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยคณะผู้วิจัย
 ๒. วัตถุประสงค์ของการจัด สนทนากลุ่ม โดยคณะผู้วิจัย
- ประเด็นการสนทนา (กลุ่มละ ประมาณ ๑๐ คน)**
๑. แนะนำตัวของผู้เข้าร่วมสนทนา
 ๒. เนื้อหา หรือประเภทสื่ออุปกรณ์ที่ต้องการให้สนับสนุน
 ๓. งบประมาณที่จำเป็นต่อการและต้องการให้สนับสนุน / แหล่งงบประมาณ
 ๔. แหล่งรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านวัฒนธรรม นอกจากความรู้ที่ได้จากการอบรมจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี
 ๕. ช่วงเวลาที่สะดวกต่อการจัดรายการเผยแพร่
 ๖. กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการให้มีส่วนร่วม คือกลุ่มใด และปัจจุบันการมีส่วนร่วมเป็นอย่างไร
 ๗. รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรเป็นอย่างไร
 ๘. สรุปปัญหาอุปสรรค ที่กลุ่มพบจากการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์
 ๙. สรุปความต้องการของกลุ่ม ที่ต้องการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ
 ๑๐. หากมีการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ท่านจะมีรูปแบบหรือวางแผนการจัดรายการเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์อย่างไรบ้าง
 ๑๑. แต่ละกลุ่มมีข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอย่างไรบ้าง
-

รายชื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group)
 การมีส่วนร่วมของนักจัดรายการวิทยุชุมชนกับงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี
 วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔
 ณ ตันอ้อยบุรีรีสอร์ท อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ที่	ชื่อ -สกุล	ที่อยู่	หมายเลขโทรศัพท์	หมายเหตุ
๑	นายทองพูน รอดขันเมือง	สถานีวิทยุ FM ๙๖.๗๕ MHz อ.หนองหาน จ.อุดรธานี	๐๘ ๑๗๑๗ ๗๕๖๓	
๒	นายธวัช มงคล	สถานีวิทยุ FM ๑๐๓.๐๐ MHz อ.บ้านดุง จ.อุดรธานี	๐๘ ๑๒๖๗ ๙๒๙๕	
๓	นายกีระพันธ์ ยศยิ่ง	สถานีวิทยุ FM ๑๐๔.๒๕ MHz อ.หนองหาน จ.อุดรธานี	๐๘ ๙๒๗๙ ๘๘๒๗	
๔	นายการุณ ตระกูลพุทธรักษา	๙๘/๑ หมู่ ๘ ต.งิ้วมุ่น อ.เมือง จ.อุดรธานี	๐๘ ๗๓๗๓ ๗๔๗๓	
๕	นายนิคม ชูจारी	๑๐๐ หมู่ ๑๓ ต.ห้วยสามพาด อ.ประจักษ์ศิลปาคม จ.อุดรธานี	๐๘ ๖๔๕๘ ๒๕๔๑	
๖	น.ส.สุภารัตน์ ภูตาไสย์	หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ เส้นทางเศรษฐกิจ,อีสานบิซวิค, UCC today	๐๘ ๑๓๒๐ ๒๘๙๙	
๗	นางจินดาวรรณ เข้มพล	สถานีวิทยุ ๑ ปณ. FM ๙๙ MHz อ.เมือง จ.อุดรธานี	๐๘ ๙๔๒๑ ๒๓๔๗	
๘	นายชัยฤกษ์ รัตน์นารักษ์	สถานีวิทยุ ๘๙.๒๕ พูลเ็ฟเอม อ.เมือง จ.อุดรธานี	๐๘ ๙๘๖๓ ๑๔๔๕	
๙	นางสมพร นิลคัมภีร์	๒๒๕ ม. ๑ ต.ห้วยเกิ้ง อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี	๐๘ ๑๘๗๐ ๙๙๗๔	
๑๐	นายสุพัฒน์ สุระदनัย	บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด กาฬสินธุ์ อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์	๐๘ ๔๔๓๙ ๔๙๖๘	
๑๑	นางเนาวรัตน์ ลำมะนา	สถานีวิทยุ ๑๐๑.๐๐ MHz อ.หนองแสง จ.อุดรธานี	๐๘ ๔๙๕๕ ๑๐๐๙	
๑๒	นางสุภารัตน์ ศรีจันทร์	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี	๐๘ ๑๘๗๐ ๙๙๗๒	

ภาคผนวก ๓
เครื่องมือที่ใช้จัดเก็บข้อมูล

แบบสอบถาม

เรื่อง การมีส่วนร่วมของนักจัดรายการวิทยุชุมชนกับงานวัฒนธรรมในจังหวัดอุดรธานี

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของนักจัดรายการวิทยุชุมชนกับงานวัฒนธรรมในจังหวัดอุดรธานี โดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี ซึ่งได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ แบบสอบถามประกอบด้วย ข้อมูล ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ คุณลักษณะส่วนบุคคลของนักจัดรายการวิทยุ

ส่วนที่ ๒ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักจัดรายการวิทยุ จำแนกเป็น ๓ ด้าน

- ด้านรูปแบบ เนื้อหา และระยะเวลาการจัดรายการ
- ด้านมีส่วนร่วมในการจัดรายการเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
- ด้านการบริหารจัดการ

ส่วนที่ ๓ ปัญหาอุปสรรคในการจัดรายการวิทยุ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรม

ส่วนที่ ๔ ความต้องการได้รับการสนับสนุนในการจัดรายการวิทยุ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

งานด้านวัฒนธรรม

ในการนี้ จึงขอความร่วมมือมายังนักจัดรายการวิทยุในเครือข่ายสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานีที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ได้เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงอย่างครบถ้วน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการศึกษา ซึ่งข้อมูลที่ได้จะถูกเก็บเป็นความลับ โดยจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลที่สะท้อนจากท่านจะนำไปส่งเสริม สนับสนุน หรือพัฒนาแนวทางในการดำเนินงานกับนักจัดรายการวิทยุในการประชาสัมพันธ์งานวัฒนธรรม รวมทั้งจะเป็นประโยชน์ต่อสถานีวิทยุที่ท่านรับผิดชอบ

ขอขอบคุณที่ท่านให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

คณะผู้วิจัย

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลของนักจัดรายการวิทยุ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ให้ตรงกับข้อมูลเป็นจริงของท่าน

๑.๑ เพศ

๑. ชาย ๒. หญิง

๑.๒ อายุ

๑. ๒๐ - ๓๐ ปี ๒. ๓๑ - ๔๐ ปี
 ๓. ๔๑ - ๕๐ ปี ๔. ๕๑ - ๖๐ ปี
 ๕. มากกว่า ๖๐ ปี ๖. อื่นๆ (โปรดระบุ)

๑.๓ ระดับการศึกษา

☐ ๑. ประถมศึกษา	☐ ๒. มัธยมศึกษา
☐ ๓. อนุปริญญา/ปวช./ปวส. หรือเทียบเท่า	☐ ๔. ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า
☐ ๕. สูงกว่าปริญญาตรี	☐ ๖. อื่นๆ (โปรดระบุ)

๑.๔ สถานภาพสมรส

☐ ๑. โสด	☐ ๒. สมรสอยู่ร่วมกัน
☐ ๓. สมรสแยกกันอยู่	☐ ๔. หม้าย / หย่าร้าง ☐ ๕. อื่น ๆ

๑.๕ อาชีพ

☐ ๑. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	☐ ๒. ค้าขาย
☐ ๓. พนักงานบริษัท/โรงงานเอกชน	☐ ๔. รับจ้าง
☐ ๕. เกษตรกร	☐ ๖. นักเรียน นักศึกษา
☐ ๗. อื่น ๆ (โปรดระบุ)	

๑.๖ เคยผ่านการอบรมนักจัดรายการวิทยุชุมชนกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี

☐ ๑. ไม่เคย	☐ ๒. เคย ๑ ครั้ง
☐ ๓. เคย ๒ ครั้ง	☐ ๔. เคย ๓-๔ ครั้ง

๑.๗ ตำแหน่งหน้าที่ในสถานีวิทยุ

☐ ๑. ผู้ประกอบการ	☐ ๒. ผู้บริหารสถานีวิทยุ
☐ ๓. นักจัดรายการสถานีวิทยุ	☐ ๔. ช่างเทคนิค
☐ ๕. ผู้ประกาศ	☐ ๖. อื่น ๆ (ระบุ).....

๑.๘ ประสบการณ์ในการจัดรายการวิทยุ

☐ ๑. น้อยกว่า ๑ ปี	☐ ๒. ๑ - ๒ ปี
☐ ๓. ๓ - ๕ ปี	☐ ๔. ๖ - ๑๐ ปี
☐ ๕. มากกว่า ๑๐ ปี	☐ ๖. อื่น ๆ (ระบุ).....

๑.๙ ประเภทของสื่อวิทยุที่ใช้จัดรายการ

☐ ๑. ภาครัฐ	☐ ๒. ภาคเอกชน (ชุมชน)
	☐ ๒.๑ ชุมชนเพื่อสาธารณะ (เพื่อการศาสนา,เพื่อการศึกษา)
	☐ ๒.๒ ชุมชนเพื่อธุรกิจ
	☐ ๒.๓ ชุมชนเพื่อชุมชน

๑.๑๐ นักจัดรายการที่ดำเนินรายการวิทยุเป็นประจำ จำนวน

☐ ๑. ๑-๓ คน	☐ ๒. ๔-๖ คน	☐ ๓. ๖-๘ คน
☐ ๔. ๙-๑๑ คน	☐ ๕. ๑๒-๑๕ คน	☐ ๖. มากกว่า ๑๕ คน

ส่วนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรมการมีส่วนร่วม

ตามที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี ได้เคยจัดอบรมนักจัดรายการวิทยุ เพื่อให้ได้รับความรู้ในด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม รวมทั้งได้สนับสนุนสื่อเอกสาร เพื่อไว้ประกอบการจัดรายการ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ในการนี้ คณะผู้วิจัยจึงประสงค์จะรวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงาน และส่งเสริมสนับสนุนนักจัดรายการได้ตรงตามความต้องการต่อไป

พฤติกรรมกรมีส่วนร่วมของนักจัดรายการวิทยุ หมายถึง การปฏิบัติ หรือการจัดรายการวิทยุที่ท่านได้ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน โดยจำแนกพฤติกรรมได้ ๓ ด้าน ได้แก่

๒.๑ ด้านเนื้อหา และระยะเวลาการจัดรายการ

๑. ในรอบสัปดาห์ ท่านมีความถี่ในการจัดรายการวิทยุบ่อยเพียงใด

☐ จัดรายการทุกวัน	☐ สัปดาห์ละ ๑-๒ วัน
☐ สัปดาห์ละ ๓-๔ วัน	☐ สัปดาห์ละ ๕-๖ วัน
☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....	

๒. ช่วงเวลาที่ท่านจัดรายการออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียงบ่อยที่สุด

☐ ๑. เวลาเช้ามืด (๐๕.๐๐-๐๖.๐๐ น.)	☐ ๒. เวลาเช้า (๐๖.๐๐ - ๐๙.๐๐ น.)
☐ ๓. เวลาสาย (๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.)	☐ ๔. เวลาบ่าย (๑๒.๐๐ - ๑๕.๐๐ น.)
☐ ๕. เวลาเย็น (๑๕.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.)	☐ ๖. เวลาค่ำ (๑๘.๐๐ - ๒๑.๐๐ น.)
☐ ๖. เวลาตึก (๒๑.๐๐ - ๒๔.๐๐ น.)	

๓. รายการที่ท่านจัดบ่อยที่สุด เรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อย

☐ ๑.บันเทิง	☐ ๒. การเกษตร
☐ ๓. การศึกษา	☐ ๔. เศรษฐกิจ
☐ ๕. สาธารณสุข	☐ ๖. การเมืองการปกครอง
☐ ๗. สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม	☐ ๘. อื่นๆ (โปรดระบุ)

๔. แหล่งสื่อที่ท่านได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม และนำไปเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ทางรายการวิทยุ เพื่อให้ผู้ฟังรายการได้รับทราบ

☐ ๑. วิทยุ	☐ ๒. โทรศัพท์	☐ ๓. หนังสือพิมพ์
☐ ๔. อินเทอร์เน็ต	☐ ๕. เคเบิลทีวี	☐ ๖. แผ่นพับ /ใบปลิว
☐ ๗. บุคคล	☐ ๘. อื่นๆ (โปรดระบุ)	

๕. ท่านได้รับการสนับสนุนสื่อเกี่ยวกับงานด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ประเภทใดบ้างจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด และนำไปเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ทางรายการวิทยุ เพื่อให้ผู้ฟังรายการได้รับทราบ

☐ ๑. เอกสารแผ่นพับ	☐ ๒. หนังสือหรือเอกสารเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม	
☐ ๖. วีดิทัศน์	☐ ๔. สปอร์ตเสียง	☐ ๘. อื่นๆ (โปรดระบุ.....)

๖. ท่านได้นำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับไปจัดรายการหรือออกอากาศในด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

☐ ๑. ไม่ได้นำไปจัดเลย	☐ ๒. ด้านวันสำคัญทางศาสนา
☐ ๓. ด้านวันสำคัญของชาติ	☐ ๔. ด้านประเพณีวัฒนธรรม
☐ ๕. นำเสนอภูมิปัญญาท้องถิ่น	☐ ๖. ด้านแพทย์แผนไทย
☐ ๗. ด้านการใช้ภาษาไทย ภาษาถิ่น	☐ ๘. การทำความดีของบุคคล กลุ่มบุคคล
☐ ๘. อื่นๆ (โปรดระบุ)	

๗. รูปแบบของการจัดรายการวิทยุชุมชนที่ท่านจัด

☐ การสัมภาษณ์บุคคลในรายการ
☐ การพูดคุยกับผู้ฟัง
☐ วิทยุชุมชนสัญจร

รายการที่มีเนื้อหาหลากหลาย เฉพาะกลุ่มผู้ฟัง (รายการนิตยสารทางอากาศ)

๘. ภาษาที่ท่านใช้ในการจัดรายการวิทยุชุมชน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ใช้ภาษาถิ่น

ใช้ภาษากลาง

ภาษาพื้นบ้าน สลับภาษากลางบ้าง

อื่นๆ โปรดระบุ.....

๒.๒ ด้านมีส่วนร่วมในการจัดรายการเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

๙. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดรายการเพื่อเผยแพร่ทางด้านวัฒนธรรม

ทุกครั้งที่จัดรายการอย่างสม่ำเสมอ

บ่อยครั้ง

นาน ๆ ครั้ง
เท่านั้น

เมื่อได้รับการขอความร่วมมือให้ประชาสัมพันธ์
เท่านั้น

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๑๐. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดรายการเพื่อโน้มน้าว ชักนำ ให้ผู้ฟังรายการเห็นคุณค่าและความสำคัญ
ของวัฒนธรรมไทย

ทุกครั้งที่จัดรายการอย่างสม่ำเสมอ

บ่อยครั้ง

นาน ๆ ครั้ง

เมื่อได้รับการขอความร่วมมือให้ประชาสัมพันธ์
เท่านั้น

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๑๑. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดรายการเพื่อส่งเสริมและถ่ายทอดภูมิปัญญาไทย หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น

ทุกครั้งที่จัดรายการอย่างสม่ำเสมอ

บ่อยครั้ง

นาน ๆ ครั้ง

เมื่อได้รับการขอความร่วมมือให้ประชาสัมพันธ์
เท่านั้น

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๑๒. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดรายการเพื่อกระตุ้นให้ผู้ฟังมีความรัก / ความภาคภูมิใจในท้องถิ่น

ทุกครั้งที่จัดรายการอย่างสม่ำเสมอ

บ่อยครั้ง

นาน ๆ ครั้ง

เมื่อได้รับการขอความร่วมมือให้ประชาสัมพันธ์

เท่านั้น

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๑๓. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดรายการเพื่อกระตุ้นให้ผู้ฟังเห็นความสำคัญของเอกลักษณ์ของวัฒนธรรม
ชุมชนของตนเอง

ทุกครั้งที่จัดรายการอย่างสม่ำเสมอ

บ่อยครั้ง

นาน ๆ ครั้ง

เมื่อได้รับการขอความร่วมมือให้ประชาสัมพันธ์

เท่านั้น

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๑๔. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดรายการเพื่อกระตุ้นให้ผู้ฟังรู้สึกตระหนักและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น
ของตนเอง

ทุกครั้งที่จัดรายการอย่างสม่ำเสมอ

บ่อยครั้ง

นาน ๆ ครั้ง

เมื่อได้รับการขอความร่วมมือให้ประชาสัมพันธ์

เท่านั้น

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๑๕. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดรายการเพื่อโน้มน้าวให้กลุ่มเด็กและเยาวชนเห็นความสำคัญของชุมชน
ท้องถิ่นของตนเอง

ทุกครั้งที่จัดรายการอย่างสม่ำเสมอ

บ่อยครั้ง

นาน ๆ ครั้ง

เมื่อได้รับการขอความร่วมมือให้ประชาสัมพันธ์เท่านั้น

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๑๖. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดรายการเพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังร่วมส่งเสริมประเพณีท้องถิ่นและอนุรักษ์วิถี
ชีวิตชุมชนดั้งเดิมให้คงอยู่ท้องถิ่นของตนเอง

ทุกครั้งที่จัดรายการอย่างสม่ำเสมอ

บ่อยครั้ง

นาน ๆ ครั้ง

เมื่อได้รับการขอความร่วมมือให้ประชาสัมพันธ์

เท่านั้น

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๒.๓ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน / ประชาชน

๑๗. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดรายการเพื่อให้ผู้ฟังได้สะท้อนการจัดรายการและมีส่วนร่วมในการ

แสดงความคิดเห็นต่อการจัดรายการ

ทุกครั้งที่จัดรายการอย่างสม่ำเสมอ

บ่อยครั้ง

นาน ๆ ครั้ง

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๑๘. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดรายการเพื่อให้เด็ก เยาวชน หรือผู้ฟัง ได้มีโอกาสในการจัดรายการ
วิทยุเพียงใด

ทุกครั้งที่จัดรายการอย่างสม่ำเสมอ

บ่อยครั้ง

นาน ๆ ครั้ง

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๑๙. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดรายการเพื่อให้เด็ก เยาวชน หรือประชาชน ได้มีโอกาสในการร่วมคิดหรือ
วางแผน ในการจัดรายการวิทยุเพียงใด

ทุกครั้งที่จัดรายการอย่างสม่ำเสมอ

บ่อยครั้ง

นาน ๆ ครั้ง

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๒๐. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดรายการเพื่อให้เด็ก เยาวชน หรือประชาชน ได้มีโอกาสในการร่วม
ประเมินผลการจัดรายการวิทยุของท่านเพียงใด

ทุกครั้งที่จัดรายการอย่างสม่ำเสมอ

บ่อยครั้ง

นาน ๆ ครั้ง

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๒๑. การได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดรายการวิทยุเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานด้านศาสนา
ศิลปวัฒนธรรม จากแหล่งใดบ้างในชุมชน/ท้องถิ่นของท่าน

ไม่ได้รับการสนับสนุนจากแหล่งใดเลย

ร้านค้า / เอกชน ในชุมชน

ภาครัฐ

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ส่วนที่ ๓ ปัญหาอุปสรรคในการจัดรายการวิทยุ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรม

ท่านประสบปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน การจัดรายการวิทยุ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานด้าน
ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม อย่างไรบ้าง

ตอนที่ ๔ ความต้องการให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด หรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ให้การส่งเสริมและ
สนับสนุน หรือพัฒนาปรับปรุงการจัดรายการวิทยุ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรมอย่างไรบ้าง

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือ
คณะผู้วิจัย

ประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม
การมีส่วนร่วมของนักจัดรายการวิทยุเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรม
ของสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

๑. การชี้แจงความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยคณะผู้วิจัย

๒. วัตถุประสงค์ของการจัด สันทนาการกลุ่ม โดยคณะผู้วิจัย

ประเด็นการสนทนา (กลุ่มละ ประมาณ ๑๐ คน)

๑. แนะนำตัวของผู้เข้าร่วมสนทนา

๒. เนื้อหา หรือประเภทสื่ออุปกรณ์ที่ต้องการให้สนับสนุน

๓. แหล่งรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านวัฒนธรรม นอกจากความรู้ที่ได้จากการอบรมจากสำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานี

๔. กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการให้มีส่วนร่วม คือกลุ่มใด และปัจจุบันการมีส่วนร่วมเป็นอย่างไร

๕. สรุปปัญหาอุปสรรค ที่กลุ่มพบจากการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์

๖. สรุปความต้องการของกลุ่ม ที่ต้องการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ

๗. หากมีการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ท่านจะมีรูปแบบหรือวางแผนการจัดรายการเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์อย่างไรบ้าง

๘. ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมหรือไม่อย่างไรบ้าง

ภาคผนวก ๗

กำหนดการจัดอบรมนักจัดวิทยุ/ภาพกิจกรรม ปี พ.ศ. ๒๕๕๓

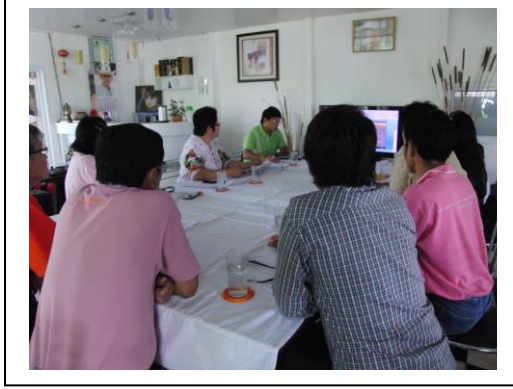
ประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม
การมีส่วนร่วมของนักจัดรายการวิทยุเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรม
ของสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

๑. การชี้แจงความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยคณะผู้วิจัย
๒. วัตถุประสงค์ของการจัด สนทนากลุ่ม โดยคณะผู้วิจัย

ประเด็นการสนทนา (กลุ่มละ ประมาณ ๑๐ คน)

๑. แนะนำตัวของผู้เข้าร่วมสนทนา
๒. เนื้อหา หรือประเภทสื่ออุปกรณ์ที่ต้องการให้สนับสนุน
๓. แหล่งรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านวัฒนธรรม นอกจากความรู้ที่ได้จากการอบรมจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี
๔. กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการให้มีส่วนร่วม คือกลุ่มใด และปัจจุบันการมีส่วนร่วมเป็นอย่างไร
๕. สรุปปัญหาอุปสรรค ที่กลุ่มพบจากการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์
๖. สรุปความต้องการของกลุ่ม ที่ต้องการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ
๗. หากมีการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ท่านจะมีรูปแบบหรือวางแผนการจัดรายการเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์อย่างไรบ้าง
๘. ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมหรือไม่อย่างไรบ้าง

ภาพกิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group)

คณะผู้วิจัยนำเสนอสรุปข้อมูลที่ได้จากการจัดเก็บข้อมูล และเปิดประเด็นคำถามที่

ภาพกิจกรรมลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูลวิทยุชุมชน

ลงพื้นที่สถานีวิทยุอำเภอหนองหาน และอำเภอบ้านดุง พบเยาวชนที่มีความสามารถ
จัดรายการวิทยุได้

กำหนดการอบรมนักจัดรายการวิทยุท้องถิ่นเครือข่ายวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานี รุ่นที่ ๑
วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๐
ณ โรงแรมบ้านเชียง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

- เวลา ๐๗.๐๐ - ๐๘.๓๐ น. รับลงทะเบียนผู้เข้าร่วมประชุม
๐๘.๓๐ - ๐๙.๐๐ น. ผู้เข้ารับการอบรมและผู้มีเกียรติพร้อมกันในที่ประชุม
๐๙.๐๐ - ๑๐.๐๐ น. พิธีเปิด โดย นายสมบัติ ตรีวัฒน์สุวรรณ (รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี)
๑๐.๐๐ - ๑๑.๐๐ น. บทบาทของนักจัดรายการวิทยุกับการเผยแพร่วัฒนธรรมของชาติ
(นายไพรัช กรีประเสริฐ ประชาสัมพันธ์จังหวัดอุดรธานี)
๑๑.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. การใช้ภาษาไทยในการจัดรายการวิทยุ (ผศ.จินตนา ดั่งแพง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี)
๑๒.๐๐ - ๑๓.๐๐ น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
๑๓.๐๐ - ๑๔.๐๐ น. เทคนิคการจัดรายการวิทยุ (นางอุทัยวรรณ ดลเจือ ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย อุดรธานี)
๑๔.๐๐ - ๑๕.๐๐ น. การใช้ภาษาอีสาน และผะพญา ในการจัดรายการวิทยุ (ปราชญ์ด้านวรรณกรรม และภาษา นักจัดรายการวิทยุอาวุโส นายไพโร ดวงดาว)
๑๕.๐๐ - ๑๖.๓๐ น. การรณรงค์ส่งเสริมและเผยแพร่เอกลักษณ์ไทย และการประชาสัมพันธ์โครงการ “การปฏิญาณการทำความดี เป็นนิสัย” ถวายในหลวง (ดร.ปรีชา อรัญวารี ศึกษาพิเศษ ๘ สพท.อุดรธานี เขต ๑)
๑๖.๓๐ น. พิธีมอบเกียรติบัตร
- หมายเหตุ ๑. พักรับประทานอาหารว่างเวลา ๑๐.๓๐ น. และเวลา ๑๔.๓๐ น.
๒. กำหนดการนี้อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

ภาพกิจกรรมการจัดอบรมตามโครงการอบรมนักจัดรายการวิทยุท้องถิ่นเครือข่าย
วัฒนธรรม รุ่นที่ ๑ จังหวัดอุดรธานี

รองผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี นายสมบัติ ตรีวัฒน์สุวรรณ ประธานพิธีเปิด พร้อมกล่าวแสดงความยินดีกับนักจัดรายการวิทยุที่มาเป็นเครือข่ายวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี

ภาคผนวก ๕

กำหนดการจัดอบรมนักจัดวิทยุ/ภาพกิจกรรม ปี พ.ศ. ๒๕๕๐

กำหนดการ
โครงการพัฒนาศักยภาพนักจัดรายการวิทยุชุมชนเครือข่ายวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี
วันศุกร์ ที่ ๙ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๓
ณ โรงแรมภาลัย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

วันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๓

- ๐๘.๐๐ – ๐๘.๓๐ น. ลงทะเบียนรับเอกสาร
- ๐๘.๓๐ – ๐๙.๐๐ น. พิธีเปิดอบรม
- กล่าวรายงาน โดย ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี
- กล่าวเปิดและมอบหมายนโยบายการดำเนินงานของสื่อวิทยุโดยนำมิติทางวัฒนธรรม โดย ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี
- ๐๙.๐๐ – ๑๐.๐๐ น. “สื่อ : การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนโดยใช้มิติวัฒนธรรม”
โดย รศ.ดร.ภมร ชันธหัทธัง มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- ๑๐.๐๐ – ๑๐.๑๕ น. พักรับประทานอาหารว่าง/เครื่องดื่ม
- ๑๐.๑๕ – ๑๒.๐๐ น. วัฒนธรรมประชาธิปไตย : นักจัดรายการวิทยุ
โดย อาจารย์สุภีร์ สมอนา ประธานศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้าจังหวัดอุดรธานี
- ๑๒.๐๐ – ๑๓.๐๐ น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- ๑๓.๐๐ – ๑๔.๐๐ น. เทคนิคการเลือกสรร สรรหา เนื้อหา สาระ ในการนำเสนอข่าว ที่ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีงามของประชาชน โดย นายธีระพงษ์ โสดาศรี รองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์
- ๑๔.๐๐ – ๑๕.๓๐ น. แบ่งกลุ่มประชุมเชิงปฏิบัติการ “ปัญหา ความต้อง รูปแบบ แนวทาง (รับประทานอาหารว่าง) ของนักจัดรายการวิทยุต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนางานวัฒนธรรม”
พร้อมนำเสนอ โดย นายธีระพงษ์ โสดาศรี และคณะผู้ช่วยวิทยากร
- ๑๕.๓๐ – ๑๖.๐๐ น. อภิปรายกลุ่ม “จัดรายการวิทยุโดยนำมิติทางวัฒนธรรมให้ถูกใจประชาชน” โดย นายธีระพงษ์ โสดาศรี และคณะผู้ช่วยวิทยากร
- ๑๖.๐๐ – ๑๖.๓๐ น. - สรุปอภิปรายผล โดยวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี
- พิธีมอบเกียรติบัตร/ปิดการสัมมนา

หมายเหตุ กำหนดการนี้อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

ภาพกิจกรรมโครงการพัฒนาศักยภาพอบรมนักจัดรายการวิทยุเครือข่ายวัฒนธรรม
จังหวัดอุดรธานี ประจำปี ๒๕๕๓

นักจัดรายการวิทยุที่เข้ารับการฝึกอบรม และนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี (นิเทศศาสตร์) ๓๐ คน
รวม ๑๒๐ คน

ภาคบ่ายสนุกสนานพร้อมได้อรรถาธิบาย จากท่านรองอธิบดี
กรมประชาสัมพันธ์ นายธีระพงษ์ โสตาศรี

กำหนดการ
โครงการอบรมนักจัดรายการวิทยุชุมชนเครือข่ายวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๔ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๑
ณ โรงแรมการ์น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๑

- ๐๘.๐๐ – ๐๘.๓๐ น. ลงทะเบียนรับเอกสาร
- ๐๘.๓๐ – ๐๙.๐๐ น. พิธีเปิดอบรม
- กล่าวรายงาน โดย ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด
กล่าวเปิดและมอบหมายนโยบายการดำเนินงานของสื่อวิทยุโดยนามติ
ทางวัฒนธรรม โดย ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี
- ๐๙.๐๐ – ๑๐.๐๐ น. “สื่อ : บทบาทความสำคัญต่อการเผยแพร่งานวัฒนธรรม” โดยประชาสัมพันธ์
จังหวัดอุดรธานี (นายสาโรจน์ เราวิสัย)
- ๑๐.๐๐ – ๑๐.๑๕ น. พักรับประทานอาหารว่าง/เครื่องดื่ม
- ๑๐.๑๕ – ๑๒.๐๐ น. วัฒนธรรมประชาธิปไตย : นักจัดรายการวิทยุ
โดย นายเผด็จ สุขเกษม วัฒนธรรมอุดรธานี
- ๑๒.๐๐ – ๑๓.๐๐ น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- ๑๓.๐๐ – ๑๔.๐๐ น. เทคนิคการเลือกสรร สรรหา เนื้อหา สาระ ในการนำเสนอข่าว ที่ทำให้เกิด
ความเข้าใจอันดีงามของประชาชน โดย นาย ดร.ปรีชา อรัญวารี
- ๑๔.๐๐ – ๑๕.๓๐ น. แบ่งกลุ่มประชุมเชิงปฏิบัติการ “ปัญหา ความต้อง รูปแบบ แนวทาง
(รับประทานอาหารว่าง) ของนักจัดรายการวิทยุต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนางานวัฒนธรรม”
พร้อมนำเสนอ (ดร.ปรีชา อรัญวารี นายอิสเรศ จันทร์ศรี)
- ๑๕.๓๐ – ๑๖.๐๐ น. อภิปรายกลุ่ม “จัดรายการวิทยุส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอย่างไรให้ถูกใจ
ประชาชน” โดย ดร.ปรีชา อรัญวารี นายสมศักดิ์ ถิ่นช่าง
นายณัฐภพ พัฒน์ธนาสรณ์ นายทองพูน รอดขันเมือง และ
นายอิสเรศ จันทร์ศรี ผู้ดำเนินรายการ
- ๑๖.๐๐ – ๑๖.๓๐ น. - สรุปอภิปรายผล โดยวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี
- พิธีมอบเกียรติบัตร/ปิดการสัมมนา

หมายเหตุ กำหนดการนี้อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

กำหนดการ
โครงการอบรมนักจัดรายการวิทยุชุมชนเครือข่ายวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๔ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๑
ณ โรงแรมการ์น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๑

- ๐๘.๐๐ – ๐๘.๓๐ น. ลงทะเบียนรับเอกสาร
- ๐๘.๓๐ – ๐๙.๐๐ น. พิธีเปิดอบรม
- กล่าวรายงาน โดย ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด
 - กล่าวเปิดและมอบหมายนโยบายการดำเนินงานด้านคุณธรรมจริยธรรม
 - โดย ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี
- ๐๙.๐๐ – ๑๐.๐๐ น. “สื่อ : บทบาทความสำคัญต่อการเผยแพร่งานวัฒนธรรม” โดยประชาสัมพันธ์
จังหวัดอุดรธานี (นายสาโรจน์ เรววิสัย)
- ๑๐.๐๐ – ๑๐.๑๕ น. พักรับประทานอาหารว่าง/เครื่องดื่ม
- ๑๐.๑๕ – ๑๒.๐๐ น. หลักการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง และหลักการเขียนบทวิทยุ
โดยนายนิพนธ์ สุนทรโรทก โรงเรียนสตรีราชินูทิศ
- ๑๒.๐๐ – ๑๓.๐๐ น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- ๑๓.๐๐ – ๑๔.๐๐ น. เทคนิคการใช้ภาษาถิ่นให้เหมาะสม ผญา กับการจัดรายการวิทยุ
โดย นายไพโร ดวงดาว นักจัดรายการอาวุโส
- ๑๔.๐๐ – ๑๕.๓๐ น. อภิปรายกลุ่ม “จัดรายการวิทยุส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอย่างไรให้ถูกใจ
(รับประทานอาหารเช้าในห้องประชุม) ประชาชน” โดย ดร.ปรีชา อรัญวารี นายพีระ โพธิพิพิธ
นายณัฐภูพ พัฒน์ธนาสรณ์ นายทองพูน รอดขันเมือง และ
นายอิสเรศ จันทร์ศรี ผู้ดำเนินรายการ
- ๑๕.๓๐ – ๑๖.๐๐ น. แบ่งกลุ่มประชุมเชิงปฏิบัติการ “บทบาทของสื่อวิทยุกับการส่งเสริมงานวัฒนธรรม
คุณธรรมและจริยธรรม” พร้อมนำเสนอ (ดร.ปรีชา อรัญวารี นายอิสเรศ
จันทร์ศรี)
- ๑๖.๐๐ – ๑๖.๓๐ น. - สรุปอภิปรายผล โดยวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี
- พิธีมอบเกียรติบัตร/ปิดการสัมมนา

หมายเหตุ กำหนดการนี้อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

ภาพกิจกรรมโครงการอบรมนักจัดรายการวิทยุเครือข่ายวัฒนธรรม
จังหวัดอุดรธานี ประจำปี ๒๕๕๑

นายธีระเดช วงศ์ราช รองผู้ว่าราชการ
จังหวัดอุดรธานี ประธานในพิธี กล่าวเปิด

คณะวิทยากร

เป้าหมายนักจัดรายการวิทยุเข้ารับการอบรม จำนวน ๑๒๐ คน

